II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) 2018/2066

2018 m. gruodžio 19 d.

dėl išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, kuriuo iš dalies keičiamas Komisijos reglamentas (ES) Nr. 601/2012

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Sąjungoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 96/61/EB ([1]), ypač į jos 14 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) šis reglamentas turėtų įsigalioti skubos tvarka, kad būtų atsižvelgta į Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (toliau – ICAO) tarybos 214-osios sesijos dešimtajame posėdyje, vykusiame 2018 m. birželio 27 d., priimto dokumento „Tarptautiniai aplinkosaugos standartai ir rekomenduojama praktika. Tarptautinės aviacijos išmetamo anglies dioksido kiekio kompensavimo ir mažinimo sistema“ (angl. *International Standards and Recommended Practices on Environmental Protection - Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation*) (CORSIA), kurį numatyta taikyti nuo 2019 m., pirmąjį leidimą (Čikagos konvencijos 16 priedas, IV tomas);

(2) išsami, nuosekli, skaidri ir tiksli išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsena bei ataskaitų teikimas pagal šiame reglamente nustatytus suderintus reikalavimus yra pagal Direktyvą 2003/87/EB nustatytos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (toliau – ES ATLPS) veiksmingo veikimo pagrindas;

(3) trečiuoju ES ATLPS prekybos laikotarpiu (2013–2020 m.) pramoninės veiklos vykdytojai, orlaivių naudotojai, tikrintojai ir kompetentingos institucijos įgijo stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 601/2012 ([2]), patirties. Toji patirtis parodė, kad, siekiant skatinti tolesnį derinimą ir užtikrinti, kad sistema taptų veiksmingesnė, reikia tobulinti, aiškinti ir supaprastinti stebėsenos ir ataskaitų teikimo taisykles. Reglamentas (ES) Nr. 601/2012 buvo keletą kartų iš esmės keistas. Kadangi turi būti padaryta naujų pakeitimų, siekiant aiškumo jį reikėtų pakeisti nauju;

(4) biomasės apibrėžtis šiame reglamente turėtų būti suderinta su terminų „biomasė“, „skystieji bioproduktai“ ir „biodegalai“ apibrėžtimis, pateiktomis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB ([3]) 2 straipsnyje, visų pirma todėl, kad lengvatinė tvarka, taikoma apyvartinių taršos leidimų atsisakymo įpareigojimams pagal ES ATLPS, yra paramos schema, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/28/EB 2 straipsnio k punkte, taigi ir finansinė parama pagal tos direktyvos 17 straipsnio 1 dalies c punktą;

([1]) OL L 275, 2003 10 25, p. 32.
([2]) 2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 601/2012 dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB (OL L 181, 2012 7 12, p. 30).
([3]) 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, 2009 6 5, p. 16).

(5) siekiant nuoseklumo šiame reglamente turėtų būti vartojami terminai, apibrėžti Komisijos sprendime 2009/450/EB ([1]) ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/31/EB ([2]);

(6) siekiant užtikrinti kuo geresnį stebėsenos ir ataskaitų teikimo sistemos veikimą, daugiau kaip vieną kompetentingą instituciją paskiriančios valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tos kompetentingos institucijos koordinuotų savo darbą pagal šiame reglamente išdėstytus principus;

(7) esminis šiuo reglamentu sukurtos sistemos elementas turėtų būti stebėsenos planas, kuriame pateikti visi išsamūs ir skaidrūs konkrečiame įrenginyje ar orlaivio naudotojo taikomos metodikos dokumentai. Reikėtų reikalauti, kad planas būtų reguliariai atnaujinamas tiek siekiant atsižvelgti į tikrintojo išvadas, tiek veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo iniciatyva. Pagrindinė atsakomybė už stebėsenos metodikos, kurios dalys nustatomos šiuo reglamentu reikalaujamomis procedūromis, įgyvendinimą turėtų tekti veiklos vykdytojui arba orlaivio naudotojui;

(8) kadangi stebėsenos planas yra esminis stebėsenos ir ataskaitų teikimo taisyklių elementas, bet kokį reikšmingą jo pakeitimą turėtų patvirtinti kompetentinga institucija. Tačiau, siekiant sumažinti kompetentingoms institucijoms ir veiklos vykdytojams tenkančią administracinę naštą, tam tikrų rūšių plano pakeitimai neturėtų būti laikomi reikšmingais, taigi neturėtų būti reikalaujama oficialaus jų patvirtinimo;

(9) būtina nustatyti pagrindines stebėsenos metodikas siekiant mažinti veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams tenkančią naštą bei palengvinti veiksmingą išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio stebėseną ir ataskaitų teikimą pagal Direktyvą 2003/87/EB. Šiose metodikose turėtų būti nustatytos pagrindinės skaičiavimo ir matavimo metodikos. Skaičiavimo metodikas turėtų sudaryti standartinė metodika ir masės balanso metodika. Turėtų būti įmanoma tame pačiame įrenginyje derinti matavimo metodikas, standartinę skaičiavimo metodiką ir masės balanso metodiką, jeigu veiklos vykdytojas užtikrina, kad nebus jokių praleidimų ar dvigubos apskaitos;

(10) siekiant sumažinti veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams tenkančią naštą turėtų būti nustatytas paprastesnis neapibrėžties vertinimo reikalavimas, kurį taikant nenukentėtų tikslumas. Gerokai švelnesni neapibrėžties vertinimo reikalavimai turėtų būti taikomi tuo atveju, kai matuokliai naudojami laikantis tipo atitikties sąlygų, visų pirma, jeigu tiems matuokliams taikoma nacionalinės teisės aktuose nustatyta teisinė metrologinė kontrolė;

(11) būtina apibrėžti apskaičiavimo faktorius, kurie gali būti numatytieji arba nustatomi analizės būdu. Nustatant analizės reikalavimus turėtų išlikti reikalavimas, kad pirmenybė turėtų būti teikiama laboratorijoms, akredituotoms taikyti atitinkamus analizės metodus pagal darnųjį standartą „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencijai keliami bendrieji reikalavimai“ (EN ISO/IEC 17025), ir turėtų būti nustatyti reikalavimai, pagal kuriuos neakredituotos laboratorijos galėtų įrodyti esančios iš esmės lygiavertės, pavyzdžiui, atitinkančios darnųjį standartą „Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai“ (EN ISO/IEC 9001) ar kitas atitinkamas sertifikuotas kokybės valdymo sistemas;

(12) turėtų būti nustatyta skaidresnė ir nuoseklesnė nepagrįstai didelių išlaidų nustatymo metodika;

(13) turėtų būti toliau derinamos skaičiavimu ir matavimu grindžiamos metodikos. Tam reikės geriau suderinti pakopų reikalavimus. Iš biomasės susidariusiai CO_2 daliai nustatyti taikant nuolatinio išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų matavimo sistemas (angl. CEMS) reikėtų atsižvelgti į naujausią technologinę pažangą. Todėl turėtų būti nustatytos lankstesnės biomasės dalies nustatymo taisyklės, visų pirma šiuo tikslu turėtų būti leidžiama taikyti kitus nei skaičiavimu grindžiamus metodus;

(14) Kadangi iš biomasės susidaręs ŠESD kiekis ES ATLPS sistemoje paprastai vertinamas kaip nulinis, turėtų būti nustatytos supaprastintos grynosios biomasės sukėliklių stebėsenos taisyklės. Tais atvejais, kai kurą arba medžiagas sudaro ir biomasė, ir iškastinis kuras, stebėsenos reikalavimai turėtų būti patikslinti. Turėtų būti aiškiau atskirtos preliminaraus išmetamųjų teršalų faktoriaus, kuriuo nurodomas visas anglies kiekis, ir išmetamųjų

([1]) 2009 m. birželio 8 d. Komisijos sprendimas 2009/450/EB dėl išsamaus Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytų aviacijos veiklos rūšių išaiškinimo (OL L 149, 2009 6 12, p. 69).

([2]) 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 85/337/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006 (OL L 140, 2009 6 5, p. 114).

teršalų faktoriaus, kuriuo nurodoma tik iš biomasės susidariusi CO_2 dalis, sąvokos. Šiuo tikslu turėtų būti pateiktos atskiros preliminaraus išmetamųjų teršalų faktoriaus ir biomasės bei iškastinio kuro anglies dalies pakopų apibrėžtys. Kaip ir nustatant kitus apskaičiavimo faktorius, reikalavimuose turėtų būti atsižvelgta į įrenginio dydį ir su kuru arba medžiaga siejamą išmetamųjų ŠESD kiekį. Šiuo tikslu turėtų būti nustatyti būtiniausi reikalavimai;

(15) reikėtų vengti nustatyti neproporcingus stebėsenos reikalavimus tiems įrenginiams, iš kurių per metus išmetamas mažas, didelių pasekmių nesukeliantis ŠESD kiekis, kartu užtikrinant, kad būtų išlaikytas priimtinas tikslumo laipsnis. Todėl turėtų būti nustatytos specialios sąlygos mažataršiams įrenginiams ir orlaivių naudotojams, kurie laikomi mažaisiais teršėjais;

(16) Direktyvos 2003/87/EB 27 straipsniu valstybėms narėms leidžiama, taikant lygiavertes priemones, mažų įrenginių neįtraukti į ES ATLPS, jeigu įvykdomos tame straipsnyje nustatytos sąlygos. Direktyvos 2003/87/EB 27a straipsniu valstybėms narėms leidžiama įrenginių, kurie išmeta mažiau nei 2 500 tonų, neįtraukti į ES ATLPS, jeigu įvykdomos tame straipsnyje nustatytos sąlygos. Šis reglamentas neturėtų būti tiesiogiai taikomas įrenginiams, neįtrauktiems į ES ATLPS pagal Direktyvos 2003/87/EB 27 ar 27a straipsnį, jeigu valstybė narė nenusprendžia kitaip;

(17) siekiant užkirsti kelią galimoms su būdingojo ar gryno CO_2 perdavimu susijusioms spragoms, vykdyti šį perdavimą turėtų būti leidžiama tik laikantis labai aiškiai apibrėžtų sąlygų. 2017 m. sausio 19 d. sprendime byloje C-460/15 ([1]) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nustatė, kad Komisijos reglamento (ES) Nr. 601/2012 49 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir IV priedo 10 punkto B dalies nuostatos negalioja tiek, kiek pagal jas į kalkių deginimo įrenginio išmetamųjų teršalų kiekį sistemingai įtraukiamas į kitą įrenginį perduotas nusodinto kalcio karbonatui gaminti skirtas anglies dioksidas (CO_2), nesvarbu, ar jis išmetamas į atmosferą, ar neišmetamas. Siekiant atsižvelgti į Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-460/15, į kitą įrenginį perduotas nusodinto kalcio karbonatui gaminti skirtas ir chemiškai su juo susijungęs CO_2 turėtų būti pripažintas į atmosferą neišmestu CO_2. Tačiau tokiomis sąlygomis neturėtų būti užkirstas kelias būsimoms inovacijoms. Todėl Reglamentas (ES) Nr. 601/2012 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;

(18) kadangi gali būti, kad iš vieno įrenginio į kitą perduodamas ne tik CO_2, bet ir N_2O, taip pat turėtų būti nustatytos į CO_2 perdavimo stebėsenos taisykles panašios N_2O perdavimo stebėsenos taisyklės. Be to, tikslinga išplėsti būdingojo CO_2 apibrėžtį, kad ši apimtų ne tik kure, bet ir bet kuriame sukėliklyje, kurio stebėsena turi būti vykdoma, esantį CO_2;

(19) turėtų būti nustatytos specialios nuostatos dėl išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos ir stebėsenos planų aviacijos sektoriuje;

(20) reikėtų nuoseklaus trūkstamų duomenų apytikslio nustatymo; šiuo tikslu reikėtų reikalauti taikyti stebėsenos plane pripažintas konservatyvaus įverčio nustatymo procedūras arba, jeigu to neįmanoma padaryti, – kad kompetentinga institucija patvirtintų atitinkamą procedūrą ir kad ta procedūra būtų įtraukta į stebėsenos planą;

(21) turėtų būti reikalaujama, kad veiklos vykdytojai reguliariai persvarstytų taikomą stebėsenos metodiką siekdami ją patobulinti ir tikrintojo pateiktas rekomendacijas laikytų patikros proceso dalimi. Jeigu veiklos vykdytojai netaiko pakopinės stebėsenos metodikos arba nesilaiko aukščiausios pakopos metodikų reikalavimų, jie turėtų nuolat pranešti apie veiksmus, kurių jie imasi siekdami laikytis pakopinės stebėsenos metodikos reikalavimų ir pasiekti aukščiausią privalomą pakopą. Siekiant mažinti administracinę naštą, susijusią su tobulinimo ataskaitų teikimu, tobulinimo ataskaitų teikimo periodiškumą ir priežastis reikėtų pakoreguoti atsižvelgiant į valstybių narių administracinės praktikos srityje įgytą patirtį;

(22) pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 1 dalį ir 28a straipsnio 2 dalį orlaivių naudotojai gali pateikti prašymą, kad, remiantis patikrintais tonkilometrių duomenimis, jiems būtų skirta nemokamų apyvartinių taršos leidimų už jų vykdomą tos direktyvos I priede nurodytą veiklą;

(23) turėtų būti skatinama naudotis informacinėmis technologijomis, įskaitant duomenų mainų formatų reikalavimus ir automatizuotas sistemas, todėl valstybėms narėms turėtų būti leidžiama reikalauti, kad ūkinės veiklos vykdytojai naudotųsi tokiomis sistemomis. Valstybėms narėms taip pat turėtų būti leidžiama parengti elektroninius šablonus ir nustatyti failų formatų specifikacijas, kurie turėtų atitikti Komisijos paskelbtus minimaliuosius standartus;

(24) siekiant užtikrinti didesnį proceso metu išsiskiriančių ŠESD stebėsenos ir ataskaitų teikimo taisyklių aiškumą, turėtų būti nustatytos taisyklės, taikomos medžiagoms, kuriose yra kitų nei karbonatas anglies formų, dėl kurių išsiskiria CO_2. Turėtų būti aiškiai įvardytas karbamido naudojimas kaminų dujų valymo srityje ir nurodytas atitinkamas numatytasis išmetamųjų teršalų faktorius;

([1]) 2017 m. sausio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Schaefer Kalk GmbH & Co. KG v Bundesrepublik Deutschland,* C-460/15, ECLI:EU:C:2017:29.

(25) valstybėms narėms turėtų būti suteikta pakankamai laiko būtinoms priemonėms priimti ir tinkamai nacionalinei institucinei sistemai sukurti, kad šis reglamentas galėtų būti veiksmingai taikomas. Todėl, siekiant atsižvelgti į tolesnę raidą ir, kur įmanoma, pašalinti nuorodas į šaltinius, esančius už Sąjungos teisinės sistemos ribų, šis reglamentas turėtų būti taikomas nuo ketvirtojo prekybos laikotarpio pradžios, išskyrus Reglamento (ES) Nr. 601/2012 pakeitimus, kurie turėtų būti taikomi kuo greičiau;

(26) Reglamentas (ES) Nr. 601/2012 turėtų būti panaikintas nuo 2021 m. sausio 1 d. Tačiau jo nuostatos turėtų būti taikomos per trečiąjį ES ATLPS prekybos laikotarpį išmestų ŠESD stebėsenai, ataskaitų teikimui ir išmetamųjų ŠESD kiekio bei veiklos duomenų patikroms;

(27) į šį reglamentą įtraukti stebėsenos ir ataskaitų teikimo patobulinimai, kuriais atsižvelgiama į ICAO tarybos 214-osios sesijos dešimtajame posėdyje, vykusiame 2018 m. birželio 27 d., priimto dokumento „Tarptautiniai aplinkosaugos standartai ir rekomenduojama praktika. Tarptautinės aviacijos išmetamo anglies dioksido kiekio kompensavimo ir mažinimo sistema (CORSIA)“ pirmąjį leidimą (susitarimo 16 priedas, IV tomas). Siekiant atsižvelgti į Tarptautinių aplinkosaugos standartų ir rekomenduojamos praktikos pirmąjį leidimą, taip pat iš dalies keičiamas Reglamentas dėl išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitų ir tonkilometrių duomenų ataskaitų patikros ir vertintojų akreditavimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, ir abi šios priemonės papildomos deleguotuoju aktu pagal Direktyvos 2003/87/EB 28c straipsnį. Todėl Reglamentas (ES) Nr. 601/2012 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;

(28) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Klimato kaitos komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 SKIRSNIS

Dalykas ir terminų apibrėžtys

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomos išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir veiklos duomenų stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Direktyvą 2003/87/EB Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos prekybos laikotarpiu, kuris prasideda 2021 m. sausio 1 d., ir vėlesniais prekybos laikotarpiais taisyklės.

2 straipsnis

Taikymo sritis

Šis reglamentas taikomas vykdant su Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytų rūšių veikla susijusių išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėseną bei teikiant ataskaitas ir vykdant stacionariųjų įrenginių veiklos duomenų, aviacijos veiklos duomenų ir aviacijos veiklos tonkilometrių duomenų stebėseną bei teikiant atitinkamas ataskaitas.

Jis taikomas nuo 2021 m. sausio 1 d. išmetamoms ŠESD ir nuo tos dienos vykdomos veiklos duomenims.

3 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

1) veiklos duomenys – duomenys apie vykstant procesui sunaudotą arba pagamintą kuro ar medžiagų kiekį, kuris įtraukiamas į skaičiavimu grindžiamą stebėsenos metodiką ir išreikštas atitinkamai teradžauliais, masės tonomis arba (dujų atveju) kaip tūris normaliaisiais kubiniais metrais;

2) prekybos laikotarpis – Direktyvos 2003/87/EB 13 straipsnyje nurodytas laikotarpis;

3) tonkilometris – vieno kilometro atstumu nuvežta vienos tonos masės naudingoji apkrova;

4) sukėliklis:

   a) tam tikro tipo kuras, žaliava ar produktas, kurį naudojant ar gaminant iš vieno ar kelių taršos šaltinių išmetamos atitinkamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos;

   b) tam tikro tipo kuras, žaliava ar produktas, kurio sudėtyje yra anglies ir kuris įtraukiamas apskaičiuojant šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį pagal masės balanso metodiką;

5) taršos šaltinis – pavienė identifikuojama įrenginio dalis ar jame vykdomas procesas, dėl kurio išmetamos atitinkamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos, arba, jeigu tai aviacijos veikla, atskiras orlaivis;

6) neapibrėžtis – su matuojamojo dydžio nustatymo rezultatu siejamas parametras, rodantis verčių, kurias pagrįstai galima priskirti konkrečiam dydžiui, dispersiją (įskaitant sisteminių ir atsitiktinių veiksnių poveikį), išreiškiamas procentais ir nusakantis vidurkio pasikliautinąjį intervalą, į kurį patenka 95 % numatomų verčių, atsižvelgiant į jų pasiskirstymo asimetriją;

7) apskaičiavimo faktoriai – apatinis šilumingumas, išmetamųjų teršalų faktorius, preliminarus išmetamųjų teršalų faktorius, oksidacijos koeficientas, konversijos koeficientas, anglies kiekis ar biomasės dalis;

8) pakopa – nustatytų reikalavimų rinkinys, taikomas nustatant veiklos duomenis, apskaičiavimo faktorius, metinį išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, valandinio išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio metinį vidurkį ir naudingąjį krovinį;

9) būdingoji rizika – prieš atsižvelgiant į susijusios kontrolės poveikį įvertinamas metinės išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitos arba tonkilometrių duomenų ataskaitos parametro jautrumas netikslumams, kurie pavieniui arba kartu su kitais netikslumais gali būti esminiai;

10) kontrolės rizika – metinės išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitos arba tonkilometrių duomenų ataskaitos parametro jautrumas netikslumams, kurie pavieniui arba kartu su kitais netikslumais gali būti esminiai ir kurių nebus neišvengta arba kurie nebus laiku aptikti ir ištaisyti taikant kontrolės sistemą;

11) degimo metu išsiskiriančios ŠESD – vykstant egzoterminei kuro ir deguonies reakcijai išskiriančios šiltnamio efektą sukeliančios dujos;

12) ataskaitinis laikotarpis – vieni kalendoriniai metai, per kuriuos turi būti atliekama išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsena ir teikiamos ataskaitos, arba Direktyvos 2003/87/EB 3e ir 3f straipsniuose nurodyti stebėsenos metai, kuriais teikiami tonkilometrių duomenys;

13) išmetamųjų teršalų faktorius – su sukėlikliui priskiriamais veiklos duomenimis siejama vidutinė šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo sparta, darant prielaidą, kad degimo rezultatas yra visiška oksidacija, o visų kitų cheminių reakcijų – visiška konversija;

14) oksidacijos koeficientas – trupmena išreikštas vykstant degimo procesui CO_2 virtusios anglies ir viso kure esančios anglies kiekio santykis, į atmosferą išmestą anglies monoksido (CO) kiekį laikant moliniu CO_2 kiekio ekvivalentu;

15) konversijos koeficientas – trupmena išreikštas anglies, kuri išmetama kaip CO_2, ir viso sukėliklyje iki prasidedant išmetimo procesui esančios anglies kiekio santykis, į atmosferą išmestą CO kiekį laikant moliniu CO_2 kiekio ekvivalentu;

16) tikslumas – matavimo rezultato ir konkretaus matuojamojo dydžio tikrosios vertės arba atskaitos vertės, empiriškai nustatytos naudojant tarptautiniu mastu priimtas ir atsekamas kalibravimo medžiagas ir standartinius metodus, artumas atsižvelgiant į atsitiktinius ir sisteminius veiksnius;

17) kalibravimas – operacijų, kurias atliekant apibrėžtomis sąlygomis nustatomas matavimo prietaiso ar matavimo sistemos rodomų verčių arba mato ar pamatinės medžiagos verčių ir pamatiniu etalonu pagrįstų atitinkamų matuojamojo dydžio verčių santykis, seka;

18) skrydis – skrydis, kaip apibrėžta Sprendimo 2009/450/EB priedo 1 dalies 1 punkte;

19) keleiviai – orlaivyje skrydžio metu esantys asmenys, išskyrus įgulos narius;

20) konservatyvus – būdvardis, kuriuo nusakomos tam tikros apibrėžtos prielaidos, kuriomis užtikrinama, kad nebūtų pamažintas metinis išmetamųjų ŠESD kiekis arba nebūtų padidinti tonkilometrių duomenys;

21) biomasė – biologiškai skaidūs biologinės kilmės produktai, atliekos ir liekanos, gaunami žemės ūkyje (įskaitant augalines ir gyvūnines medžiagas), miškų ūkyje ir susijusių šakų pramonėje, įskaitant žuvininkystę ir akvakultūrą, taip pat biologiškai skaidžios pramoninės ir komunalinės atliekos; ji apima skystuosius bioproduktus ir biodegalus;

22) skystieji bioproduktai – iš biomasės pagamintas skystasis kuras, skirtas energetikos reikmėms – elektros energijai, šilumai ir (arba) vėsumai gaminti, išskyrus transporto degalus;

23) biodegalai – iš biomasės pagaminti skystieji arba dujiniai transporto degalai;

24) teisinė metrologinė kontrolė – pagal matavimo priemonės naudojimo sritį numatytų matavimo užduočių kontrolė, vykdoma dėl viešojo intereso, visuomenės sveikatos, viešojo saugumo ir tvarkos, aplinkos ir vartotojų apsaugos, mokesčių ir muitų rinkimo ir sąžiningos prekybos priežasčių;

25) didžiausia leidžiamoji paklaida – atitinkamai Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/32/ES ([1]) I priede ir atitinkamam prietaisui skirtuose jos prieduose arba teisinę metrologinę kontrolę reglamentuojančiuose nacionalinės teisės aktuose nustatyta leidžiamoji matavimo paklaida;

26) duomenų srauto valdymo veikla – veikla, susijusi su duomenų, reikalingų išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitai naudojant pirminio šaltinio duomenis parengti, gavimu, apdorojimu ir tvarkymu;

27) $CO_{2(e)}$ tonos – metrinės CO_2 arba $CO_{2(e)}$ tonos;

28) $CO_{2(e)}$ – bet kurios kitos nei CO_2 šiltnamio efektą sukeliančios dujos, išvardytos Direktyvos 2003/87/EB II priede, kurių visuotinio atšilimo potencialas yra toks pat kaip CO_2;

29) matavimo sistema – matavimo prietaisų ir kitos įrangos, pvz., ėminių ėmimo ir duomenų apdorojimo įrangos, visuma, naudojama kintamiesiems, pvz., veiklos duomenims, anglies kiekiui, šilumingumui arba šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamųjų teršalų faktoriui, nustatyti;

30) apatinis šilumingumas – tam tikras kaip šiluma išskirtos energijos kiekis, kai kuras ar medžiaga visiškai sudega reaguodami su deguonimi įprastomis sąlygomis, atėmus susidariusio vandens garavimo šilumą;

31) proceso metu išsiskiriančios ŠESD – išmetamosios šiltnamio efektą sukeliančios dujos, kurios išskiria ne degimo metu, o vykdant medžiagų reakcijas ar joms vykstant savaime arba šių medžiagų virsmo metu, įskaitant cheminę arba elektrolitinę metalo rūdų redukciją, terminį cheminių medžiagų suardymą ir medžiagų, kurios naudojamos kaip produktai ar žaliavos, susidarymą;

32) komercinis standartinis kuras – tarptautiniu mastu standartizuotas komercinis kuras, kurio šilumingumas 95 proc. pasikliautinajame intervale nuo nustatytojo nesiskiria daugiau kaip 1 proc., įskaitant gazolį, lengvąjį kurą, benziną, lempų ir kitokį žibalą, etaną, propaną, butaną, reaktyvinį žibalą (Jet A1 arba Jet A), reaktyvinį benziną (Jet B) ir aviacinį benziną (AvGas);

33) partija – reprezentatyvųjį ėminį ir apibūdinimą atitinkančio kuro arba medžiagos kiekis, pristatomas viena siunta arba nepertraukiamai tam tikrą laikotarpį;

34) mišrusis kuras – kuras, kurio sudėtyje yra ir biomasės, ir iškastinio kuro anglies;

35) mišrioji medžiaga – medžiaga, kurios sudėtyje yra ir biomasės, ir iškastinio kuro anglies;

36) preliminarus išmetamųjų teršalų faktorius – remiantis visu anglies kiekiu (biomasės anglies dalimi ir iškastinio kuro anglies dalimi) preliminariai nustatytas bendras kuro ar medžiagos išmetamųjų teršalų faktorius, kurį padauginus iš iškastinio kuro anglies dalies apskaičiuojamas išmetamųjų teršalų faktorius;

37) iškastinio kuro anglies dalis – trupmena išreikštas iškastinio kuro anglies kiekio ir kuro ar medžiagos viso anglies kiekio santykis;

38) biomasės anglies dalis – trupmena išreikštas iš biomasės susidariusios anglies kiekio ir kuro ar medžiagos viso anglies kiekio santykis;

39) energijos balanso metodas – metodas, kurį taikant nustatomas katile panaudoto kuro energijos kiekis, apskaičiuojamas kaip naudingosios šilumos ir visų dėl spinduliavimo, perdavimo ar dujų išmetimo per kaminus patiriamų energijos nuostolių suma;

40) nuolatinis išmetamųjų ŠESD kiekio matavimas – seka operacijų, kurias atliekant kiekis nustatomas periodiniais matavimais, atliekant juos kamine arba iš jo ištraukus išmetamųjų dujų ir naudojant matavimo prietaisą, esantį arti kamino; šis matavimas neapima pavienių ėminių iš kamino ėmimu grindžiamų matavimo metodų;

41) būdingasis CO_2 – CO_2, kuris yra sukėliklio dalis;

42) iškastinio kuro anglis – neorganinė ir organinė anglis, kuri nėra biomasė;

([1]) 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/32/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su matavimo priemonių tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 149).

43) matavimo taškas – taršos šaltinis, iš kurio išmetami teršalai matuojami taikant nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo sistemas (angl. CEMS), arba vamzdynų sistemos, kurioje C_{O2} srautas matuojamas taikant nuolatinio matavimo sistemas, sankirta;

44) masės ir centruotės dokumentai – 1944 m. gruodžio 7 d. Čikagoje pasirašytos Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos 6 priede nustatytų standartų ir rekomenduojamos tvarkos (SARP) tarptautinėse ar nacionalinėse įgyvendinimo priemonėse nurodyti dokumentai, taip pat nurodyti Komisijos reglamento (ES) Nr. 965/2012 ([1]) IV priedo C dalies 3 skirsnyje arba lygiavertėse tarptautinėse taisyklėse;

45) atstumas – ortodrominis atstumas tarp išvykimo ir atvykimo aerodromų, pridėjus papildomą nekintamą 95 km dėmenį;

46) išvykimo aerodromas – aerodromas, kuriame pradedamas skrydis, priskiriamas Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytai aviacijos veiklai;

47) atvykimo aerodromas – aerodromas, kuriame užbaigiamas skrydis, priskiriamas Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytai aviacijos veiklai;

48) naudingasis krovinys – bendra orlaivyje skrydžio metu esančių krovinių, pašto, keleivių ir bagažo masė;

49) nevaldomai išmetamos ŠESD – iš nenustatytų arba pernelyg įvairių ar per mažų, kad būtų galima atskirai vykdyti jų stebėseną, šaltinių atsitiktinai ar netyčia išmetamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos;

50) aerodromas – aerodromas, apibrėžtas Sprendimo 2009/450/EB priedo 1 dalies 2 punkte;

51) aerodromų pora – išvykimo ir atvykimo aerodromų pora;

52) normaliosios sąlygos – 273,15 K temperatūra ir 101 325 Pa slėgis, kuriems esant nustatomas normalusis kubinis metras (Nm^3);

53) saugykla – saugykla, apibrėžta Direktyvos 2009/31/EB 3 straipsnio 3 punkte;

54) CO_2 surinkimas – CO_2, kuris antraip būtų išmetamas į aplinką, surinkimas iš dujų srautų siekiant jį transportuoti į geologinę saugyklą, kurią leidžiama naudoti pagal Direktyvą 2009/31/EB, ir jį ten saugoti;

55) CO_2 transportavimas – CO_2 transportavimas vamzdynais į geologinę saugyklą, kurią leidžiama naudoti pagal Direktyvą 2009/31/EB;

56) CO_2 geologinis saugojimas – CO_2 geologinis saugojimas, apibrėžtas Direktyvos 2009/31/EB 3 straipsnio 1 punkte;

57) sąmoningai išmestos ŠESD – sąmoningai per specialiai tam skirtą dalį iš įrenginio išleistos šiltnamio efektą sukeliančios dujos;

58) veiksmingesnė angliavandenilių gavyba – gavyba išgaunant daugiau angliavandenilių, be išgaunamų įpurškiant vandens ar kitais būdais;

59) pakaitiniai duomenys – empiriškai pagrįstos ar remiantis priimtais šaltiniais gautos metinės vertės, kurias, siekdamas parengti išsamią ataskaitą, veiklos vykdytojas naudoja vietoj veiklos duomenų arba apskaičiavimo faktorių, jeigu visų būtinų veiklos duomenų ar apskaičiavimo faktorių neįmanoma surinkti pagal taikomą stebėsenos metodiką;

60) vandens storymė – vandens storymė, apibrėžta Direktyvos 2009/31/EB 3 straipsnio 2 punkte;

61) nuotėkis – nuotėkis, apibrėžtas Direktyvos 2009/31/EB 3 straipsnio 5 punkte;

62) saugyklos kompleksas – saugyklos kompleksas, apibrėžtas Direktyvos 2009/31/EB 3 straipsnio 6 punkte;

63) vamzdynų tinklas – vamzdynų tinklas, apibrėžtas Direktyvos 2009/31/EB 3 straipsnio 22 punkte.

([1]) Komisijos reglamentas (ES) Nr. 965/2012, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su orlaivių naudojimu skrydžiams susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros (OL L 296, 2012 10 25, p. 1).

2 SKIRSNIS

Bendrieji principai

4 straipsnis

Bendras įpareigojimas

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai su išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsena ir ataskaitų teikimu susijusius savo įpareigojimus pagal Direktyvą 2003/87/EB vykdo laikydamiesi 5–9 straipsniuose nustatytų principų.

5 straipsnis

Užbaigtumas

Stebėsena ir ataskaitos turi būti išsamios ir apimti visas vykdant Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytų rūšių veiklą ir kitą atitinkamą veiklą, įtrauktą pagal tos direktyvos 24 straipsnį, iš visų taršos šaltinių bei sukėliklių proceso metu ir degimo metu išsiskiriančias ŠESD bei visas nurodytas su tomis veiklos rūšimis susijusias ŠESD ir turi būti atliekami taip, kad būtų išvengta dvigubos apskaitos.

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai taikydami atitinkamas priemones užtikrina, kad nebūtų jokių ataskaitinio laikotarpio duomenų spragų.

6 straipsnis

Nuoseklumas, palyginamumas ir skaidrumas

1. Stebėsena ir ataskaitos turi būti nuoseklios ir palyginamos su kitų laikotarpių stebėsena ir ataskaitomis. Todėl veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai turi naudoti tas pačias stebėsenos metodikas ir duomenų rinkinius, o jų pakeitimus ir išimtis turi patvirtinti kompetentinga institucija.

2. Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai skaidriais būdais gauna, užrašo, kaupia, analizuoja ir dokumentais pagrindžia stebėsenos duomenis, įskaitant prielaidas, nuorodas, veiklos duomenis, apskaičiavimo faktorius, kad jais remdamiesi tikrintojas ir kompetentinga institucija galėtų dar kartą nustatyti išmetamųjų ŠESD kiekį.

7 straipsnis

Tikslumas

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai užtikrina, kad išmetamųjų ŠESD kiekio nustatymas nebūtų netikslus nei dėl sisteminių priežasčių, nei sąmoningai.

Jie, kiek įmanoma, nustato netikslumų priežastis ir jas šalina.

Jie taip pat stengiasi kuo kruopščiau apskaičiuoti ir išmatuoti išmetamųjų ŠESD kiekį siekdami kuo didesnio tikslumo.

8 straipsnis

Metodikos ir išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitos patikimumas

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai siekia užtikrinti išmetamųjų ŠESD kiekio duomenų, kurie bus pateikti ataskaitoje, pagrįstą patikimumą. Išmetamųjų ŠESD kiekį jie nustato taikydami atitinkamas šiame reglamente išdėstytas stebėsenos metodikas.

Išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitose ir susijusiuose dokumentuose neturi būti esminių netikslumų, kaip apibrėžta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2018/2067 ([1]) 3 straipsnio 6 dalyje, renkantis pateiktiną informaciją bei ją pateikiant vengiama šališkumo ir turi būti pateikiama patikima bei suderinta įrenginio išmetamųjų ŠESD arba su orlaivio naudotojo veikla susijusių išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaita.

Renkantis stebėsenos metodiką, patobulinimai, kuriais siekiama didesnio tikslumo, įvertinami atsižvelgiant į papildomas išlaidas. Taigi vykdant išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir teikiant ataskaitas turi būti siekiama kuo didesnio tikslumo, nebent tai būtų techniškai neįmanoma arba dėl to nepagrįstai išaugtų išlaidos.

([1]) 2018 m. gruodžio 19 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/2067 dėl duomenų patikros ir tikrintojų akreditavimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB (Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 94).

9 straipsnis

Nuolatinis tobulinimas

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai, vykdydami stebėseną ir teikdami ataskaitas, atsižvelgia į ankstesnio laikotarpio patikros ataskaitose, rengiamose pagal Direktyvos 2003/87/EB 15 straipsnį, jiems pateiktas rekomendacijas.

10 straipsnis

Koordinavimas

Jeigu valstybė narė pagal Direktyvos 2003/87/EB 18 straipsnį paskiria daugiau kaip vieną kompetentingą instituciją, ji koordinuoja pagal šį reglamentą vykdomą tų institucijų darbą.

II SKYRIUS

STEBĖSENOS PLANAS

1 SKIRSNIS

Bendrosios taisyklės

11 straipsnis

Bendras įpareigojimas

1. Kiekvienas veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas vykdo išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną remdamasis stebėsenos planu, kurį kompetentinga institucija patvirtina pagal 12 straipsnį, atsižvelgdama į įrenginio veiklos arba orlaivio naudotojo veiklos, kurioms tas planas taikomas, pobūdį ir vykdymą.

Stebėsenos planas prireikus papildomas veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo atitinkamai parengtomis, dokumentais pagrįstomis, įdiegtomis ir taikomomis pagal stebėsenos planą vykdomos veiklos rašytinėmis procedūromis.

2. 1 dalyje nurodytame stebėsenos plane nurodymai veiklos vykdytojui ar orlaivio naudotojui aprašomi logiškai ir paprastai, siekiant, kad tas pats darbas nebūtų atliekamas du kartus, ir atsižvelgiant į įrenginyje esamas arba veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo naudojamas sistemas.

12 straipsnis

Stebėsenos plano turinys ir teikimas

1. Kiekvienas veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas stebėsenos planą teikia kompetentingai institucijai patvirtinti.

Stebėsenos planą sudaro visi išsamūs ir skaidrūs tam tikro įrenginio veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo taikomos stebėsenos metodikos dokumentai ir jame pateikiami bent I priede nustatyti elementai.

Kartu su stebėsenos planu veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pateikia toliau išvardytus patvirtinamuosius dokumentus:

a) dėl įrenginių – įrodymus, kuriais patvirtinama, kad kiekvieno didžiojo ir mažojo sukėliklio veiklos duomenys ir apskaičiavimo faktoriai ir, jeigu reikia, taikomos II ir IV prieduose apibrėžtos pakopos, atitinka neapibrėžties ribines vertes, ir kad, jeigu taikytina, kiekvienam taršos šaltiniui taikomos VIII priede apibrėžtos pakopos atitinka neapibrėžties ribines vertes;

b) rizikos vertinimo rezultatus, kuriais įrodoma, kad siūloma kontrolė ir jos procedūros yra proporcingos nustatytai būdingajai rizikai ir kontrolės rizikai.

2. Jeigu I priede daroma nuoroda į procedūrą, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas nustato, dokumentais pagrindžia, įdiegia ir taiko tokią procedūrą atskirai nuo stebėsenos plano.

Stebėsenos plane veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas pateikia procedūrų santrauką nurodydamas tokią informaciją:

a) procedūros pavadinimą;

b) atsekamą ir patikrinamą procedūros atpažinties nuorodą;

c) už procedūros įgyvendinimą ir taikant procedūrą gautus duomenis arba ją atliekant naudojamus duomenis atsakingo asmens pareigybę arba atsakingą skyrių;

d) trumpą procedūros aprašymą, iš kurio veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas, kompetentinga institucija ir tikrintojas gali suprasti esminius parametrus ir atliktas operacijas;

e) atitinkamų įrašų ir informacijos laikymo vietą;

f) naudotos kompiuterizuotos sistemos pavadinimą, jeigu taikoma;

g) jeigu taikoma, EN ar kitų taikytų standartų sąrašą.

Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai paprašius pateikia jai rašytinius procedūrų dokumentus. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas taip pat juos pateikia patikrinti pagal Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2018/2067;

3. Be šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų elementų, valstybės narės taip pat gali pareikalauti, kad į įrenginių stebėsenos planą būtų įtraukti papildomi elementai siekiant įvykdyti pagal Direktyvos 2003/87/EB 10a straipsnio 1 dalį priimtų deleguotųjų aktų ir pagal tos direktyvos 10a straipsnio 21 dalį priimtų įgyvendinimo aktų reikalavimus.

13 straipsnis

Standartiniai ir supaprastinti stebėsenos planai

1. Nepažeisdamos 12 straipsnio 3 dalies, valstybės narės gali leisti veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams naudoti standartinius arba supaprastintus stebėsenos planus.

Tuo tikslu valstybės narės, remdamosi Komisijos paskelbtais šablonais ir gairėmis, gali paskelbti tų stebėsenos planų šablonus, įskaitant 58 ir 59 straipsniuose nurodytų duomenų srauto ir kontrolės procedūrų aprašymą.

2. Prieš patvirtindama 1 dalyje nurodytą supaprastintą stebėsenos planą kompetentinga institucija atlieka supaprastintą rizikos vertinimą, kad nustatytų, ar siūloma kontrolė ir kontrolės procedūros yra proporcingos nustatytai būdingajai rizikai ir kontrolės rizikai ir ar tokio supaprastinto plano naudojimas yra pagrįstas.

Prireikus valstybės narės gali reikalauti, kad veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas pats atliktų pirmesnėje pastraipoje nurodytą rizikos vertinimą.

14 straipsnis

Stebėsenos plano pakeitimai

1. Kiekvienas veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas reguliariai tikrina, ar stebėsenos planas atitinka įrenginio veiklos arba orlaivio naudotojo veiklos pobūdį ir vykdymą pagal Direktyvos 2003/87/EB 7 straipsnį ir ar stebėsenos metodiką galima pagerinti.

2. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas stebėsenos planą pakeičia bent toliau išvardytais atvejais:

a) pakinta išmetamųjų ŠESD kiekis, nes pradėta vykdyti naują veiklą arba imta naudoti naujos rūšies kurą ar medžiagas, kurios dar nėra įtrauktos į stebėsenos planą;

b) pasikeičia gaunamų duomenų kokybė, nes naudojami naujų tipų matavimo prietaisai, ėminių ėmimo arba analizės metodai arba dėl kitų priežasčių, ir išmetamųjų ŠESD kiekį galima nustatyti tiksliau;

c) nustatoma, kad taikant ankstesnę stebėsenos metodiką gauti duomenys nėra teisingi;

d) pakeitus stebėsenos planą būtų pateikiami tikslesni duomenys, nebent šis keitimas yra techniškai neįmanomas arba jam reikėtų nepagrįstai didelių išlaidų;

e) nustatoma, kad stebėsenos planas neatitinka šio reglamento reikalavimų, ir kompetentinga institucija pareikalauja, kad veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas jį pakeistų;

f) stebėsenos planą būtina patobulinti atsižvelgiant į patikros ataskaitoje pateiktus pasiūlymus.

15 straipsnis

Stebėsenos plano pakeitimų tvirtinimas

1. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas nepagrįstai nedelsdamas kompetentingai institucijai praneša apie siūlomus stebėsenos plano pakeitimus.

Tačiau kompetentinga institucija gali leisti veiklos vykdytojui arba orlaivio naudotojui iki tų pačių metų gruodžio 31 d. pranešti apie stebėsenos plano pakeitimus, nelaikytinus reikšmingais pagal 3 ir 4 dalyse pateiktas apibrėžtis.

2. Visi reikšmingi stebėsenos plano pakeitimai, kaip apibrėžta 3 ir 4 dalyse, turi būti patvirtinti kompetentingos institucijos.

Jeigu kompetentinga institucija pakeitimo nelaiko reikšmingu, ji nepagrįstai nedelsdama apie tai praneša veiklos vykdytojui ar orlaivio naudotojui.

3. Reikšmingiems įrenginio stebėsenos plano pakeitimams priskiriama:

a) įrenginio kategorijos pakeitimai, dėl kurių reikia keisti stebėsenos metodiką arba reikšmingumo lygį pagal Įgyvendinimo reglamento (ES) 2018/2067 23 straipsnį;

b) nepaisant 47 straipsnio 8 dalies, pakeitimai, susiję su tuo, ar įrenginys laikytinas mažataršiu įrenginiu;

c) taršos šaltinių pokyčiai;

d) išmetamųjų ŠESD kiekiui nustatyti taikomo apskaičiavimu grindžiamos metodikos pakeitimas matavimu grindžiama metodika ar atvirkščiai arba pakopinės metodikos pakeitimas alternatyvia metodika ar atvirkščiai;

e) taikomo pakopos lygio pakeitimas;

f) naujų sukėliklių atsiradimas;

g) sukėliklių priskyrimas kitai kategorijai (didžiųjų sukėliklių, mažųjų sukėliklių arba labai mažų sukėliklių), kai dėl tokio pakeitimo reikia pakeisti stebėsenos metodiką;

h) apskaičiavimo faktoriaus numatytosios vertės pakeitimas, jeigu vertė turi būti nustatyta stebėsenos plane;

i) su ėminių ėmimu, analize ar kalibravimu susijusių naujų metodų taikymas arba taikomų metodų pakeitimas, kai tai turi tiesioginį poveikį išmetamųjų ŠESD kiekio duomenų tikslumui;

j) iš saugyklų nutekančių išmetamųjų ŠESD kiekio kiekybinio įvertinimo metodo įdiegimas ar pritaikymas.

4. Reikšmingiems orlaivio naudotojo taikomo stebėsenos plano pakeitimams priskiriama:

a) pakeitimai, susiję su išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos planu:

   i) stebėsenos plane nustatyto išmetamųjų teršalų faktoriaus verčių keitimas;

   ii) III priede nustatyto skaičiavimo metodo keitimas kitu ten pat nustatytu skaičiavimo metodu arba apskaičiavimo metodo pakeitimas apytikslio nustatymo metodu pagal 55 straipsnio 2 dalį arba atvirkščiai;

   iii) naujų sukėliklių atsiradimas;

   iv) orlaivių naudotojo kaip mažojo teršėjo statuso pasikeitimas, kaip apibrėžta 55 straipsnio 1 dalyje, arba pagal kurią nors Direktyvos 2003/87/EB 28a straipsnio 6 dalyje nustatytą ribinę vertę;

b) pakeitimai, susiję su tonkilometrių duomenų stebėsenos planu:

   i) teikiamų vežimo oro transportu paslaugų statusas iš nekomercinio pasikeičia į komercinį arba atvirkščiai;

   ii) pasikeičia teikiamų vežimo oro transportu paslaugų objektas (objektas – keleiviai, kroviniai arba paštas).

16 straipsnis

Pakeitimų įgyvendinimas ir įrašų apie juos saugojimas

1. Dar negavęs patvirtinimo arba informacijos pagal 15 straipsnio 2 dalį, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas gali vykdyti stebėseną ir teikti ataskaitas naudodamas pakeistą stebėsenos planą, jeigu jis gali pagrįstai manyti, kad pasiūlyti pakeitimai nėra reikšmingi arba jeigu vykdydamas stebėseną pagal pirminį stebėsenos planą jis gautų neišsamius išmetamųjų ŠESD kiekio duomenis.

Jeigu kyla abejonių, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas atlieka visą stebėseną ir parengia ataskaitas vidaus dokumentuose lygiagrečiai taikydamas ir pirminį, ir pakeistą stebėsenos planą.

2. Gavęs patvirtinimą arba informaciją pagal 15 straipsnio 2 dalį, nuo tos dienos, nuo kurios turi būti taikoma pakeisto stebėsenos plano versija, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas naudoja tik su pakeistu stebėsenos planu susijusius duomenis ir visą stebėseną vykdo bei ataskaitas teikia tik pagal pakeistą stebėsenos planą.

3. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas saugo įrašus apie visus stebėsenos plano pakeitimus. Kiekviename įraše pateikiama:

a) aiškus pakeitimo aprašymas;

b) pakeitimo pagrindimas;

c) data, kurią pagal 15 straipsnio 1 dalį apie pakeitimą pranešta kompetentingai institucijai;

d) data, kurią kompetentinga institucija pranešė gavusi 15 straipsnio 1 dalyje nurodytą pranešimą, jeigu žinoma, ir 15 straipsnio 2 dalyje nurodytos informacijos arba patvirtinimo data;

e) data, kurią pradedamas įgyvendinti pakeistas stebėsenos planas pagal šio straipsnio 2 dalį.

2 SKIRSNIS

Techninės galimybės ir nepagrįstai didelės išlaidos

17 straipsnis

Techninės galimybės

Jeigu veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas teigia, kad tam tikros stebėsenos metodikos taikyti yra techniškai neįmanoma, kompetentinga institucija įvertina technines galimybes atsižvelgdama į veiklos vykdytojo arba orlaivio naudotojo pagrindimą. Toks pagrindimas turi būti pagrįstas tuo, kad veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas turi techninių išteklių, kuriais jis gali patenkinti siūlomos sistemos poreikius arba reikalavimą, kurie taikant šį reglamentą gali būti įgyvendinti reikiamu laiku. Minėti techniniai ištekliai apima galimybę taikyti reikiamus metodus ir naudoti reikiamas technologijas.

18 straipsnis

Nepagrįstai didelės išlaidos

1. Jeigu veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas teigia, kad taikydamas tam tikrą stebėsenos metodiką jis patirtų nepagrįstai didelių išlaidų, kompetentinga institucija įvertina, ar tokios išlaidos yra nepagrįstos, atsižvelgdama į veiklos vykdytojo arba orlaivio naudotojo pateiktą pagrindimą.

Jeigu numatomos išlaidos viršija naudą, kompetentinga institucija laiko, kad išlaidos yra nepagrįstai didelės. Nauda apskaičiuojama gerinimo faktorių padauginant iš 20 EUR atskaitos kainos už kiekvieną apyvartinį taršos leidimą ir į išlaidas įskaičiuojama atitinkama įrangos ekonominio naudingumo laikotarpiu grindžiamo atitinkamo jos nuvertėjimo trukmė.

2. Vertindama išlaidų, susijusių su veiklos vykdytojo arba orlaivio naudotojo veiklos duomenų pakopos pasirinkimu, nepagrįstumą, kompetentinga institucija kaip 1 dalyje nurodytą gerinimo faktorių naudoja skirtumą tarp šiuo metu užtikrinamos neapibrėžties ir tos pakopos, kuri būtų pasiekta įgyvendinus pagerinimą, pakopos neapibrėžties ribinės vertės, padaugintos iš pastarųjų trejų metų vidutinio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio, išmetamo iš to sukėliklio.

Jeigu toks vidutinis metinis išmetamųjų ŠESD kiekis, išmetamas iš to sukėliklio per trejus pastaruosius metus, nežinomas, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas pateikia metinio išmetamųjų ŠESD kiekio konservatyvų įvertį, atimdamas iš jo iš biomasės išsiskiriantį CO_2 kiekį, bet neatimdamas perduoto CO_2 kiekio. Matavimo prietaisams, kuriems taikomos nacionalinės teisės aktais nustatytos teisinės metrologijos kontrolės priemonės, šiuo metu užtikrinamą neapibrėžtį galima pakeisti didžiausia leidžiamąja eksploatuojant susidarančia paklaida, kurią leidžiama taikyti pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus.

3. Vertindama išlaidų, susijusių su priemonėmis, kuriomis pagerinama ataskaitose pateikiamų išmetamųjų ŠESD duomenų kokybė, tačiau neturinčių tiesioginio poveikio veiklos duomenų tikslumui, nepagrįstumą kompetentinga institucija naudoja gerinimo faktorių, lygų 1 % trejų pastarųjų ataskaitinių laikotarpių vidutinio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio, išmetamo iš atitinkamų sukėliklių. Tokios priemonės gali būti:

a) analizės atlikimas vietoj numatytųjų verčių nustatant apskaičiavimo faktorius;

b) vienam sukėlikliui skiriamų analizių skaičiaus didinimas;

c) jeigu tam tikrai matavimo užduočiai nėra taikomos nacionalinės teisės aktais nustatytos metrologinės kontrolės priemonės, matavimo prietaisų pakeitimas panašiose taikymo srityse susijusius valstybės narės teisinės metrologinės kontrolės reikalavimus atitinkančiais prietaisais arba matavimo prietaisais, atitinkančiais pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/31/ES ([1]) arba Direktyvą 2014/32/ES priimtas nacionalines taisykles;

([1]) 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/31/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su neautomatinių svarstyklių tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 107).

d) matavimo prietaisų kalibravimo ir techninės priežiūros intervalų sutrumpinimas;

e) duomenų srauto valdymo veiklos ir kontrolės gerinimas, dėl kurio labai sumažėja būdingoji rizika arba kontrolės rizika.

4. Su įrenginio stebėsenos metodikos gerinimu susijusios priemonės nelaikomos reikalaujančiomis nepagrįstai didelių išlaidų, jeigu per ataskaitinį laikotarpį susidaro ne didesnė kaip 2 000 EUR bendra suma. Mažataršiams įrenginiams ši ribinė vertė yra 500 EUR per ataskaitinį laikotarpį.

III SKYRIUS

STACIONARIŲJŲ ĮRENGINIŲ IŠMETAMŲJŲ ŠESD KIEKIO STEBĖSENA

1 SKIRSNIS

Bendrosios nuostatos

19 straipsnis

Įrenginių, sukėliklių ir taršos šaltinių kategorijos

1. Siekdamas vykdyti išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir nustatyti minimaliuosius pakopų reikalavimus, kiekvienas veiklos vykdytojas nustato savo įrenginio kategoriją pagal 2 dalį ir, jeigu taikoma, kiekvieno sukėliklio kategoriją pagal 3 dalį ir kiekvieno taršos šaltinio kategoriją pagal 4 dalį.

2. Veiklos vykdytojas kiekvieną įrenginį priskiria vienai iš šių kategorijų:

a) A kategorijai, jeigu patikrintas vidutinis prieš tai ėjusiu prekybos laikotarpiu išmestas CO_2 kiekis, į jį neįtraukiant iš biomasės išsiskiriančio CO_2 ir iš jo neatėmus perduoto CO_2 kiekio, sudaro 50 000 tonų $CO_{2(e)}$ arba mažiau;

b) B kategorijai, jeigu patikrintas vidutinis prieš tai ėjusiu prekybos laikotarpiu išmestas CO_2 kiekis, į jį neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO_2 ir iš jo neatėmus perduoto CO_2 kiekio, sudaro daugiau kaip 50 000 tonų $CO_{2(e)}$, bet ne daugiau kaip 500 000 tonų $CO_{2(e)}$;

c) C kategorijai, jeigu patikrintas vidutinis prieš tai ėjusiu prekybos laikotarpiu išmestas CO_2 kiekis, į jį neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO_2 ir iš jo neatėmus perduoto CO_2 kiekio, sudaro daugiau kaip 500 000 tonų $CO_{2(e)}$.

Nukrypdama nuo 14 straipsnio 2 dalies, kompetentinga institucija gali leisti veiklos vykdytojui nekeisti stebėsenos plano, jeigu remiantis patikrintu išmetamųjų ŠESD kiekiu, viršijama pirmoje pastraipoje nurodyta įrenginių priskyrimo tam tikrai kategorijai ribinė vertė, tačiau veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad ši ribinė vertė nebuvo viršyta per pastaruosius penkerius ataskaitinius laikotarpius ir ateityje nebus viršijama kitais ataskaitiniais laikotarpiais.

3. Veiklos vykdytojas kiekvieną sukėliklį palygina su visų deginant iškastinį kurą iš visų sukėliklių, kuriems taikomi apskaičiavimo metodai, išsiskyrusio CO_2 kiekio ir $CO_{2(e)}$ kiekio absoliučiųjų verčių suma ir su iš visų taršos šaltinių išmestų ŠESD kiekiu, kuris nustatytas taikant matavimu grindžiamas metodikas, dar prieš atimant perduoto CO_2 kiekį, ir priskiria kiekvieną sukėliklį vienai iš toliau nurodytų kategorijų:

a) mažieji sukėlikliai – kai iš veiklos vykdytojo pasirinktų sukėliklių bendrai per metus deginant iškastinį kurą išmetama ne daugiau kaip 5 000 tonų CO_2 arba kai CO_2 kiekis sudaro mažiau kaip 10 % (ne daugiau nei 100 000 tonų per metus deginant iškastinį kurą išmetamo CO_2), imant tą dydį, kurio absoliučioji vertė didesnė;

b) labai maži sukėlikliai – kai iš veiklos vykdytojo pasirinktų sukėliklių bendrai per metus deginant iškastinį kurą išmetama ne daugiau kaip 1 000 tonų CO_2 arba kai CO_2 kiekis sudaro mažiau kaip 2 % (ne daugiau nei 20 000 tonų per metus deginant iškastinį kurą išmetamo CO_2), imant tą dydį, kurio absoliučioji vertė didesnė;

c) didieji sukėlikliai – tokie sukėlikliai, kurių negalima priskirti a ir b punktuose nurodytoms kategorijoms.

Nukrypdama nuo 14 straipsnio 2 dalies, kompetentinga institucija gali leisti veiklos vykdytojui nekeisti stebėsenos plano, jeigu remiantis patikrintu išmetamųjų ŠESD kiekiu, viršijama pirmoje pastraipoje nurodyta sukėliklio priskyrimo mažųjų arba labai mažų sukėliklių kategorijai ribinė vertė, tačiau veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad ši ribinė vertė nebuvo viršyta per pastaruosius penkerius ataskaitinius laikotarpius ir ateityje nebus viršijama kitais ataskaitiniais laikotarpiais.

4. Veiklos vykdytojas kiekvieną taršos šaltinį, kuriam taikoma matavimu grindžiama metodika, priskiria vienai iš toliau nurodytų kategorijų:

a) mažųjų taršos šaltinių, kai iš taršos šaltinio per metus deginant iškastinį kurą išmetama mažiau kaip 5 000 tonų $CO_{2(e)}$ arba mažiau kaip 10 % viso deginant iškastinį kurą įrenginio išmetamo $CO_{2(e)}$ kiekio, kuris turi būti ne didesnis nei 100 000 tonų per metus, imant tą dydį, kurio absoliučioji vertė didesnė;

b) didžiųjų taršos šaltinių, kai taršos šaltinio negalima priskirti mažųjų taršos šaltinių kategorijai.

Nukrypdama nuo 14 straipsnio 2 dalies, kompetentinga institucija gali leisti veiklos vykdytojui nekeisti stebėsenos plano, jeigu remiantis patikrintu išmetamųjų ŠESD kiekiu, viršijama pirmoje pastraipoje nurodyta taršos šaltinio priskyrimo mažųjų taršos šaltinių kategorijai ribinė vertė, tačiau veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai įrodo, kad ši ribinė vertė nebuvo viršyta per pastaruosius penkerius ataskaitinius laikotarpius ir ateityje nebus viršijama kitais ataskaitiniais laikotarpiais.

5. Jeigu prieš tai ėjusio prekybos laikotarpio patikrintas vidutinis metinis iš įrenginio išmestų ŠESD kiekis nežinomas arba nebeatitinka šio straipsnio 2 dalyje nurodytų kiekių, veiklos vykdytojas įrenginio kategorijai nustatyti naudoja vidutinio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio konservatyvų įvertį, į jį neįskaičiuodamas iš biomasės susidarančio CO_2 kiekio ir neatimdamas perduoto CO_2 kiekio.

20 straipsnis

Stebėsenos ribos

1. Veiklos vykdytojai nustato kiekvieno įrenginio stebėsenos ribas.

Tos ribos apima iš visų taršos šaltinių ir sukėliklių, susijusių su įrenginyje vykdoma veikla, įrašyta į Direktyvos 2003/87/EB I priedą, išmetamas visas atitinkamas ŠESD ir veiklą bei ŠESD, kurias valstybė narė, kurioje yra įrenginys, įtraukia į sistemą pagal tos direktyvos 24 straipsnį.

Veiklos vykdytojas taip pat įtraukia įprastinės eksploatacijos metu ir per nenumatytus įvykius išmestų ŠESD kiekį, įskaitant per ataskaitinį laikotarpį įvykusią įrenginio eksploatacijos pradžią, pabaigą ir avarines situacijas, tačiau neįtraukia transportavimo tikslu naudotų mobiliųjų mašinų išmestų ŠESD kiekio.

2. Nustatydamas stebėsenos ir ataskaitų teikimo procesą veiklos vykdytojas įtraukia IV priede nustatytus atitinkamam sektoriui skirtus reikalavimus.

3. Jeigu nustatoma, kad eksploatuojamoje saugykloje yra Direktyvoje 2009/31/EB apibrėžtas nuotėkis, dėl kurio išmetamos ŠESD, arba CO_2 išleidžiamas į vandens storymę, tai laikoma atitinkamo įrenginio taršos šaltiniu, todėl turi būti atliekama jo stebėsena pagal šio reglamento IV priedo 23 skirsnį.

Kompetentinga institucija gali leisti dėl nuotėkio išmetamų ŠESD į stebėsenos ir ataskaitų teikimo procesą neįtraukti, kai imamasi ištaisomųjų priemonių pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį ir ŠESD išmetimo arba nuotėkio į vandens storymę nebegalima aptikti.

21 straipsnis

Stebėsenos metodikos pasirinkimas

1. Įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekiui stebėti veiklos vykdytojas pagal atitinkamas šio reglamento nuostatas pasirenka taikyti skaičiavimu grindžiamą metodiką arba matavimu grindžiamą metodiką.

Pagal skaičiavimu grindžiamą metodiką iš sukėliklių išmetamas ŠESD kiekis nustatomas remiantis veiklos duomenimis, gautais naudojant matavimo sistemas, ir atlikus laboratorinę analizę nustatytais papildomais parametrais ar numatytosiomis vertėmis. Skaičiavimu grindžiama metodika gali būti įgyvendinta taikant 24 straipsnyje išdėstytą standartinę metodiką arba 25 straipsnyje išdėstytą masės balanso metodiką.

Pagal matavimu grindžiamą metodiką iš taršos šaltinio išmetamas ŠESD kiekis nustatomas remiantis nuolatiniu atitinkamų ŠESD koncentracijos matavimu kaminų dujose ir kaminų dujų sraute, įskaitant CO_2 kiekio perdavimo iš vieno įrenginio kitam stebėseną, jeigu perduodamo CO_2 koncentracija ir srautas yra matuojami.

Jeigu taikoma skaičiavimu grindžiama metodika, stebėsenos plane veiklos vykdytojas nurodo, kokia metodika (standartinė ar masės balanso) ir kokios pakopos pagal II priedą taikomos kiekvienam sukėlikliui.

2. Gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, veiklos vykdytojas to paties įrenginio skirtingiems taršos šaltiniams ir sukėlikliams gali taikyti standartinės metodikos, masės balanso metodikos ir matavimu grindžiamos metodikos derinius, jeigu užtikrinama, kad nebus išmetamųjų ŠESD kiekio duomenų spragų ar dvigubo skaičiavimo.

3. Jeigu pagal IV priede nustatytus atitinkamam sektoriui skirtus reikalavimus reikia taikyti tam tikrą stebėsenos metodiką, veiklos vykdytojas taiko tą metodiką arba matavimu grindžiamą metodiką. Kitą metodiką veiklos vykdytojas gali pasirinkti tik tuo atveju, jeigu kompetentingai institucijai pateikia įrodymų, kad reikalaujamo metodo techniškai neįmanoma taikyti ar jį pasirinkus būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, arba kad taikant kitą metodą būtų užtikrintas didesnis bendras duomenų apie išmetamųjų ŠESD kiekį tikslumas.

22 straipsnis

Nepakopinė stebėsenos metodika

Nukrypdamas nuo 21 straipsnio 1 dalies, veiklos vykdytojas gali pasirinkti sukėliklių ar taršos šaltinių stebėseną vykdyti naudodamas nepakopinę metodiką (toliau – alternatyvi metodika), jeigu tenkinamos visos toliau išvardytos sąlygos:

a) taikyti bent 1 pakopą pagal skaičiavimu grindžiamą metodiką vienam ar daugiau didžiųjų sukėliklių arba mažiesiems sukėlikliams ir matavimu grindžiamą metodiką bent vienam taršos šaltiniui, susijusiam su tais pačiais sukėlikliais, yra techniškai neįmanoma arba tam prireiktų nepagrįstai didelių išlaidų;

b) veiklos vykdytojas kiekvienais metais įvertina ir kiekybiškai nustato visų parametrų, kurie naudojami apibrėžiant metinį išmetamųjų ŠESD kiekį, neapibrėžtį pagal ISO Matavimų neapibrėžties nustatymo vadovą (JCGM 100:2008) arba kitą lygiavertį tarptautiniu mastu pripažintą standartą ir rezultatus įtraukia į metinę išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą;

c) veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad taikant šį alternatyvų išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos metodą viso įrenginio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio bendrosios neapibrėžties ribinės vertės neviršijamos daugiau nei 7,5 % A kategorijos įrenginiuose, 5,0 % B kategorijos įrenginiuose ir 2,5 % C kategorijos įrenginiuose.

23 straipsnis

Laikini stebėsenos metodikos pakeitimai

1. Jeigu dėl techninių priežasčių laikinai neįmanoma taikyti kompetentingos institucijos patvirtinto stebėsenos plano, atitinkamas veiklos vykdytojas taiko aukščiausią įmanomą pakopą arba, jeigu pakopos taikyti neįmanoma, konservatyvią nepakopinę metodiką tol, kol atkuriamos stebėsenos plane patvirtintos pakopos taikymo sąlygos.

Veiklos vykdytojas imasi visų reikiamų priemonių, kad būtų vėl taikomas kompetentingos institucijos patvirtintas stebėsenos planas.

2. Atitinkamas veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai nepagrįstai nedelsdamas praneša apie 1 dalyje nurodytą stebėsenos metodikos pasikeitimą ir nurodo:

a) kompetentingos institucijos patvirtinto stebėsenos plano nesilaikymo priežastis;

b) išsamią informaciją apie laikinąją stebėsenos metodiką, kurią veiklos vykdytojas taiko išmetamųjų ŠESD kiekiui nustatyti, kol bus atkurtos kompetentingos institucijos patvirtinto stebėsenos plano taikymo sąlygos;

c) priemones, kurių veiklos vykdytojas imasi siekdamas atkurti kompetentingos institucijos patvirtinto stebėsenos plano taikymo sąlygas;

d) numatomą datą, nuo kurios vėl bus taikomas kompetentingos institucijos patvirtintas stebėsenos planas.

2 SKIRSNIS

Skaičiavimu grindžiama metodika

1 poskirsnis

Bendrosios pastabos

24 straipsnis

Išmetamųjų ŠESD kiekio apskaičiavimas pagal standartinę metodiką

1. Pagal standartinę metodiką veiklos vykdytojas degimo metu iš kiekvieno sukėliklio išsiskiriančių ŠESD kiekį apskaičiuoja veiklos duomenis, susijusius su sudeginto kuro kiekiu ir išreikštiems teradžauliais remiantis apatiniu šilumingumu, padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus, išreikšto CO_2 tonomis teradžauliui (t CO_2/TJ) ir atitinkančio naudojamą apatinį šilumingumą, ir iš atitinkamo oksidacijos koeficiento.

Kompetentinga institucija gali leisti naudoti su kuru susijusius išmetamųjų teršalų faktorius, išreikštus t CO_2/t arba t CO_2/Nm^3. Tokiais atvejais veiklos vykdytojas degimo metu išsiskiriančių ŠESD kiekį nustato veiklos duomenis, susijusius su sudeginto kuro kiekiu, išreikštus tonomis arba normaliaisiais kubiniais metrais, padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus ir atitinkamo oksidacijos koeficiento.

2. Proceso metu iš kiekvieno sukėliklio išsiskiriančių ŠESD kiekį veiklos vykdytojas nustato veiklos duomenis, susijusius su sunaudotos medžiagos kiekiu, našumu arba gamybos išeiga, išreikštus tonomis arba normaliaisiais kubiniais metrais, padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus, išreikšto t CO_2/t arba t CO_2/Nm^3, ir iš atitinkamo konversijos koeficiento.

3. Jeigu 1 pakopos ar 2 pakopos išmetamųjų teršalų faktorius jau apima ne iki galo įvykusių cheminių reakcijų poveikį, oksidacijos koeficiento ar konversijos koeficiento vertė yra 1.

25 straipsnis

Išmetamųjų ŠESD kiekio apskaičiavimas pagal masės balanso metodiką

1. Pagal masės balanso metodiką veiklos vykdytojas kiekvieno į masės balansą įtraukto sukėliklio išmetamą CO_2 kiekį apskaičiuoja veiklos duomenis, susijusius su kuro ar medžiagos, patenkančios į masės balanso ribas arba už tų ribų, kiekiu, padaugindamas iš to kuro ar medžiagos anglies kiekio, padauginto iš 3,664 t CO_2/t C, taikydamas II priedo 3 skirsnio nuostatas.

2. Nepaisant 49 straipsnio, viso proceso, kuriam taikomas masės balansas, metu išmetamas ŠESD kiekis turi būti iš visų sukėliklių, kuriems taikomas masės balansas, išmetamų CO_2 kiekių suma. Taikant masės balanso metodiką, į atmosferą išmesto CO kiekis skaičiuojamas kaip molinis CO_2 kiekio ekvivalentas.

26 straipsnis

Taikytinos pakopos

1. Siekdamas pagal 21 straipsnio 1 dalį nustatyti, kokia pakopa taikytina didiesiems ir mažiesiems sukėlikliams nustatant veiklos duomenis ir kiekvieną apskaičiavimo faktorių, veiklos vykdytojas:

a) A kategorijos įrenginio atveju arba jeigu reikia nustatyti sukėliklio, kuris yra standartinis komercinis kuras, apskaičiavimo faktorių, taiko bent V priede išvardytas pakopas;

b) kitais atvejais, nei nurodytieji a punkte, taiko aukščiausią II priede apibrėžtą pakopą.

Tačiau, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad pirmoje pastraipoje nurodytos privalomos pakopos taikyti techniškai neįmanoma arba ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, didžiųjų sukėliklių atveju C kategorijos įrenginiams jis gali taikyti vienu lygiu žemesnę pakopą, nei nurodyta pirmoje pastraipoje, ir ne daugiau nei dviem lygiais žemesnę pakopą A ir B kategorijų įrenginiams, tačiau ne žemesnę nei 1 pakopą.

Kompetentinga institucija gali su veiklos vykdytoju sutartu pereinamuoju laikotarpiu leisti veiklos vykdytojui didiesiems sukėlikliams taikyti žemesnes pakopas, negu nurodytosios antroje pastraipoje, tačiau ne žemesnes negu 1 pakopa, jeigu:

a) veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad antroje pastraipoje nurodytos pakopos taikyti techniškai neįmanoma arba ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų; bei

b) veiklos vykdytojas pateikia tobulinimo planą, kuriame nurodoma, kaip ir iki kada bus pradėta taikyti bent antroje pastraipoje nurodyta pakopa.

2. Tačiau, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytos privalomos pakopos taikyti techniškai neįmanoma arba ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, mažiesiems sukėlikliams jis gali taikyti žemesnę pakopą, nei nurodyta 1 dalies pirmoje pastraipoje, tačiau ne žemesnę negu 1 pakopa.

3. Nustatydamas labai mažų sukėliklių veiklos duomenis ir kiekvieną apskaičiavimo faktorių, veiklos vykdytojas gali naudoti konservatyvius įverčius, o ne pakopas, nebent nustatytą pakopą būtų galima pasiekti be papildomų pastangų.

4. Nustatydamas oksidacijos koeficientą ir konversijos koeficientą, veiklos vykdytojas taiko bent žemiausias II priede nurodytas pakopas.

5. Jeigu kompetentinga institucija leido naudoti t CO_2/t arba t CO_2/Nm^3 išreikštus kuro ir to kuro, kuris naudojamas kaip proceso žaliava arba masės balansui pagal 25 straipsnį, išmetamųjų teršalų faktorius, apatinį šilumingumą galima stebėti naudojant konservatyvius įverčius, o ne pakopas, nebent apibrėžtą pakopą būtų galima pasiekti be papildomų pastangų.

2 poskirsnis

Veiklos duomenys

27 straipsnis

Veiklos duomenų nustatymas

1. Sukėliklio veiklos duomenis veiklos vykdytojas nustato vienu iš šių būdų:

a) nuolat atlikdamas proceso, kurio metu išmetamos ŠESD, matavimus vietoje;

b) sumuodamas atskirai išmatuotus kiekius ir atsižvelgdamas į atitinkamus atsargų pokyčius.

2. Taikant 1 dalies b punktą ataskaitiniu laikotarpiu sunaudoto kuro ar medžiagos kiekis apskaičiuojamas kaip ataskaitiniu laikotarpiu gauto kuro ar medžiagos kiekis, iš kurio atimamas iš įrenginio perduotas kuro ar medžiagos kiekis ir prie kurio pridedamos ataskaitinio laikotarpio pradžioje turimos kuro ar medžiagų atsargos bei atimamos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje turimos kuro ar medžiagų atsargos.

Jeigu įvertinti turimų atsargų kiekių techniškai neįmanoma arba atliekant šį darbą būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas šiuos kiekius gali įvertinti remdamasis vienu iš šių būdų:

a) ankstesnių metų duomenimis, juos susiedamas su ataskaitinio laikotarpio išeiga;

b) dokumentais pagrįstomis procedūromis ir atitinkamais duomenimis, pateiktais audito patikrintose to ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose.

Jeigu pateikti visų kalendorinių metų veiklos duomenų techniškai neįmanoma arba juos pateikiant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas gali pasirinkti kitą tinkamiausią datą, kuri skirtų vieną ataskaitinį laikotarpį nuo kito, ir atitinkamai suderinti atsižvelgdamas į reikiamus kalendorinius metus. Vieno ar kelių sukėliklių nuokrypiai turi būti aiškiai užregistruojami, jais remiantis turi būti nustatytas kalendorinių metų tipinės vertės pagrindas ir į juos turi būti nuosekliai atsižvelgiama skaičiuojant kitų metų duomenis.

28 straipsnis

Veiklos vykdytojui pavaldžios matavimo sistemos

1. Nustatydamas veiklos duomenis pagal 27 straipsnį veiklos vykdytojas naudojasi matavimo rezultatais, gautais jam pavaldžiomis matavimo sistemomis įrenginyje, jeigu tenkinamos visos šios sąlygos:

a) veiklos vykdytojas privalo atlikti neapibrėžties vertinimą ir įsitikinti, kad neperžengta atitinkamos pakopos ribinė neapibrėžties vertė;

b) veiklos vykdytojas privalo užtikrinti, kad bent kartą per metus ir kaskart atlikus matavimo prietaiso kalibravimą, kalibravimo rezultatai, padauginti iš konservatyvaus koregavimo koeficiento, būtų palyginami su atitinkamomis ribinėmis neapibrėžties vertėmis. Siekiant atsižvelgti į su eksploatavimu susijusią neapibrėžtį, konservatyvus koregavimo koeficientas grindžiamas to ar panašaus matavimo prietaiso atitinkama ankstesnių kalibravimų chronologine seka.

Jeigu viršijamos pagal 12 straipsnį patvirtintos pakopų ribinės vertės arba nustatoma, kad įranga neatitinka kitų reikalavimų, veiklos vykdytojas nepagrįstai nedelsdamas imasi taisyti padėtį ir apie tai praneša kompetentingai institucijai.

2. Pateikdamas naują stebėsenos planą arba jeigu tai yra susiję su patvirtinto stebėsenos plano keitimu, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai pateikia 1 dalies a punkte nurodytą neapibrėžties vertinimą.

Neapibrėžties vertinimą sudaro nustatytoji naudojamų matavimo prietaisų neapibrėžtis, su kalibravimu susijusi neapibrėžtis ir bet kuri papildoma neapibrėžtis, susijusi su matavimo prietaisų praktiniu naudojimu. Su atsargų pokyčiais susijusi neapibrėžtis į neapibrėžties vertinimą įtraukiama tuo atveju, jeigu saugyklose įmanoma laikyti bent 5 % atitinkamo per metus sunaudojamo kuro ar medžiagos kiekio. Atlikdamas vertinimą, veiklos vykdytojas atsižvelgia į tai, kad nustatytosios vertės, pagal kurias nustatomos pakopų neapibrėžties ribinės vertės II priede, yra siejamos su neapibrėžtimi per visą ataskaitinį laikotarpį.

Jeigu matavimo prietaisai sumontuoti aplinkoje, atitinkančioje jų naudojimo specifikacijas, neapibrėžties vertinimą veiklos vykdytojas gali supaprastinti darydamas prielaidą, kad eksploatuojamam matavimo prietaisui nustatyta didžiausia leidžiamoji paklaida arba, jeigu mažesnė, kalibruojant gauta neapibrėžtis, padauginta iš konservatyvaus koregavimo koeficiento, siekiant atsižvelgti į eksploatuojant atsirandančios neapibrėžties poveikį, yra laikytina viso ataskaitinio laikotarpio neapibrėžtimi, kaip reikalaujama II priede pateiktose pakopų apibrėžtyse.

3. Nepaisydama 2 dalies, kompetentinga institucija gali leisti veiklos vykdytojui naudoti matavimo rezultatus, gautus jam pavaldžiomis matavimo sistemomis įrenginyje, jeigu veiklos vykdytojas pateikia įrodymus, kad naudotiems matavimo prietaisams taikoma atitinkama nacionalinės teisės aktais nustatyta metrologinė kontrolė.

Tuo tikslu didžiausią leidžiamą eksploatuojant atsirandančią paklaidą, numatytą atitinkamuose nacionaliniuose metrologinės kontrolės teisės aktuose ir taikomą konkrečiam matavimui, nepateikiant jokių kitų įrodymų galima naudoti kaip neapibrėžties vertę.

29 straipsnis

Veiklos vykdytojui nepavaldžios matavimo sistemos

1. Jeigu atlikus supaprastintą neapibrėžties vertinimą matyti, kad, naudodamas jam nepavaldžias matavimo sistemas, veiklos vykdytojas gali pasiekti bent tą pačią pakopą, gauti patikimesnius rezultatus ir dėl to kyla mažesnė kontrolės rizika negu naudojant jam pavaldžias matavimo sistemas pagal 28 straipsnį, veiklos vykdytojas nustato veiklos duomenis naudodamas jam nepavaldžias matavimo sistemas.

Tuo tikslu veiklos vykdytojas gali naudoti vieną iš šių duomenų šaltinių:

a) jeigu du nepriklausomi prekybos partneriai įvykdo prekybos sandorį, – prekybos partnerio išduotose sąskaitose faktūrose nurodytos sumos;

b) tiesioginiai matavimo sistemų rodmenys.

2. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad būtų laikomasi pagal 26 straipsnį taikytinos pakopos.

Tuo tikslu didžiausią leidžiamą eksploatuojant atsirandančią paklaidą, numatytą atitinkamuose nacionaliniuose metrologinės kontrolės teisės aktuose ir taikomą atitinkamam konkrečiam prekybos sandoriui, nepateikiant jokių kitų įrodymų galima naudoti kaip neapibrėžties vertę.

Jeigu nacionalinių metrologinės kontrolės teisės aktų reikalavimai yra mažiau griežti negu pagal 26 straipsnį taikytina pakopa, veiklos vykdytojas turi gauti įrodymus apie taikomą neapibrėžtį iš prekybos partnerio, atsakingo už matavimo sistemą.

3 poskirsnis

Apskaičiavimo faktoriai

30 straipsnis

Apskaičiavimo faktorių nustatymas

1. Apskaičiavimo faktorius veiklos vykdytojas nustato kaip numatytąsias vertes arba analizės būdu, priklausomai nuo taikomos pakopos.

2. Veiklos vykdytojas apskaičiavimo faktorius nustato ir praneša atsižvelgdamas į būseną, susijusią su atitinkamais veiklos duomenimis, t. y. procesui, kurio metu išmetamos ŠESD, naudojamo ar pirkto kuro arba medžiagos būseną, kol kuras ar medžiaga dar nėra išdžiūvę ar kitaip apdoroti laboratorinės analizės tikslais.

Jeigu naudojant šį metodą būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų arba jeigu galima užtikrinti didesnį tikslumą, veiklos vykdytojas gali nuosekliai pranešti veiklos duomenis ir apskaičiavimo faktorius, susijusius su būsena, kurioje atliekama laboratorinė analizė.

Veiklos vykdytojas biomasės dalį privalo nustatyti tik mišriame kure ar medžiagose. Kitų rūšių kurui ar medžiagoms taikoma numatytoji 0 % iškastinio kuro ar medžiagų biomasės dalies vertė, o biomasės kurui ar medžiagoms, kurias sudaro tik biomasė, – numatytoji 100 % biomasės dalies vertė.

31 straipsnis

Apskaičiavimo faktorių numatytosios vertės

1. Jeigu veiklos vykdytojas apskaičiavimo faktorius nustato kaip numatytąsias vertes, jis, laikydamasis taikomos pakopos reikalavimų, išdėstytų II ir VI prieduose, naudoja vieną iš toliau nurodytų verčių:

a) standartinius faktorius ir stechiometrinius faktorius, išvardytus VI priede;

b) standartinius faktorius, kuriuos valstybė narė naudoja Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos sekretoriatui pateikdama savo nacionalinę išmetamųjų ŠESD kiekio apskaitos ataskaitą;

c) su kompetentinga institucija suderintas specialioje literatūroje pateikiamas vertes, įskaitant kompetentingos institucijos paskelbtus standartinius faktorius, kurie suderinami su b punkte nurodytais faktoriais, tačiau yra susiję su paskirais kuro srautų šaltiniais;

d) kuro arba medžiagos tiekėjo nurodytas ir garantuojamas vertes, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai tinkamu būdu gali įrodyti, kad anglies kiekis 95 % pasikliovimo intervalą viršija ne daugiau nei 1 %;

e) anksčiau atlikta analize grindžiamas vertes, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu gali įrodyti, kad šios vertės yra tipinės to paties kuro ar tos pačios medžiagos būsimų partijų vertės.

2. Visas naudojamas numatytąsias vertes veiklos vykdytojas nurodo stebėsenos plane.

Jeigu numatytosios vertės kinta kiekvienais metais, veiklos vykdytojas stebėsenos plane nurodo patikimą naudojamą šios vertės šaltinį.

3. Kompetentinga institucija stebėsenos plane nurodyto apskaičiavimo faktoriaus numatytųjų verčių keitimą pagal 15 straipsnio 2 dalį gali patvirtinti tik tada, jeigu veiklos vykdytojas pateikia įrodymų, kad naudojant naująsias numatytąsias vertes būtų tiksliau nustatomas išmetamųjų ŠESD kiekis.

4. Gavusi veiklos vykdytojo prašymą, kompetentinga institucija gali leisti nustatant kuro rūšių apatinį šilumingumą vertę ir išmetamųjų teršalų faktorius naudoti tas pačias pakopas, kurias privaloma taikyti komerciniam standartiniam kurui, jeigu veiklos vykdytojas bent kas trejus metus pateikia įrodymų, kad per paskutiniuosius trejus metus buvo laikytasi nustatyto šilumingumo 1 % intervalo.

5. Gavusi veiklos vykdytojo prašymą, kompetentinga institucija gali leisti stechiometrinį anglies kiekį grynoje cheminėje medžiagoje, kurį priešingu atveju reikėtų nustatyti atliekant analizes pagal 32–35 straipsnius, laikyti atitinkančiu pakopos reikalavimus, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu gali įrodyti, kad atliekant analizes būtų patirta nepagrįstų išlaidų ir kad naudojant stechiometrinę vertę nebus nustatomas per mažas išmetamųjų ŠESD kiekis.

32 straipsnis

Analizės būdu gauti apskaičiavimo faktoriai

1. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad analizė, ėminių ėmimas, kalibravimas ir patvirtinimas siekiant nustatyti apskaičiavimo faktorius būtų atliekami taikant atitinkamais EN standartais grindžiamus metodus.

Jeigu tokių standartų nėra, taikomi tinkamais ISO arba nacionaliniais standartais grindžiami metodai. Jeigu nėra taikytinų paskelbtų standartų, naudojami tinkami standartų projektai, sektoriaus geriausios patirties gairės ar kiti moksliškai pagrįsti metodai, kuriais apribojama ėminių ėmimo ir matavimo paklaida.

2. Jeigu nustatant išmetamųjų ŠESD kiekį naudojami internetu prieinami dujų chromatografai arba ekstrakciniai ar neekstrakciniai dujų analizatoriai, veiklos vykdytojas turi gauti kompetentingos institucijos leidimą naudoti tokią įrangą. Tokia įranga naudojama tik nustatant dujinio kuro ir medžiagų sudėties duomenis. Siekdamas užtikrinti kokybę, veiklos vykdytojas atlieka bent pirminį instrumentų tinkamumo patvirtinimą ir kiekvienais metais jį atlieka iš naujo.

3. Bet kurios analizės rezultatai naudojami tik pristatymo laikotarpiu ar tų kuro ar medžiagos partijų, iš kurių buvo paimti ėminiai ir kurių ėminiai paimti kaip tipiniai ėminiai, atžvilgiu.

Nustatant konkretaus parametro vertę, veiklos vykdytojas naudoja visų atliktų to parametro analizių rezultatus.

33 straipsnis

Ėminių ėmimo planas

1. Jeigu apskaičiavimo faktoriai nustatomi analizės būdu, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai pateikia patvirtinti kiekvienos kuro rūšies ar medžiagos ėminių ėmimo planą, šiuo tikslu parengdamas rašytinę procedūrą, kuri apima informaciją apie ėminių ruošimo metodikas, įskaitant informaciją apie atsakomybės paskirstymą, ėminių ėmimo vietas, dažnumą ir kiekius, taip pat ėminių saugojimo ir transportavimo metodikas.

Veiklos vykdytojas užtikrina, kad paruošti ėminiai būtų atitinkamos partijos ar pristatymo laikotarpio tipiniai ėminiai be paklaidos. Atitinkami ėminių ėmimo plano elementai suderinami su atitinkamo kuro ar medžiagos analizę atliekančiomis laboratorijomis, ir šio suderinimo įrodymai įtraukiami į planą. Minėtą planą veiklos vykdytojas pateikia patikrinti pagal Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2018/2067.

2. Susitaręs su atitinkamo kuro ar medžiagos analizę atliekančia laboratorija ir gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, ėminių ėmimo plano elementus veiklos vykdytojas pritaiko, jeigu atlikus analizę paaiškėja, kad kuro ar medžiagos įvairiarūšiškumas gerokai skiriasi nuo informacijos apie įvairiarūšiškumą, kuria buvo grindžiamas to konkretaus kuro ar medžiagos ėminių ėmimo planas.

34 straipsnis

Laboratorijų naudojimas

1. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad laboratorijos, atliekančios analizes apskaičiavimo faktoriams nustatyti, būtų pagal EN ISO/IEC 17025 akredituotos taikyti atitinkamus analizės metodus.

2. Laboratorijos, kurios neakredituotos pagal EN ISO/IEC 17025, gali būti naudojamos apskaičiavimo faktoriams nustatyti, tik jeigu veiklos vykdytojas gali kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodyti, kad naudotis 1 dalyje nurodytomis laboratorijomis techniškai neįmanoma arba jomis naudojantis būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų ir kad neakredituotoji laboratorija atitinka standartui EN ISO/IEC 17025 lygiaverčius reikalavimus.

3. Kompetentinga institucija pripažįsta, kad laboratorija atitinka EN ISO/IEC 17025 lygiaverčius reikalavimus pagal 2 dalį, jeigu veiklos vykdytojas pateikia įrodymus pagal šios dalies antrą ir trečią pastraipas, kiek įmanoma, tokia pačia forma ir tiek pat išsamiai, kaip reikalaujama taikant procedūras pagal 12 straipsnio 2 dalį.

Kad būtų užtikrintas kokybės valdymas, veiklos vykdytojas pateikia laboratorijos akreditacijos pagal EN ISO/IEC 9001 arba kitos sertifikuotos kokybės valdymo sistemos, taikomos tai laboratorijai, pažymėjimą. Jeigu tokių sertifikuotų kokybės valdymo sistemų nėra, veiklos valdytojas pateikia kitus tinkamus įrodymus, kad laboratorija gali patikimai valdyti darbuotojus, procedūras, dokumentus ir užduotis.

Kad būtų užtikrinta techninė kompetencija, veiklos vykdytojas pateikia įrodymus, kad laboratorija kompetentinga ir kad joje taikant atitinkamas analizės procedūras galima gauti techniškai patikimus rezultatus. Tokie įrodymai apima bent šiuos elementus:

a) konkrečioms paskirtoms užduotims būtinos darbuotojų kompetencijos valdymą;

b) patalpų ir aplinkos sąlygų tinkamumą;

c) analizės metodų ir susijusių standartų pasirinkimą;

d) jeigu taikoma, ėminių ėmimo ir ėminių ruošimo valdymą, įskaitant ėminio vientisumo kontrolę;

e) jeigu taikoma, naujų analizės metodų rengimą ir tvirtinimą arba tarptautiniuose ar nacionaliniuose standartuose nenumatytų metodų taikymą;

f) neapibrėžties vertinimą;

g) įrangos valdymą, įskaitant įrangos kalibravimo, koregavimo, techninės priežiūros ir jos remonto procedūras ir su tuo susijusių įrašų tvarkymą;

h) duomenų, dokumentų ir programinės įrangos valdymą ir kontrolę;

i) kalibravimo elementų ir pamatinių medžiagų valdymą;

i) kalibravimo ir bandymų rezultatų kokybės užtikrinimą, įskaitant reguliarų dalyvavimą atliekamų darbų kokybės tikrinimuose, analizės metodų taikymą sertifikuotoms pamatinėms medžiagoms ar tarpusavio palyginimą su akredituota laboratorija;

k) rangovų atliekamų procesų valdymą;

l) užduočių, užsakovų skundų valdymą ir užtikrinimą, kad būtų laiku imamasi taisyti padėtį.

35 straipsnis

Analizių atlikimo dažnis

1. Veiklos vykdytojas atitinkamo kuro ir medžiagų analizę atlieka minimaliuoju analizės atlikimo dažniu, nurodytu VII priede.

2. Kompetentinga institucija gali veiklos vykdytojui leisti taikyti kitą dažnį, negu nurodyta 1 dalyje, jeigu minimalieji dažniai nenustatyti arba jeigu veiklos vykdytojas įrodo vieną iš toliau nurodytų dalykų:

a) remiantis ankstesnio laikotarpio duomenimis, įskaitant prieš šį ataskaitinį laikotarpį ėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu atliktos atitinkamo kuro ar medžiagų analizės vertes, atitinkamo kuro ar medžiagų analizės vertės skiriasi ne daugiau kaip 1/3 neapibrėžties vertės, kurios turi laikytis veiklos vykdytojas nustatydamas su atitinkamu kuru ar medžiagomis susijusius veiklos duomenis;

b) laikantis reikalaujamo dažnio būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

Jeigu įrenginys veikia ne visus metus arba jeigu kuras ar medžiagos pristatomi partijomis, kurios sunaudojamos per daugiau kaip vienus kalendorinius metus, kompetentinga institucija gali su veiklos vykdytoju susitarti dėl tinkamesnio analizių tvarkaraščio, jeigu tų analizių verčių neapibrėžtis būtų panaši į pirmos pastraipos a punkte nustatytą neapibrėžtį.

4 poskirsnis

Konkretūs apskaičiavimo faktoriai

36 straipsnis

CO_2 išmetamųjų teršalų faktoriai

1. Veiklos vykdytojas nustato konkrečiai veiklai, kurią vykdant išmetamas CO_2, taikomus išmetamųjų teršalų faktorius.

2. Kuro, naudojamo ir kaip proceso žaliava, išmetamųjų teršalų faktoriai išreiškiami t CO_2/TJ.

Kompetentinga institucija veiklos vykdytojui gali leisti naudoti t CO_2/t arba t CO_2/Nm^3 išreikštą kuro degimo metu išsiskiriančių išmetamųjų teršalų faktorių, jeigu naudojant t CO_2/TJ išreikštą išmetamųjų teršalų faktorių būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų arba jeigu naudojant tokį išmetamųjų teršalų faktorių išmetamųjų ŠESD kiekį galima apskaičiuoti bent tokiu pačiu tikslumu.

3. Norėdamas anglies kiekį paversti atitinkamu su CO_2 susijusiu išmetamųjų teršalų faktoriumi ar atvirkščiai, veiklos vykdytojas naudoja faktorių 3,664 t CO_2/t C.

37 straipsnis

Oksidacijos ir konversijos koeficientai

1. Nustatydamas oksidacijos ar konversijos koeficientą, veiklos vykdytojas taiko ne žemesnę nei 1 pakopą. Jeigu išmetamųjų teršalų faktorius apima ne iki galo įvykusios oksidacijos arba konversijos poveikį, veiklos vykdytojas naudoja oksidacijos koeficiento ir konversijos koeficiento vertę 1.

Tačiau kompetentinga institucija gali reikalauti, kad veiklos vykdytojai visada naudotų 1 pakopą.

2. Jeigu įrenginyje naudojamas kelių rūšių kuras ir tam tikram oksidacijos koeficientui turi būti naudojama 3 pakopa, veiklos vykdytojas gali paprašyti kompetentingos institucijos patvirtinimo vienam iš šių dalykų arba abiem:

a) visam degimo procesui nustatyti vieną suminį oksidacijos koeficientą ir jį taikyti visų rūšių kurui;

b) vienam didžiajam sukėlikliui priskirti ne iki galo įvykusią oksidaciją, o visiems kitiems sukėlikliams naudoti oksidacijos koeficiento vertę 1.

Jeigu naudojama biomasė ar mišrus kuras, veiklos vykdytojas pateikia įrodymų, kad taikant pirmos pastraipos a arba b punktus nebus nustatomas per mažas išmetamųjų ŠESD kiekis.

5 poskirsnis

Biomasės traktavimas

38 straipsnis

Biomasės sukėlikliai

1. Veiklos vykdytojas gali su biomasės sukėlikliu susijusius veiklos duomenis nustatyti nenaudodamas pakopų ir nepateikdamas analize pagrįstų įrodymų dėl biomasės kiekio, jeigu sukėliklį sudaro tik biomasė ir veiklos vykdytojas gali užtikrinti, kad ji nebūtų užteršta jokia kita medžiaga ar kuru.

2. Biomasės išmetamųjų teršalų faktoriaus vertė lygi 0.

Kiekvienos rūšies kuro ar medžiagos išmetamųjų teršalų faktorius apskaičiuojamas ir nurodomas ataskaitoje kaip preliminarus išmetamųjų teršalų faktorius, nustatytas pagal 30 straipsnio nuostatas ir padaugintas iš kuro ar medžiagos iškastinės anglies dalies.

3. Durpės, ksilitas ir mišraus kuro ar medžiagų iškastinės anglies dalys biomase nelaikomi.

4. Jeigu mišriame kure ar medžiagose biomasės dalis sudaro 97 % ar daugiau arba jeigu dėl su kuro ar medžiagos iškastinės anglies dalimi siejamo išmetamųjų ŠESD kiekio ją galima laikyti labai mažu sukėlikliu, nustatant veiklos duomenis ir susijusius apskaičiavimo faktorius kompetentinga institucija veiklos vykdytojui gali leisti taikyti nepakopines metodikas, įskaitant energijos balanso metodą.

39 straipsnis

Biomasės dalies ir iškastinės anglies dalies nustatymas

1. Mišraus kuro ar mišrių medžiagų atveju veiklos vykdytojas gali daryti prielaidą, kad biomasės juose nėra, ir taikyti numatytąją 100 % iškastinės anglies dalį arba nustatyti biomasės dalį pagal šio straipsnio 2 dalį, taikydamas II priedo 2.4 skirsnyje nustatytas pakopas.

2. Jeigu pagal privalomą pakopos lygį veiklos vykdytojas turi atlikti analizę, kad nustatytų biomasės dalį, jis tai daro remdamasis atitinkamu standartu ir jame nurodytais analizės metodais, jeigu to standarto ir analizės metodų taikymą yra patvirtinusi kompetentinga institucija.

Jeigu pagal privalomą pakopos lygį veiklos vykdytojas turi atlikti analizę, kad nustatytų biomasės dalį, tačiau taikyti pirmos pastraipos nuostatas techniškai neįmanoma arba jas taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, jis kompetentingai institucijai patvirtinti pateikia alternatyvų biomasės dalies apytikslio nustatymo metodą. Jeigu kuras ar medžiagos buvo gauti vykdant gamybos procesą su apibrėžtais ir atsekamais sąnaudų srautais, veiklos vykdytojas apytikslį nustatymą gali grįsti į procesą patenkančios ir iš jo pašalinamos iškastinio kuro anglies ir biomasės anglies masės balansu.

Komisija gali pateikti papildomų taikytinų apytikslio nustatymo metodų gaires.

3. Nukrypstant nuo 30 straipsnio 1 ir 2 dalies, jeigu pagal Direktyvos 2009/28/EB 2 straipsnio j punktą ir 15 straipsnį nustatyta į dujų tinklą įšvirkštų ir po to iš jo pašalintų biologinių dujų kilmės garantija, veiklos vykdytojas biomasės daliai nustatyti analizės nenaudoja.

3 SKIRSNIS

Matavimu grindžiama metodika

40 straipsnis

Matavimu grindžiamos stebėsenos metodikos naudojimas

Matavimu grindžiamas metodikas veiklos vykdytojas taiko vykdydamas visų azoto suboksido (N_2O) išmetamųjų ŠESD stebėseną, kaip nustatyta IV priede, ir pagal 49 straipsnį perduoto CO_2 kiekiui nustatyti.

Be to, veiklos vykdytojas gali matavimu grindžiamas metodikas taikyti vykdydamas CO_2 išmetimo šaltinių stebėseną, jeigu jis gali pateikti įrodymus, kad laikomasi kiekvienam taršos šaltiniui pagal 41 straipsnį privalomų pakopų.

41 straipsnis

Pakopų reikalavimai

1. Kiekvienam didžiajam taršos šaltiniui veiklos vykdytojas taiko:

a) A kategorijos įrenginio atveju – bent VIII priedo 2 skirsnyje išvardytas pakopas;

b) kitais atvejais – aukščiausią VIII priedo 1 skirsnyje nurodytą pakopą.

Tačiau jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad pirmoje pastraipoje nurodytos privalomos pakopos taikyti techniškai neįmanoma arba ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, C kategorijos įrenginiams jis gali taikyti vienu lygiu žemesnę pakopą, nei nurodyta pirmoje pastraipoje, ir ne daugiau nei dviem lygiais žemesnę pakopą A ir B kategorijų įrenginiams, tačiau ne žemesnę nei 1 pakopą.

2. Tačiau, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytos privalomos pakopos taikyti techniškai neįmanoma arba ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, mažiesiems taršos šaltiniams jis gali taikyti žemesnę pakopą, nei nurodyta 1 dalies pirmoje pastraipoje, tačiau ne žemesnę nei 1 pakopą.

42 straipsnis

Matavimo standartai ir laboratorijos

1. Visi matavimai atliekami taikant metodus, grindžiamus šiais standartais:

a) EN 14181 („Stacionariųjų šaltinių išlakos. Automatizuotųjų matavimo sistemų kokybės užtikrinimas“);

b) EN 15259 („Oro kokybė. Stacionariųjų šaltinių išmetamųjų teršalų matavimas. Reikalavimai, keliami matavimo skerspjūviams ir vietoms bei matavimo tikslams, planui ir ataskaitai“);

c) kitais atitinkamais EN standartais, visų pirma EN ISO 16911-2 („Stacionariųjų šaltinių išmetalai. Rankinis ir automatinis tekėjimo greičio ir tūrio srauto kanaluose nustatymas“).

Jeigu tokių standartų nėra, taikomi tinkamais ISO, Komisijos paskelbtais arba nacionaliniais standartais grindžiami metodai. Jeigu nėra taikytinų paskelbtų standartų, naudojami tinkami standartų projektai, sektoriaus geriausios patirties gairės ar kiti moksliškai pagrįsti metodai, kuriais apribojama ėminių ėmimo ir matavimo paklaida.

Veiklos vykdytojas atsižvelgia į visus atitinkamus nuolatinio išmetamųjų ŠESD matavimo sistemos aspektus, įskaitant įrangos vietą, kalibravimą, matavimą, kokybės užtikrinimą ir kokybės kontrolę.

2. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad matavimus, kalibravimą ir CEMS skirtos atitinkamos įrangos vertinimą atliekančios laboratorijos pagal standartą EN ISO/IEC 17025 būtų akredituotos taikyti susijusius analizės metodus ar vykdyti kalibravimo veiklą.

Jeigu laboratorija minėtos akreditacijos neturi, veiklos vykdytojas užtikrina, kad būtų laikomasi 34 straipsnio 2 ir 3 dalių reikalavimų.

43 straipsnis

Išmetamųjų ŠESD kiekio nustatymas

1. Iš taršos šaltinio ataskaitiniu laikotarpiu išmetamų ŠESD metinį kiekį veiklos vykdytojas nustato sudėdamas ataskaitinio laikotarpio visas ŠESD koncentracijos valandines vertes ir šią sumą padaugindamas iš kaminų išmetamųjų dujų debito valandinių verčių; čia valandinės vertės yra atitinkamos eksploatavimo valandos visų pavienių matavimo rezultatų vidutinės vertės.

Metinį CO_2 išmetamųjų ŠESD kiekį veiklos vykdytojas nustato naudodamas VIII priede pateiktą 1 lygtį. Į atmosferą išmestas anglies monoksidas (CO) išreiškiamas moliniu CO_2 kiekio ekvivalentu.

Metinį azoto suboksido (N_2O) kiekį veiklos vykdytojas nustato naudodamas IV priedo 16 skirsnio B.1 poskirsnyje pateiktą lygtį.

2. Jeigu viename įrenginyje yra keli taršos šaltiniai ir jų neįmanoma išmatuoti kaip vieno šaltinio, veiklos vykdytojas iš šių šaltinių išmetamą ŠESD kiekį išmatuoja atskirai ir rezultatus sudeda, kad gautų visą ataskaitiniu laikotarpiu išmestą atitinkamų dujų kiekį.

3. Veiklos vykdytojas ŠESD koncentraciją iš kaminų išmetamose dujose nustato nuolatiniu matavimu tipiniuose taškuose vienu iš šių būdų:

a) tiesiogiai matuodamas;

b) jeigu kaminų dujos yra didelės koncentracijos, apskaičiuodamas koncentraciją ir šiuo tikslu taikydamas netiesioginius koncentracijos matavimus, kuriems atlikti naudojama VIII priedo 3 lygtis, ir atsižvelgdamas į išmatuotas dujų srauto visų kitų sudedamųjų dalių koncentracijos vertes, kaip nustatyta veiklos vykdytojo taikomame stebėsenos plane.

4. Jeigu reikia, veiklos vykdytojas atskirai nustato visą iš biomasės išsiskyrusio CO_2 kiekį ir atima jį iš bendro išmatuoto išmesto CO_2 kiekio. Šiuo tikslu veiklos vykdytojas gali taikyti:

a) skaičiavimu grindžiamą metodą, įskaitant tokį, pagal kurį analizė ir ėminių ėmimas atliekami remiantis standartu EN ISO 13833 („Stacionariųjų šaltinių išmetalai. Anglies dioksido, išsiskiriančio iš biomasės ir iškastinio kuro, kiekių santykio nustatymas. Radioaktyviosios anglies ėminių ėmimas ir nustatymas“);

b) kitą metodą, grindžiamą atitinkamu standartu, įskaitant ISO 18466 („Stacionariųjų šaltinių išmetalai. Iš kaminų dujų išsiskiriančio CO_2 biogeninės dalies nustatymas taikant balanso metodą“);

c) Komisijos paskelbtą apytikslio nustatymo metodą.

Jeigu pagal veiklos vykdytojo pasiūlytą metodą iš kaminų dujų srauto reikia nuolat imti ėminius, taikomas standartas EN 15259 („Oro kokybė. Stacionariųjų šaltinių išmetamųjų teršalų matavimas. Reikalavimai, keliami matavimo skerspjūviams ir vietoms bei matavimo tikslams, planui ir ataskaitai“).

5. Skaičiavimams pagal 1 dalį atlikti reikalingą kaminų dujų debitą veiklos vykdytojas nustato taikydamas vieną iš šių metodų:

a) atlikdamas skaičiavimus pagal tinkamą masės balansą ir atsižvelgdamas į visus reikšmingus sąnaudų parametrus, įskaitant, išmetamo CO_2 atveju, bent sunaudojamos medžiagos kiekį, paduodamo oro debitą ir proceso našumą, ir išeigos parametrus, įskaitant bent produkcijos išeigą ir deguonies (O_2), sieros dioksido (SO_2) ir azoto oksidų (NO_x) koncentracijas;

b) naudodamas nuolatinį debito matavimą tipiniame taške.

44 straipsnis

Duomenų sumavimas

1. Veiklos vykdytojas kiekvieno parametro, kuris yra svarbus nustatant išmetamųjų ŠESD kiekį pagal matavimu grindžiamą metodiką, įskaitant koncentracijos vertes ir kaminų dujų debitą, visas valandines vidutines vertes apskaičiuoja naudodamas visas tą konkrečią valandą turimas duomenų vertes.

Jeigu veiklos vykdytojas be papildomų išlaidų gali gauti trumpesnių atskaitos laikotarpių duomenis, šiuos atskaitos laikotarpius jis naudoja metiniam išmetamųjų ŠESD kiekiui pagal 43 straipsnio 1 dalį nustatyti.

2. Jeigu tam tikro parametro nuolatinio matavimo įranga tam tikrą valandos arba trumpesnio 1 dalyje nurodyto atskaitos laikotarpio dalį yra nevaldoma, neatitinka privalomo intervalo ar neveikia, atitinkamą valandos vidurkį veiklos vykdytojas apskaičiuoja proporcingai likusioms duomenų vertėms tą konkrečią valandą ar trumpesnį atskaitos laikotarpį, jeigu turima bent 80 % galimų to parametro duomenų verčių skaičiaus.

Jeigu turima mažiau kaip 80 % galimų to parametro duomenų verčių skaičiaus, taikomos 45 straipsnio 2–4 dalys.

45 straipsnis

Trūkstami duomenys

1. Jeigu tam tikra CEMS įrangos dalis bet kuriais kalendoriniais metais neveikia ilgiau nei penkias dienas iš eilės, veiklos vykdytojas nepagrįstai nedelsdamas apie tai praneša kompetentingai institucijai ir pasiūlo atitinkamas sutrikusios CEMS kokybės gerinimo priemones.

2. Jeigu negalima nustatyti vienu ar daugiau matavimų grindžiamos metodikos parametrų galiojančių valandinių ar trumpesnio atskaitos laikotarpio pagal 44 straipsnio 1 dalį verčių, nes įranga nevaldoma, neatitinka nustatyto intervalo arba neveikia, veiklos vykdytojas nustato pakaitines kiekvienos trūkstamos valandos duomenų vertes.

3. Jeigu negalima nustatyti tiesiogiai kaip koncentracija matuojamo parametro galiojančių valandinių ar trumpesnio atskaitos laikotarpio verčių, veiklos vykdytojas, naudodamas VIII priedo 4 lygtį, apskaičiuoja pakaitinę vertę kaip koncentracijos vidurkio ir su šiuo vidurkiu siejamo standartinio nuokrypio dvigubos vertės sumą.

Jeigu nustatant šias pakaitines vertes ataskaitinis laikotarpis netaikomas dėl įrenginio didelių techninių pertvarkymų, veiklos vykdytojas su kompetentinga institucija susitaria dėl reprezentatyvaus laikotarpio (jei įmanoma, vienerių metų trukmės) vidurkiui ir standartiniam nuokrypiui nustatyti.

4. Jeigu negalima nustatyti kito parametro negu koncentracija galiojančių valandinių duomenų, veiklos vykdytojas šio parametro pakaitines vertes nustato naudodamas tinkamą masės balanso modelį arba proceso energijos balanso modelį. Veiklos vykdytojas rezultatus patvirtinta naudodamas likusius išmatuotus matavimu grindžiamos metodikos parametrus ir duomenis įprastomis darbo sąlygomis atsižvelgdamas į tokios pačios trukmės laikotarpį kaip trūkstamų duomenų trukmės laikotarpis.

46 straipsnis

Patvirtinimas apskaičiuojant išmetamųjų ŠESD kiekį

Veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį, nustatytą taikant matavimu grindžiamą metodiką, išskyrus N_2O teršalus, išmestus gaminant azoto rūgštį, ir ŠESD, perduotas į transportavimo vamzdyną arba saugyklą, patvirtina apskaičiuodamas kiekvienų atitinkamų ŠESD kiekį, išmetamą iš tų pačių taršos šaltinių ir sukėliklių.

Pakopinių metodikų taikyti nebūtina.

4 SKIRSNIS

Specialiosios nuostatos

47 straipsnis

Mažataršiai įrenginiai

1. Kompetentinga institucija gali pagal 13 straipsnį veiklos vykdytojui leisti pateikti supaprastintą stebėsenos planą, jeigu jis eksploatuoja mažataršį įrenginį.

Pirma pastraipa netaikoma įrenginiams, kuriuose vykdoma veikla, su kuria susijęs N_2O įtrauktas į sistemą pagal Direktyvos 2003/87/EB I priedą.

2. Taikant 1 dalies pirmą pastraipą, laikoma, kad įrenginys yra mažataršis, jeigu įvykdyta bent viena iš šių sąlygų:

a) vidutinis metinis to įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekis, nurodytas patikrintoje prieš tai ėjusio prekybos laikotarpio išmetamųjų ŠESD ataskaitoje, į jį neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO_2 ir prieš atimant perduoto CO_2 kiekį, yra mažiau kaip 25 000 $CO_{2(e)}$ tonų;

b) a punkte minimas vidutinis metinis išmetamųjų ŠESD kiekis nežinomas arba nebetinkamas dėl įrenginio ribų pasikeitimo arba įrenginio veiklos sąlygų pasikeitimo, tačiau metinis iš to įrenginio išmesimų ŠESD kiekis, skaičiuojant konservatyviai, per penkerius ateinančius metus, neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO_2 ir prieš atimant perduoto CO_2 kiekį, bus mažesnis kaip 25 000 $CO_{2(e)}$ tonų per metus.

3. Mažataršio įrenginio veiklos vykdytojas neprivalo pateikti 12 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje nurodytų patvirtinamųjų dokumentų ir atleidžiamas nuo reikalavimo, reaguojant į tikrintojo patikros ataskaitoje pateiktas tobulinimo rekomendacijas, pateikti tobulinimo ataskaitą pagal 69 straipsnio 4 dalį.

4. Nukrypstant nuo 27 straipsnio, mažataršio įrenginio veiklos vykdytojas gali kuro ar medžiagos kiekį nustatyti naudodamasis turimais ir dokumentais pagrįstais pirkimo įrašais bei apytiksliai nustatytais atsargų pokyčiais. Veiklos vykdytojas taip pat atleidžiamas nuo reikalavimo kompetentingai institucijai pateikti 28 straipsnio 2 dalyje nurodytą neapibrėžties vertinimą.

5. Mažataršio įrenginio veiklos vykdytojas atleidžiamas nuo 28 straipsnio 2 dalyje nustatyto reikalavimo į neapibrėžties vertinimą įtraukti su atsargų pokyčiais susijusią neapibrėžtį.

6. Nukrypstant nuo 26 straipsnio 1 dalies ir 41 straipsnio 1 dalies, mažataršio įrenginio veiklos vykdytojas, nustatydamas visų sukėliklių veiklos duomenis ir apskaičiavimo faktorius, taip pat nustatydamas išmetamų ŠESD kiekį matavimu grindžiama metodika, gali taikyti ne žemesnę nei 1 pakopą nepateikdamas įrodymų, kad aukštesnių pakopų techniškai neįmanoma taikyti arba jas taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, nebent veiklos vykdytojas galėtų didesnį tikslumą užtikrinti be papildomų pastangų.

7. Siekdamas nustatyti apskaičiavimo faktorius analizės būdu pagal 32 straipsnį, mažataršio įrenginio veiklos vykdytojas gali kreiptis į bet kokią laboratoriją, kuri yra techniškai kompetentinga ir naudodama atitinkamas analizės procedūras gali parengti techniškai patikimus rezultatus, ir pateikia 34 straipsnio 3 dalyje nurodytų kokybės užtikrinimo priemonių įrodymus.

8. Jeigu mažataršis įrenginys kuriais nors kalendoriniais metais viršija 2 dalyje nurodytą ribinę vertę, jo veiklos vykdytojas apie tai nepagrįstai nedelsdamas praneša kompetentingai institucijai.

Veiklos vykdytojas nepagrįstai nedelsdamas pateikia kompetentingai institucijai patvirtinti reikšmingą stebėsenos plano pakeitimą, kaip apibrėžta 15 straipsnio 3 dalies b punkte.

Tačiau kompetentinga institucija leidžia veiklos vykdytojui toliau taikyti supaprastintą stebėseną, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad 2 dalyje nurodyta ribinė vertė nebuvo viršyta per pastaruosius penkis ataskaitinius laikotarpius ir ateityje nebus viršijama nuo kito ataskaitinio laikotarpio.

48 straipsnis

Būdingasis CO_2

1. Būdingasis CO_2, kuris perduodamas į įrenginį, įskaitant gamtinėse dujose, išmetamosiose dujose (pvz., aukštakrosnių dujose ar koksavimo krosnių dujose) ar proceso žaliavose (pvz., sintezės dujose) esantį CO_2, įskaičiuojamas į to sukėliklio išmetamųjų teršalų faktorių.

2. Jeigu būdingasis CO_2 susidaro vykdant Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytų rūšių veiklą arba veiklą, įtrauktą į sistemą pagal tos direktyvos 24 straipsnį, ir vėliau iš įrenginio kaip sukėliklio dalis perduodamas kitam įrenginiui, kuriame vykdoma veikla, kuriai taikoma ta direktyva, jis nelaikomas to įrenginio, iš kurio jis perduodamas, išmetamosiomis ŠESD.

Tačiau jeigu būdingasis CO_2 iš įrenginio išmetamas į atmosferą arba perduodamas subjektams, kuriems ta direktyva netaikoma, šis CO_2 kiekis priskiriamas to įrenginio, iš kurio jis buvo išmestas, išmetamosioms ŠESD.

3. Iš įrenginio perduotą būdingojo CO_2 kiekį veiklos vykdytojai gali nustatyti tiek perduodančiajame, tiek priimančiajame įrenginyje. Tokiu atveju atitinkamai perduoto ir gauto būdingojo CO_2 kiekiai turi sutapti.

Jeigu perduoto ir gauto būdingojo CO_2 kiekiai nesutampa, ir perduodančiojo, ir priimančiojo įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitose nurodomas abiejų nustatytų verčių aritmetinis vidurkis, jeigu verčių nuokrypius galima paaiškinti matavimo sistemų arba nustatymo metodo neapibrėžtimi. Tokiu atveju išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje pateikiama nuoroda į tos vertės sulyginimą.

Jeigu verčių nuokrypių negalima paaiškinti patvirtintu matavimo sistemų arba nustatymo metodo neapibrėžties intervalu, perduodančiojo ir priimančiojo įrenginių veiklos vykdytojai sulygina vertes taikydami konservatyvias korekcijas, kurias patvirtino kompetentinga institucija.

49 straipsnis

Perduotas CO_2 kiekis

1. Veiklos vykdytojas iš įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio atima visą CO_2 kiekį, kuris susidaro iš anglies, esančios iškastiniame kure, kuris naudojamas veiklai, kuriai taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, vykdyti, jei tas kiekis neišmetamas iš įrenginio į atmosferą, o

a) perduodamas iš įrenginio į kurį nors iš šių subjektų:

   i) CO_2 surinkimo įrenginį siekiant šį CO_2 transportuoti į geologinę saugyklą, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB, ir joje ilgą laiką saugoti;

   ii) transportavimo tinklą siekiant šį CO_2 ilgą laiką saugoti geologinėje saugykloje, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB;

   iii) geologinę saugyklą, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB, siekiant šį CO_2 kiekį joje saugoti ilgą laiką.

b) perduodamas iš įrenginio ir naudojamas nusodinto kalcio karbonatui, kuriame naudojamas CO_2 chemiškai susijungia, gaminti.

2. Veiklos vykdytojas, iš kurio įrenginio perduotas CO_2, savo metinėje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje nurodo CO_2 priimančiojo įrenginio identifikacijos kodą, pripažintą pagal deleguotuosius aktus, priimtus pagal Direktyvos 2003/87/EB 19 straipsnio 3 dalį, jeigu priimančiajam įrenginiui ta direktyva taikoma. Visais kitais atvejais perduodančiojo įrenginio veiklos vykdytojas pateikia priimančiojo įrenginio kontaktinio asmens vardą ir pavardę, adresą ir kontaktinę informaciją.

Pirma pastraipa taip pat taikoma priimančiajam įrenginiui perduodančiojo įrenginio identifikacijos kodo atžvilgiu.

3. Iš vieno įrenginio į kitą perduoto CO_2 kiekį veiklos vykdytojas nustato taikydamas matavimu grindžiamą metodiką ir 43, 44 bei 45 straipsnius. Taršos šaltinis turi atitikti matavimo tašką, o išmetamųjų ŠESD kiekis turi būti išreiškiamas perduoto CO_2 kiekiu.

Taikydamas 1 dalies b punktą, veiklos vykdytojas naudoja skaičiavimu grindžiamą metodiką.

4. Nustatydamas iš vieno įrenginio į kitą perduoto CO_2 kiekį, veiklos vykdytojas taiko VIII priedo 1 skirsnyje apibrėžtą aukščiausią pakopą.

Tačiau veiklos vykdytojas gali taikyti vienu lygiu žemesnę pakopą, jeigu jis įrodo, kad VIII priedo 1 skirsnyje apibrėžtos aukščiausios pakopos techniškai neįmanoma taikyti arba ją taikant būtų patirta nepagrįstai didelių išlaidų.

Kad nustatytų CO_2, chemiškai surišto nusodintame kalcio karbonate, kiekį, veiklos vykdytojas naudoja duomenų šaltinius, kuriais užtikrinamas didžiausias pasiekiamas tikslumas.

5. Iš įrenginio perduotą CO_2 kiekį veiklos vykdytojai gali nustatyti tiek perduodančiajame, tiek priimančiajame įrenginyje. Tokiais atvejais taikoma 48 straipsnio 3 dalis.

50 straipsnis

N_2O naudojimas arba perdavimas

1. Jeigu N_2O susidaro vykdant Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytų rūšių veiklą, su kuria tame priede siejamas N_2O, ir įrenginys N_2O neišmeta, bet jį perduoda į kitą įrenginį, kuris vykdo išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir teikia apie jį ataskaitas pagal šį reglamentą, šis N_2O kiekis nepriskiriamas to įrenginio, kuriame jis susidarė, išmetamosioms ŠESD.

Įrenginys, priimantis iš kito įrenginio vykdant veiklą pagal pirmą pastraipą susidariusį N_2O, vykdo atitinkamų dujų srautų stebėseną taikydamas tas pačias šiame reglamente nustatytas metodikas, kurios būtų taikomos, jeigu N_2O būtų susidaręs pačiame priimančiajame įrenginyje.

Tačiau, jeigu N_2O pakuojamas į butelius arba naudojamas kaip dujos produktuose ir todėl išmetamas už įrenginio ribų, arba perduodamas iš įrenginio subjektams, kuriems Direktyva 2003/87/EB netaikoma, šis N_2O kiekis priskiriamas to įrenginio, kuriame jis susidarė, išmetamosioms ŠESD, išskyrus tuos N_2O kiekius, dėl kurių įrenginio, kuriame šis N_2O susidarė, veiklos vykdytojas gali kompetentingai institucijai įrodyti, kad tas N_2O sunaikinamas naudojant tinkamą išmetamųjų teršalų kiekį mažinančią įrangą.

2. Veiklos vykdytojas, iš kurio įrenginio perduotas N_2O, savo metinėje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje, jeigu taikytina, nurodo N_2O priimančiojo įrenginio identifikacijos kodą, pripažintą pagal deleguotuosius aktus, priimtus pagal Direktyvos 2003/87/EB 19 straipsnio 3 dalį.

Pirma pastraipa taip pat taikoma priimančiajam įrenginiui perduodančiojo įrenginio identifikacijos kodo atžvilgiu.

3. Iš vieno įrenginio į kitą perduoto N_2O kiekį veiklos vykdytojas nustato taikydamas matavimu grindžiamą metodiką, įskaitant pagal 43, 44 bei 45 straipsnius. Taršos šaltinis turi atitikti matavimo tašką, o išmetamųjų ŠESD kiekis turi būti išreiškiamas perduoto N_2O kiekiu.

4. Nustatydamas iš vieno įrenginio į kitą perduoto N_2O kiekį, veiklos vykdytojas taiko VIII priedo 1 skirsnyje išmetamam N_2O nustatytą aukščiausią pakopą.

Tačiau veiklos vykdytojas gali taikyti vienu lygiu žemesnę pakopą, jeigu jis įrodo, kad VIII priedo 1 skirsnyje apibrėžtos aukščiausios pakopos techniškai neįmanoma taikyti arba ją taikant būtų patirta nepagrįstai didelių išlaidų.

5. Iš įrenginio perduotą N_2O kiekį veiklos vykdytojai gali nustatyti tiek perduodančiajame, tiek priimančiajame įrenginyje. Tokiu atveju *mutatis mutandis* taikomos 48 straipsnio 3 dalies nuostatos.

IV SKYRIUS

AVIACIJOS IŠMETAMŲJŲ ŠESD KIEKIO IR TONKILOMETRIŲ DUOMENŲ STEBĖSENA

51 straipsnis

Bendrosios nuostatos

1. Kiekvienas orlaivio naudotojas vykdo ŠESD kiekio, išmesto ataskaitiniu laikotarpiu vykdant visą į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtrauktą aviacijos veiklą, už kurią atsakingas tas orlaivio naudotojas, stebėseną ir teikia ataskaitas.

Tuo tikslu orlaivio naudotojas visus skrydžius kalendoriniams metams priskiria pagal išvykimo laiką, kuris nustatomas pagal suderintąjį pasaulio laiką.

2. Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, jis turi vykdyti tų skrydžių tonkilometrių duomenų stebėseną atitinkamais stebėsenos metais.

3. Siekiant nustatyti už skrydį atsakingą Direktyvos 2003/87/EB 3 straipsnio o punkte nurodytą unikalųjį orlaivio naudotoją, naudojamas šaukinys, kuris taikomas oro eismo valdymo tikslais. Šaukinys turi būti vienas iš šių dalykų:

a) skrydžio plano 7 langelyje įrašytas ICAO suteiktas žymuo;

b) jeigu ICAO suteikto orlaivio naudotojo žymens nėra, orlaivio registracijos ženklas.

4. Jeigu orlaivio naudotojo tapatybė nežinoma, kompetentinga institucija orlaivio savininką laiko orlaivio naudotoju, nebent jis kompetentingai institucijai pateikia įrodymų apie atsakingo orlaivio naudotojo tapatybę.

52 straipsnis

Stebėsenos planų teikimas

1. Orlaivio naudotojas ne vėliau kaip prieš keturis mėnesius iki į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtrauktos aviacijos veiklos pradžios kompetentingai institucijai pateikia išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo planą, kaip numatyta 12 straipsnyje.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, orlaivio naudotojas, kuris į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtrauktą aviacijos veiklą vykdo pirmą kartą, ir to jis negalėjo numatyti prieš keturis mėnesius iki veiklos pradžios, kompetentingai institucijai stebėsenos planą pateikia nepagrįstai nedelsdamas, bet ne vėliau kaip praėjus šešioms savaitėms nuo tos veiklos vykdymo. Orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai pateikia tinkamą pagrindimą, kodėl stebėsenos planas negalėjo būti pateiktas prieš keturis mėnesius iki veiklos pradžios.

Jeigu Direktyvos 2003/87/EB 18a straipsnyje nurodyta administruojanti valstybė narė iš anksto nėra žinoma, orlaivio naudotojas nepagrįstai nedelsdamas stebėsenos planą pateikia po to, kai paskelbiama informacija apie administruojančios valstybės narės kompetentingą instituciją.

2. Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, jis taip pat pateikia tonkilometrių duomenų stebėsenos ir ataskaitų teikimo planą. Stebėsenos planas pateikiamas ne vėliau kaip prieš keturis mėnesius iki vieno iš šių dalykų pradžios:

a) stebėsenos metų, nurodytų Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 1 dalyje, pradžios, jeigu paraiška teikiama pagal tą straipsnį;

b) Direktyvos 2003/87/EB 3c straipsnio 2 dalyje nurodyto laikotarpio antrų kalendorinių metų pradžios, jeigu paraiška teikiama pagal tos direktyvos 3f straipsnį.

53 straipsnis

Vykdant aviacijos veiklą išmetamų ŠESD kiekio stebėsenos metodika

1. Vykdant aviacijos veiklą išmetamą metinį CO_2 kiekį kiekvienas orlaivio naudotojas nustato tonomis išreikštą kiekvienos rūšies per metus sunaudotų degalų kiekį padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus.

2. Kiekvienas orlaivio naudotojas nustato kiekvienam skrydžiui sunaudojamą kiekvienos rūšies degalų kiekį, įskaitant pagalbinės jėgainės sunaudojamą kurą. Tuo tikslu orlaivio naudotojas naudoja vieną iš III priedo 1 skirsnyje nurodytų metodų. Orlaivio naudotojas renkasi tą metodą, kurį taikant išsamiausi duomenys gaunami laiku, kartu užtikrinant mažiausią neapibrėžtį ir nepatiriant nepagrįstai didelių išlaidų.

3. III priedo 1 skirsnyje nurodytą skrydžiui pripiltų degalų kiekį orlaivio naudotojas nustato vienu iš šių būdų:

a) degalų tiekėjo atliktu matavimu, kuris nurodomas degalų tiekimo kiekvienam skrydžiui dokumentuose ar sąskaitose faktūrose;

b) naudodamasis orlaivyje esančių matavimo sistemų duomenimis, įrašytais į masės ir centruotės dokumentus, į orlaivio techninės būklės žurnalą arba orlaivio naudotojui perduotais iš orlaivio elektroninio ryšio priemonėmis.

4. Orlaivio naudotojas bake esantį degalų kiekį nustato naudodamasis orlaivyje esančių matavimo sistemų duomenimis, įrašytais į masės ir centruotės dokumentus, į orlaivio techninės būklės žurnalą arba orlaivio naudotojui perduotais iš orlaivio elektroninio ryšio priemonėmis.

5. Jeigu į degalų bakus įpiltas ar bakuose likęs degalų kiekis nustatomas naudojant tūrio vienetus (litrus), orlaivio naudotojas, taikydamas faktinį tankį, šį tūrio vienetais nurodytą kiekį konvertuoja į masės vienetus. Orlaivio naudotojas taiko tą degalų tankio vertę (tai gali būti faktinė arba standartinė 0,8 kg litre vertė), kuri naudojama dėl eksploatavimo ir saugos priežasčių.

Procedūra, pagal kurią matuojamas faktinis ar standartinis tankis, išdėstoma stebėsenos plane kartu su nuoroda į atitinkamus orlaivio naudotojo dokumentus.

6. 1 dalyje nurodytus skaičiavimus orlaivio naudotojas atlieka naudodamas III priedo 1 lentelėje pateiktus numatytuosius išmetamųjų teršalų faktorius.

Jeigu degalai neįtraukti į minėtą lentelę, orlaivio naudotojas išmetamųjų teršalų faktorių nustato pagal 32 straipsnį. Tų degalų apatinis šilumingumas nustatomas ir pranešamas kaip papildomi duomenys.

7. Nukrypdamas nuo 6 dalies ir gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, orlaivio naudotojas gali išmetamųjų teršalų faktorių ar anglies kiekį, kuriuo šis faktorius grindžiamas, arba prekyboje esančių rūšių degalų apatinį šilumingumą nustatyti remdamasis degalų tiekėjo pateiktais atitinkamų degalų pirkimo įrašais, jeigu jie buvo nustatyti remiantis tarptautiniu mastu priimtais standartais, o III priedo 1 lentelėje nurodytų išmetamųjų teršalų faktorių naudoti negalima.

54 straipsnis

Konkrečios nuostatos dėl biomasės

39 straipsnis taikomas atitinkamai nustatant biomasės dalį mišriame kure.

Nepaisydama 39 straipsnio 2 dalies, kompetentinga institucija leidžia naudoti visose valstybėse narėse vienodai taikomą biomasės dalies nustatymo metodiką, jeigu tokia yra.

Pagal tą metodiką degalų, naudojamų vykdant aviacijos veiklą, įtrauktą į Direktyvos 2003/87/EB I priedą, biomasės dalis, apatinis šilumingumas ir išmetamųjų teršalų faktorius arba anglies kiekis nustatomi pagal degalų pirkimo įrašus.

Metodika grindžiama Komisijos pateiktomis gairėmis, kuriomis siekiama nuoseklaus taikymo visose valstybėse narėse.

Biodegalų naudojimas aviacijoje vertinamas pagal Direktyvos 2009/28/EB 18 straipsnį.

55 straipsnis

Mažieji teršėjai

1. Orlaivių naudotojai, kurie per tris iš eilės keturių mėnesių laikotarpius atlieka mažiau kaip 243 skrydžius per vieną laikotarpį, ir orlaivių naudotojai, per kurių vykdomus skrydžius išmetamas bendras metinis ŠESD kiekis yra mažesnis kaip 25 000 tonų CO_2, laikomi mažaisiais teršėjais.

2. Nukrypstant nuo 53 straipsnio, mažieji teršėjai sunaudojamų degalų kiekį gali nustatyti taikydami Eurokontrolės ar kitos atitinkamos organizacijos įdiegtas priemones, kurias naudojant galima apdoroti visą oro eismo informaciją ir išvengti nepakankamo išmestų ŠESD kiekio įvertinimo.

Taikytinos priemonės, įskaitant paraišką dėl pataisos koeficientų, kuriais būtų kompensuojami modeliavimo metodų netikslumai, gali būti naudojamos tik jeigu jos patvirtintos Komisijos.

3. Nukrypdamas nuo 12 straipsnio, mažasis teršėjas, ketinantis pasinaudoti kuria nors iš šio straipsnio 2 dalyje nurodytų priemonių, išmetamųjų ŠESD stebėsenos plane gali pateikti tik šią informaciją:

a) informaciją, kurią reikia pateikti pagal I priedo 2 skirsnio 1 punktą;

b) įrodymą, kad jo išmetamųjų ŠESD kiekis neviršija šio straipsnio 1 dalyje nustatytos ribinės vertės;

c) šio straipsnio 2 dalyje nurodytos priemonės, kuri bus naudojama sunaudotam degalų kiekiui nustatyti, pavadinimą arba nuorodą į tą priemonę.

Mažajam teršėjui netaikomas reikalavimas pateikti patvirtinamuosius dokumentus, nurodytus 12 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje.

4. Jeigu orlaivio naudotojas naudojasi 2 dalyje nurodyta priemone ir ataskaitiniais metais viršija 1 dalyje nurodytą ribinę vertę, jis apie tai nepagrįstai nedelsdamas praneša kompetentingai institucijai.

Nepagrįstai nedelsdamas orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai patvirtinti pateikia reikšmingą stebėsenos plano pakeitimą pagal 15 straipsnio 4 dalies a punkto iv papunktį.

Tačiau kompetentinga institucija leidžia orlaivio naudotojui toliau taikyti 2 dalyje nurodytą priemonę, jeigu orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad 1 dalyje nurodyta ribinė vertė nebuvo viršyta per pastaruosius penkerius ataskaitinius laikotarpius ir ateityje nebus viršijama nuo kito ataskaitinio laikotarpio.

56 straipsnis

Neapibrėžties šaltiniai

1. Į neapibrėžties šaltinius ir su jais susijusius neapibrėžties lygius orlaivio naudotojas atsižvelgia rinkdamasis stebėsenos metodiką pagal 53 straipsnio 2 dalį.

2. Orlaivio naudotojas reguliariai vykdo tinkamą kontrolę, visų pirma atlieka į bakus įpiltų degalų pagal sąskaitas faktūras nustatyto kiekio ir orlaivyje esančiais matavimo prietaisais išmatuoto į bakus įpiltų degalų kiekio kryžminę patikrą ir imasi taisyti padėtį, jeigu nustatomi dideli nuokrypiai.

57 straipsnis

Tonkilometrių duomenų nustatymas

1. Orlaivių naudotojai, ketinantys pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, vykdo visų skrydžių, kuriems taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, tonkilometrių duomenų stebėseną su tokiomis paraiškomis susijusiais stebėsenos metais.

2. Orlaivio naudotojas tonkilometrių duomenis apskaičiuoja taip: pagal III priedo 3 skirsnio nuostatas apskaičiuotą ir kilometrais (km) išreikštą atstumą daugina iš naudingojo krovinio, kuris gaunamas sudedant krovinio, pašto, keleivių ir registruoto bagažo mases, išreiškiamas tonomis (t).

3. Orlaivio naudotojas krovinio ir pašto masę nustato remdamasis atitinkamų skrydžių masės ir centruotės dokumentuose nurodyta faktine arba standartine mase.

Orlaivių naudotojai, neprivalantys turėti masės ir centruotės dokumentų, stebėsenos plane pasiūlo tinkamą krovinio ir pašto masės nustatymo metodiką, pagal kurią neįskaičiuojama visų naudinguoju kroviniu nelaikomų padėklų ir talpyklų taros bei paties orlaivio masė.

4. Orlaivio naudotojas keleivių masę nustato taikydamas vieną iš šių pakopų:

a) 1 pakopa – kiekvienam keleiviui, įskaitant jo registruotą bagažą, numatoma 100 kg masė;

b) 2 pakopa – keleivių ir registruoto bagažo masė yra tokia, kokia nurodyta kiekvieno skrydžio masės ir centruotės dokumentuose.

Tačiau pasirinkta pakopa taikoma visiems skrydžiams stebėsenos metais, susijusiais su paraiškomis pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį.

V SKYRIUS

DUOMENŲ VALDYMAS IR KONTROLĖ

58 straipsnis

Duomenų srauto valdymo veikla

1. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas sukuria, pagrindžia dokumentais, įdiegia ir taiko rašytines duomenų srauto valdymo procedūras, taikomas vykdant išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir teikiant ataskaitas, ir užtikrina, kad vykdant tą duomenų srauto valdymo veiklą parengiamoje metinėje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje nebūtų netikslumų ir ji atitiktų stebėsenos planą, tas rašytines procedūras ir šį reglamentą.

Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, pirma pastraipa taip pat taikoma vykdant tonkilometrių duomenų stebėseną ir teikiant jų ataskaitas.

2. Į stebėsenos planą įtrauktų rašytinių duomenų srauto valdymo procedūrų aprašymas apima bent šiuos elementus:

a) 12 straipsnio 2 dalyje išvardytą informaciją;

b) pirminių duomenų šaltinių identifikavimą;

c) kiekvieną duomenų srauto etapą nuo pirminių duomenų iki metinio išmetamųjų ŠESD kiekio arba tonkilometrių duomenų; šie etapai turi atspindėti duomenų srauto valdymo veiksmų seką ir tarpusavio sąveiką, įskaitant formules ir duomenų sumavimo etapus;

d) su kiekviena tam tikra duomenų srauto valdymo veikla susijusius apdorojimo etapus, įskaitant formules ir duomenis, naudojamus nustatant išmetamųjų ŠESD kiekį ar tonkilometrių duomenis;

e) tam tikras naudojamas elektronines duomenų apdorojimo ir jų laikymo sistemas bei šių sistemų ir kitų įvesčių, įskaitant rankinę įvestį, sąveiką;

f) duomenų srauto valdymo veiklos išvesčių registravimo būdus.

59 straipsnis

Kontrolės sistema

1. Siekdamas užtikrinti, kad vykdant duomenų srauto valdymo veiklą parengtoje metinėje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje ar, jeigu taikoma, tonkilometrių duomenų ataskaitoje nebūtų netikslumų ir kad šios ataskaitos atitiktų patvirtintą stebėsenos planą bei šį reglamentą, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas parengia, pagrindžia dokumentais, įdiegia ir taiko veiksmingą kontrolės sistemą.

2. 1 dalyje nurodytą kontrolės sistemą sudaro šie dalykai:

a) veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo atliktas būdingosios rizikos ir kontrolės rizikos vertinimas, grindžiamas rašytine procedūra, taikoma atliekant vertinimą;

b) su nustatytai rizikai mažinti skirta kontrole susijusios rašytinės procedūros.

3. Su kontrole susijusios rašytinės procedūros, nurodytos 2 dalies b punkte, apima bent šiuos dalykus:

a) matavimo įrangos kokybės užtikrinimą;

b) duomenų srauto valdymo veiklai naudojamos informacinių technologijų sistemos, įskaitant proceso valdymo kompiuterinę technologiją, kokybės užtikrinimą;

c) su duomenų srauto valdymo veikla ir kontrole susijusių pareigų atskyrimą bei būtinų kompetencijų valdymą;

d) vidaus peržiūras ir duomenų patvirtinimą;

e) taisymus ir korekcinius veiksmus;

f) rangovų atliekamą procesų kontrolę;

g) įrašų ir dokumentų tvarkymą, įskaitant dokumentų versijų valdymą.

4. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas stebi kontrolės sistemos veiksmingumą, įskaitant atlikdamas vidaus peržiūras ir atsižvelgdamas į tikrintojo išvadas, pateiktas atlikus metinės išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos ir, jeigu taikoma, tonkilometrių duomenų ataskaitos patikrą pagal Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2018/2067.

Jeigu nustatoma, kad kontrolės sistema neveiksminga arba neproporcinga nustatytai rizikai, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas siekia pagerinti kontrolės sistemą ir atnaujinti stebėsenos planą arba pamatines duomenų srauto valdymo veiklos rašytines procedūras, rizikos vertinimą ir kontrolę, jeigu reikia.

60 straipsnis

Kokybės užtikrinimas

1. Taikydamas 59 straipsnio 3 dalies a punktą, veiklos vykdytojas užtikrina, kad laikantis šio reglamento reikalavimų ir proporcingai nustatytai rizikai visa susijusi matavimo įranga būtų reguliariai kalibruojama, reguliuojama ir tikrinama, įskaitant tikrinimą prieš pradedant ją naudoti, bei būtų palyginama su matavimo standartais, kurie grindžiami tarptautiniais matavimo standartais, jeigu jų yra.

Jeigu matavimo sistemos sudedamųjų dalių negalima kalibruoti, veiklos vykdytojas juos nurodo stebėsenos plane ir pasiūlo alternatyvių kontrolės būdų.

Jeigu nustatoma, kad įrangos veikimas neatitinka reikalavimų, veiklos vykdytojas nedelsdamas imasi veiksmų padėčiai ištaisyti.

2. Nuolatinio išmetamųjų ŠESD matavimo sistemoms veiklos vykdytojas bent kartą per metus užtikrina kokybę pagal standartą EN 14181 „Automatizuotųjų matavimo sistemų kokybės užtikrinimas“, įskaitant lygiagretųjį matavimą naudojant standartinius etaloninius metodus; tai atlieka kvalifikuoti darbuotojai.

Jeigu vykdant tokį kokybės užtikrinimą išmetamųjų ŠESD ribines vertes (toliau – ITRV) būtina naudoti kaip privalomus parametrus, kuriais grindžiamas kalibravimas ir veikimo patikrinimas, tokios ITRV pakeičiamos metine vidutine valandine šiltnamio efektą sukeliančių dujų koncentracija. Jeigu veiklos vykdytojas nustato, kad sistema neatitinka kokybės užtikrinimo reikalavimų, įskaitant atvejus, kai reikia atlikti pakartotinį kalibravimą, jis apie tai praneša kompetentingai institucijai ir nepagrįstai nedelsdamas imasi veiksmų padėčiai ištaisyti.

61 straipsnis

Informacinių technologijų kokybės užtikrinimas

Taikydamas 59 straipsnio 3 dalies b punktą veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas užtikrina, kad informacinių technologijų sistema būtų suprojektuota, pagrįsta dokumentais, išbandyta, įdiegta, kontroliuojama ir taikoma taip, kad būtų užtikrintas patikimas, tikslus ir laiku atliekamas duomenų apdorojimas atsižvelgiant į riziką, nustatytą pagal 59 straipsnio 2 dalies a punktą.

Informacinių technologijų sistemos kontrolė apima prieigos kontrolę, atsarginių kopijų kontrolę, duomenų atkūrimą, tęstinumo planavimą ir saugumą.

62 straipsnis

Pareigų atskyrimas

Taikydamas 59 straipsnio 3 dalies c punktą veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas už visą duomenų srauto valdymo veiklą ir už visą kontrolę atsakingus asmenis paskiria taip, kad nesuderinamos pareigos būtų atskirtos. Jeigu netaikomos kitos kontrolės priemonės, jis užtikrina, kad visa duomenų srauto valdymo veikla būtų vykdoma proporcingai nustatytai būdingajai rizikai, t. y. visą atitinkamą informaciją ir duomenis turi patvirtinti bent vienas asmuo, kuris nedalyvavo nustatant ir registruojant šią informaciją ar duomenis.

Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas valdo su atitinkamomis pareigomis susijusias būtinąsias kompetencijas, įskaitant atitinkamą pareigų paskirstymą, mokymą ir veiklos rezultatų peržiūrą.

63 straipsnis

Vidinė peržiūra ir duomenų patvirtinimas

1. Taikydamas 59 straipsnio 3 dalies d punktą ir remdamasis būdingąja rizika bei kontrolės rizika, nustatyta atlikus 59 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytą rizikos vertinimą, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas peržiūri ir patvirtina duomenis, gautus vykdant 58 straipsnyje nurodytą duomenų srauto valdymo veiklą.

Tokią duomenų peržiūrą ir patvirtinimą sudaro bent šie dalykai:

a) patikrinimas, ar yra visi reikiami duomenys;

b) veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo per kelerius metus gautų, stebėtų ir pateiktų duomenų palyginimas;

c) taikant skirtingas veiklos duomenų rinkimo sistemas gautų duomenų ir verčių palyginimas, įskaitant šiuos palyginimus, jeigu taikoma:

   i) kuro ar medžiagų pirkimo duomenų palyginimas su atsargų pokyčių duomenimis ir taikytinų sukėliklių sąnaudų duomenimis;

   ii) analizės būdu nustatytų, apskaičiuotų arba iš kuro ar medžiagos tiekėjo gautų apskaičiavimo faktorių palyginimas su panašių rūšių kuro arba medžiagų nacionaliniais ar tarptautiniais pamatiniais faktoriais;

   iii) taikant matavimu grindžiamas metodikas nustatyto išmetamųjų ŠESD kiekio palyginimas su patvirtinamojo skaičiavimo, atlikto pagal 46 straipsnį, rezultatais;

   iv) suvestinių duomenų ir pirminių duomenų palyginimas.

2. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas kiek įmanoma užtikrina, kad duomenų atmetimo kriterijai, taikomi atliekant peržiūrą ir patikrinimą, būtų žinomi iš anksto. Tuo tikslu duomenų atmetimo kriterijai nustatomi atitinkamų rašytinių procedūrų dokumentuose.

64 straipsnis

Taisymai ir korekciniai veiksmai

1. Jeigu nustatoma, kad kuri nors 58 straipsnyje nurodyta duomenų srauto valdymo veiklos dalis ar 59 straipsnyje nurodytos kontrolės dalis vykdoma neveiksmingai arba neatitinka tos duomenų srauto valdymo veiklos ir kontrolės procedūrų dokumentuose nustatytų ribų, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas atlieka reikiamus taisymus ir pataiso atmestus duomenis siekdamas, kad nebūtų nustatytas per mažas išmetamųjų ŠESD kiekis.

2. Taikydamas 1 dalį, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas atlieka bent šiuos veiksmus:

a) įvertina vykdant 58 straipsnyje nurodytos duomenų srauto valdymo veiklos atskirus etapus ar 59 straipsnyje nurodytos kontrolės atskirus etapus gautų rezultatų tinkamumą;

b) nustato atitinkamo sutrikimo ar klaidos priežastį;

c) imasi reikiamų korekcinių veiksmų, visų pirma ištaiso visus netinkamus išmetamųjų ŠESD ataskaitos ar atitinkamai tonkilometrių duomenų ataskaitos duomenis.

3. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas atlieka tokius šio straipsnio 1 dalyje nurodytus taisymus ir korekcinius veiksmus, kokių reikia atsižvelgiant į būdingąją riziką ir kontrolės riziką, nustatytą atlikus 59 straipsnyje nurodytą rizikos vertinimą.

65 straipsnis

Rangovų atliekami procesai

Jeigu veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas samdo rangovus, kad jie atliktų vienos ar kelių rūšių duomenų srauto valdymo veiklą, nurodytą 58 straipsnyje, arba kontrolę, nurodytą 59 straipsnyje, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas atlieka šiuos veiksmus:

a) tikrina rangovų vykdomos duomenų srauto valdymo veiklos ir kontrolės kokybę pagal šio reglamento nuostatas;

b) nustato rangovų atliekamų procesų rezultatų reikalavimus ir atliekant tuos procesus taikytinus metodus;

c) tikrina šio straipsnio b punkte nurodytų rezultatų ir metodų kokybę;

d) užtikrina, kad rangovas jam patikėtą veiklą atliktų taip, kaip ji turi būti atlikta atsižvelgiant į būdingąją riziką ir kontrolės riziką, nustatytą atlikus 59 straipsnyje nurodytą rizikos vertinimą.

66 straipsnis

Duomenų spragų šalinimas

1. Jeigu trūksta duomenų, kurių reikia įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekiui nustatyti, veiklos vykdytojas naudoja tinkamą apytikslio nustatymo metodą, kuriuo nustatomi pakaitiniai konservatyviai nustatyti atitinkamo laikotarpio duomenys ir trūkstamas parametras.

Jeigu veiklos vykdytojas nenustatė apytikslio nustatymo metodo rašytine procedūra, jis parengia tokią rašytinę procedūrą ir pateikia kompetentingai institucijai patvirtinti atitinkamą stebėsenos plano pakeitimą pagal 15 straipsnį.

2. Jeigu trūksta duomenų, kurių reikia per vieną ar daugiau orlaivio naudotojo atliktų skrydžių išmestų ŠESD kiekiui nustatyti, orlaivio naudotojas taiko atitinkamo laikotarpio pakaitinius duomenis, apskaičiuotus naudojant stebėsenos plane nurodytą alternatyvų metodą.

Jeigu pakaitinių duomenų pagal pirmą pastraipą nustatyti neįmanoma, orlaivio naudotojas gali per tą skrydį ar tuos skrydžius išmestą ŠESD kiekį nustatyti pagal sunaudotų degalų kiekį, naudodamas 55 straipsnio 2 dalyje nurodytą priemonę.

Jeigu skrydžiai, kurių duomenyse yra spragų, nurodytų pirmose dviejose pastraipose, sudaro daugiau kaip 5 % visų metinių ataskaitoje nurodytų skrydžių, veiklos vykdytojas nepagrįstai nedelsdamas apie tai praneša kompetentingai institucijai ir imasi taisomųjų veiksmų stebėsenos metodikai tobulinti.

67 straipsnis

Įrašai ir dokumentai

1. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas bent 10 metų laiko visų svarbių duomenų ir informacijos, įskaitant IX priede išvardytą informaciją, įrašus.

Dokumentais pagrįsta ir archyve saugoma turi būti tiek stebėsenos duomenų, kad būtų galima atlikti metinės išmetamųjų ŠESD arba tonkilometrių duomenų ataskaitos patikrą pagal Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2018/2067. Į kompetentingos institucijos sukurtą elektroninę ataskaitų teikimo sistemą ir duomenų valdymo sistemą veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo įtrauktus duomenis galima laikyti veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo turimais duomenimis, jeigu jis turi šių duomenų prieigos teisę.

2. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas užtikrina, kad reikiami dokumentai būtų prieinami, tada, kai jų prireikia, ir ten, kur jų prireikia duomenų srauto valdymo veiklai bei kontrolei vykdyti.

Veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas tuos dokumentus pateikia kompetentingai institucijai ir tikrintojui, tikrinančiam išmetamųjų ŠESD kiekio arba tonkilometrių duomenų ataskaitą pagal Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2018/2067, jei jie to paprašo.

VI SKYRIUS

ATASKAITŲ TEIKIMO REIKALAVIMAI

68 straipsnis

Ataskaitų teikimo laikas ir įpareigojimas teikti ataskaitas

1. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai iki kiekvienų metų kovo 31 d. pateikia išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą, kurioje nurodomas metinis ataskaitiniu laikotarpiu išmestas ŠESD kiekis ir kurią yra patikrinęs tikrintojas pagal Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2018/2067.

Tačiau kompetentinga institucija veiklos vykdytojo ir orlaivio naudotojo gali prašyti patikrintą metinę išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą pateikti anksčiau nei iki kovo 31 d., tačiau ne anksčiau nei iki vasario 28 d.

2. Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų skyrimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnius, orlaivio naudotojas iki metų, einančių po minėtos direktyvos 3e arba 3f straipsnyje nurodytų stebėsenos metų, kovo 31 d. kompetentingai institucijai pateikia tonkilometrių duomenų ataskaitą, kurioje nurodomi stebėsenos metų tonkilometrių duomenys ir kurią yra patikrinęs tikrintojas pagal Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2018/2067.

3. Metinėse išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitose ir tonkilometrių duomenų ataskaitose pateikiama bent X priede nurodyta informacija.

69 straipsnis

Stebėsenos metodikos tobulinimo ataskaitos

1. Kiekvienas veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas reguliariai tikrina, ar taikomą stebėsenos metodiką galima patobulinti.

Įrenginio veiklos vykdytojas pateikia ataskaitą, kurioje pateikiama 2 arba, jei taikoma, 3 dalyje nurodyta informacija, kompetentingai institucijai patvirtinti; ši ataskaita pateikiama iki šių terminų:

a) A kategorijos įrenginių atveju – kas ketverius metus iki birželio 30 d.;

b) B kategorijos įrenginių atveju – kas dvejus metus iki birželio 30 d.;

c) C kategorijos įrenginių atveju – kasmet iki birželio 30 d.

Tačiau kompetentinga institucija gali nustatyti kitą ataskaitos pateikimo terminą, kuris turi būti ne vėlesnis kaip tų pačių metų rugsėjo 30 d.

Nukrypdama nuo antros ir trečios pastraipos ir nepažeisdama pirmos pastraipos nuostatų, kompetentinga institucija kartu su stebėsenos planu ar tobulinimo ataskaita gali patvirtinti pagal antrą pastraipą taikytino termino pratęsimą, jeigu veiklos vykdytojas, teikdamas stebėsenos planą pagal 12 straipsnį, pranešdamas apie atnaujinimus pagal 15 straipsnį arba teikdamas tobulinimo ataskaitą pagal šį straipsnį, kompetentingai institucijai priimtinu būdu pateikia įrodymų, kad priežastys, dėl kurių būtų patiriamos nepagrįstai didelės išlaidos arba dėl kurių techniškai neįmanoma imtis tobulinimo priemonių, lieka galioti ilgiau. Pratęsiant terminą atsižvelgiama į metų, kurių įrodymus pateikia veiklos vykdytojas, skaičių. Laikotarpis tarp dviejų tobulinimo ataskaitų C kategorijos įrenginio atveju turi būti ne ilgesnis kaip treji metai, B kategorijos įrenginio atveju – ne daugiau kaip ketveri metai, o A kategorijos įrenginio atveju – ne daugiau kaip penkeri metai.

2. Jeigu veiklos vykdytojas netaiko bent tų pakopų, kurias pagal 26 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą reikalaujama taikyti didiesiems ir mažiesiems sukėlikliams, o pagal 41 straipsnį – taršos šaltiniams, jis pagrindžia, kodėl tai yra techniškai neįmanoma arba kodėl jas taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

Tačiau jeigu atsiranda įrodymų, kad priemonės, kurių reikia norint pasiekti tas pakopas, tapo techniškai įmanomos ir jas taikant nebebūtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai praneša apie reikiamus stebėsenos plano pakeitimus pagal 15 straipsnį ir pateikia atitinkamų priemonių įgyvendinimo (įskaitant įgyvendinimo laiką) pasiūlymus.

3. Jeigu veiklos vykdytojas taiko 22 straipsnyje nurodytą alternatyvią stebėsenos metodiką, jis pateikia: pagrindimą, kodėl techniškai neįmanoma vienam ar daugiau didžiųjų arba smulkiųjų sukėliklių taikyti bent 1 pakopą arba kodėl ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

Tačiau jeigu atsiranda įrodymų, kad priemonės, kurių reikia norint tiems sukėlikliams taikyti bent 1 pakopą, tapo techniškai įmanomos ir jas taikant nebebūtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai praneša apie reikiamus stebėsenos plano pakeitimus pagal 15 straipsnį ir pateikia atitinkamų priemonių įgyvendinimo (įskaitant įgyvendinimo laiką) pasiūlymus.

4. Jeigu pagal Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2018/2067 parengtoje patikros ataskaitoje nurodomos nepašalintos neatitiktys arba tobulinimo rekomendacijos pagal to įgyvendinimo reglamento 27, 29 ir 30 straipsnius, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas iki tų metų, kuriais tikrintojas išdavė patikros ataskaitą, birželio 30 d. kompetentingai institucijai pateikia patvirtinti ataskaitą. Toje ataskaitoje aprašoma, kaip ir kada veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pašalino tikrintojo nurodytas neatitiktis ar kaip jis planuoja jas pašalinti ir įgyvendinti rekomenduojamus patobulinimus.

Kaip nurodyta šioje dalyje, kompetentinga institucija gali nustatyti kitą ataskaitos pateikimo terminą, kuris turi būti ne vėlesnis kaip tų pačių metų rugsėjo 30 d. Jeigu taikoma, tokia ataskaita gali būti derinama su šio straipsnio 1 dalyje nurodyta ataskaita.

Jeigu įgyvendinus rekomenduojamus patobulinimus stebėsenos metodika nebūtų patobulinama, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pagrindžia, kodėl taip yra. Jeigu atliekant rekomenduojamus patobulinimus būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pateikia išlaidų nepagrįstumo įrodymų.

5. Šio straipsnio 4 dalis netaikoma, jeigu veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas jau pašalino visas neatitiktis, įvykdė tobulinimo rekomendacijas ir iki datos, nustatytos pagal 4 dalį, pateikė susijusius stebėsenos plano pakeitimus kompetentingai institucijai patvirtinti pagal šio reglamento 15 straipsnį.

70 straipsnis

Kompetentingos institucijos nustatomas išmetamųjų ŠESD kiekis

1. Kompetentinga institucija atlieka iš įrenginio arba vykdant skrydžius išmestų ŠESD kiekio apytikslį konservatyvų vertinimą šiais atvejais:

a) veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas iki 68 straipsnio 1 dalyje nustatyto termino nepateikė patikrintos metinės išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos;

b) 68 straipsnio 1 dalyje nurodyta patikrinta metinė išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaita neatitinka šio reglamento nuostatų;

c) veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo parengta metinė išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaita nebuvo patikrinta pagal Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2018/2067.

2. Jeigu pagal Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2018/2067 parengtoje tikrintojo ataskaitoje nurodyta, kad išmetamųjų ŠESD ataskaitoje yra neesminių netikslumų, kurių veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas nepataisė prieš tikrintojui pateikiant patikros ataskaitą, kompetentinga institucija įvertina tuos netikslumus ir prireikus konservatyviai įvertina iš įrenginio arba vykdant skrydžius išmestų ŠESD kiekį. Kompetentinga institucija veiklos vykdytoją ar orlaivio naudotoją informuoja, ar reikia pataisyti metinę išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą, ir nurodo, ką reikia pataisyti. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas šią informaciją perduoda tikrintojui.

3. Valstybė narė užtikrina veiksmingus už stebėsenos planų patvirtinimą atsakingų kompetentingų institucijų ir už metinių išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitų priėmimą atsakingų kompetentingų institucijų informacijos mainus.

71 straipsnis

Galimybė susipažinti su informacija

Kompetentinga institucija turimą išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą teikia visuomenei susipažinti laikydamasi pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/4/EB ([1]) priimtų nacionalinių taisyklių. Dėl Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnio 2 dalies d punkte numatytos galimybės taikyti išimtį veiklos vykdytojai ar orlaivių naudotojai savo ataskaitose gali nurodyti, kurią informaciją jie laiko slapta komercine informacija.

72 straipsnis

Duomenų apvalinimas

1. Bendras išmetamųjų ŠESD kiekis ataskaitose nurodomas suapvalintas iki CO_2 arba $CO_{2(e)}$ tonų.

Tonkilometrių duomenys nurodomi kaip suapvalintos tonkilometrių vertės.

2. Visi kintamieji, naudojami apskaičiuojant išmestų ŠESD kiekį, yra suapvalinami taip, kad į išmetamųjų ŠESD kiekio skaičiavimą ir ataskaitas būtų įtraukti visi reikšminiai skaitmenys.

3. Visi skrydžių duomenys suapvalinami taip, kad pagal 57 straipsnį apskaičiuojant atstumą ir naudingąjį krovinį bei teikiant tonkilometrių duomenų ataskaitas būtų įtraukti visi reikšminiai skaitmenys.

73 straipsnis

Derėjimo su kitomis ataskaitomis užtikrinimas

Kiekviena į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtraukta veikla, kurią vykdo veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas, ženklinama, jeigu taikoma, naudojant šių ataskaitų teikimo sistemų kodus:

a) Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos atitinkamų institucijų patvirtinta nacionalinių šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos sistemų bendroji ataskaitos forma;

b) įrenginio identifikavimo numeris Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registre pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 166/2006 ([2]);

([1]) 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, 2003 2 14, p. 26).

([2]) 2006 m. sausio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 166/2006 dėl Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registro sukūrimo ir iš dalies keičiantis Tarybos direktyvas 91/689/EEB ir 96/61/EB (OL L 33, 2006 2 4, p. 1).

c) veikla pagal Reglamento (EB) Nr. 166/2006 I priedą;

d) NACE kodas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1893/2006 ([1]).

VII SKYRIUS

INFORMACINĖMS TECHNOLOGIJOMS KELIAMI REIKALAVIMAI

74 straipsnis

Elektroninių duomenų mainų formatai

1. Valstybės narės gali reikalauti, kad, teikdamas stebėsenos planus ir stebėsenos plano keitimus bei metines išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitas, tonkilometrių duomenų ataskaitas, patikros ataskaitas bei tobulinimo ataskaitas, veiklos vykdytojas ir orlaivio naudotojas naudotų elektroninius šablonus ar tam tikrus failų formatus.

Tokie valstybių narių nustatomi šablonai arba failų formatų specifikacijos apima bent tą informaciją, kuri numatyta Komisijos skelbiamuose elektroniniuose šablonuose arba failų formatų specifikacijose.

2. Nustatydamos 1 dalies antroje pastraipoje nurodytus šablonus ar failų formatų specifikacijas valstybės narės gali pasinaudoti viena arba abiem toliau nurodytomis galimybėmis:

a) nustatyti XML grindžiamas failų formato specifikacijas, pvz., Komisijos paskelbtą ES ATLPS ataskaitų teikimo kalbą, skirtą naudoti pažangiose automatizuotose sistemose;

b) nustatyti šablonus, kuriuos galima naudoti su standartine biuro programine įranga, pvz., lentelinėmis skaičiuoklėmis ir tekstų rengimo programų failais.

75 straipsnis

Automatizuotų sistemų naudojimas

1. Jeigu valstybė narė nusprendžia naudoti failų formato specifikacijomis grindžiamas automatizuotas elektroninių duomenų mainų sistemas pagal 74 straipsnio 2 dalies a punktą, tokiomis sistemomis ekonomiškai efektyviai, įdiegiant pažangiausias technologines priemones, turi būti užtikrinta:

a) duomenų vientisumas, užkertant kelią elektroninių žinučių keitimui perdavimo metu;

b) duomenų slaptumas, t. y. turi būti naudojamos saugumo priemonės, įskaitant šifravimo būdus, kad duomenys būtų prieinami tik tam subjektui, kuriam jie yra skirti, ir kad jokių duomenų negalėtų perimti neįgalioti subjektai;

c) duomenų autentiškumas, t. y. kad duomenų siuntėjo ir jų gavėjo tapatybė būtų žinoma ir patikrinta;

d) duomenų neatsisakymas, t. y. viena perdavimo šalis negali paneigti gavusi duomenis arba kita šalis negali neigti pasiuntusi duomenis, ir šiuo tikslu taikant tam tikrus metodus, pvz., pasirašymo būdus ar nepriklausomą sistemos apsaugos priemonių auditą.

2. Bet kuri pagal 74 straipsnio 2 dalies a punktą valstybių narių naudojama failų formato specifikacijomis grindžiama automatizuota sistema, skirta kompetentingos institucijos, veiklos vykdytojų, orlaivių naudotojų, tikrintojų ir akreditavimo įstaigų, numatytų Įgyvendinimo reglamente (ES) 2018/2067 ryšiams palaikyti, turi, joje įdiegiant pažangiausias technologines priemones, atitikti šiuos nefunkcinius reikalavimus:

a) prieigos kontrolės, t. y. prieiga prie sistemos suteikiama tik įgaliotiems subjektams, o neįgalioti subjektai negali nuskaityti, įsirašyti ar atnaujinti jokių duomenų; šiuo tikslu įdiegiamos technologinės priemonės, kad būtų užtikrinta:

   i) fizinės prieigos prie aparatinės įrangos, kurioje veikia automatizuota sistema, apribojimas sudarant fizines kliūtis;

   ii) loginės prieigos prie automatizuotų sistemų apribojimas naudojant tapatybės nustatymo, autentiškumo patvirtinimo ir leidimo suteikimo technologijas;

([1]) 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1893/2006, nustatantis statistinį ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių NACE 2 red. ir iš dalies keičiantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3037/90 bei tam tikrus EB reglamentus dėl konkrečių statistikos sričių (OL L 393, 2006 12 30, p. 1).

b) duomenų išlaikymo, t. y. duomenų prieinamumo užtikrinimas net praėjus daug laiko arba jeigu būtų įdiegta nauja programinė įranga;

c) audito sekos, t. y. užtikrinimas, kad duomenų pakeitimus visada būtų galima susirasti ir retrospektyviai analizuoti.

VIII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

76 straipsnis

Reglamento (ES) Nr. 601/2012 pakeitimai

Reglamentas (ES) Nr. 601/2012 iš dalies keičiamas taip:

1) 12 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos a punktas pakeičiamas taip:

„a) dėl įrenginių – įrodymus, kuriais patvirtinama, kad kiekvieno didžiojo ir mažojo sukėliklio veiklos duomenys ir apskaičiavimo faktoriai (jei taikoma) atitinka neapibrėžties ribines vertes pagal taikytinas II ir IV prieduose apibrėžtas pakopas ir kad (jei taikoma) kiekvienam taršos šaltiniui taikomos VIII priede apibrėžtos pakopos atitinka neapibrėžties ribines vertes;“

2) 15 straipsnio 4 dalies a pastraipa pakeičiama taip:

„a) pakeitimai, susiję su išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos planu:

i) stebėsenos plane nustatyto išmetamųjų teršalų faktoriaus verčių keitimas;

ii) III priede nustatyto skaičiavimo metodo keitimas kitu ten pat nustatytu skaičiavimo metodu arba apskaičiavimo metodo pakeitimas apytikslio nustatymo metodu pagal 55 straipsnio 2 dalį arba atvirkščiai;

iii) naujų sukėliklių atsiradimas;

iv) orlaivių naudotojo kaip mažojo teršėjo statuso pasikeitimas, kaip apibrėžta 55 straipsnio 1 dalyje, arba pagal kurią nors Direktyvos 2003/87/EB 28a straipsnio 6 dalyje nustatytą ribinę vertę;“

3) 49 straipsnis pakeičiamas taip:

„*49 straipsnis*

Perduotas CO_2 kiekis

1. Veiklos vykdytojas iš įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio atima visą CO_2 kiekį, kuris susidaro iš anglies, esančios iškastiniame kure, kuris naudojamas veiklai, kuriai taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, vykdyti, jei tas kiekis neišmetamas iš įrenginio į atmosferą, o

a) perduodamas iš įrenginio į kurį nors iš šių subjektų:

i) CO_2 surinkimo įrenginį siekiant šį CO_2 transportuoti į geologinę saugyklą, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB, ir joje ilgą laiką saugoti;

ii) transportavimo tinklą siekiant šį CO_2 ilgą laiką saugoti geologinėje saugykloje, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB;

iii) geologinę saugyklą, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB, siekiant šį CO_2 kiekį joje saugoti ilgą laiką.

b) perduodamas iš įrenginio ir naudojamas nusodinto kalcio karbonatui, kuriame naudojamas CO_2 chemiškai susijungia, gaminti.

2. Veiklos vykdytojas, iš kurio įrenginio perduotas CO_2, savo metinėje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje nurodo CO_2 priimančiojo įrenginio identifikacijos kodą, pripažintą pagal deleguotuosius aktus, priimtus pagal Direktyvos 2003/87/EB 19 straipsnio 3 dalį, jeigu priimančiajam įrenginiui ta direktyva taikoma. Visais kitais atvejais perduodančiojo įrenginio veiklos vykdytojas pateikia priimančiojo įrenginio kontaktinio asmens vardą ir pavardę, adresą ir kontaktinę informaciją.

Pirma pastraipa taip pat taikoma priimančiajam įrenginiui perduodančiojo įrenginio identifikacijos kodo atžvilgiu.

3. Iš vieno įrenginio į kitą perduoto CO_2 kiekį veiklos vykdytojas nustato taikydamas matavimu grindžiamą metodiką ir 43, 44 bei 45 straipsnius. Taršos šaltinis turi atitikti matavimo tašką, o išmetamųjų ŠESD kiekis turi būti išreiškiamas perduoto CO_2 kiekiu.

Taikydamas 1 dalies b punktą, veiklos vykdytojas naudoja skaičiavimu grindžiamą metodiką.

4. Nustatydamas iš vieno įrenginio į kitą perduoto CO_2 kiekį, veiklos vykdytojas taiko VIII priedo 1 skirsnyje apibrėžtą aukščiausią pakopą.

Tačiau veiklos vykdytojas gali taikyti vienu lygiu žemesnę pakopą, jeigu jis įrodo, kad VIII priedo 1 skirsnyje apibrėžtos aukščiausios pakopos techniškai neįmanoma taikyti arba ją taikant būtų patirta nepagrįstai didelių išlaidų.

Kad nustatytų CO_2, chemiškai surišto nusodintame kalcio karbonate, kiekį, veiklos vykdytojas naudoja duomenų šaltinius, kuriais užtikrinamas didžiausias pasiekiamas tikslumas.

5. Iš įrenginio perduotą CO_2 kiekį veiklos vykdytojai gali nustatyti tiek perduodančiajame, tiek priimančiajame įrenginyje. Tokiais atvejais taikoma 48 straipsnio 3 dalis.“

4) 52 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 5 dalis išbraukiama;

b) 6 dalis pakeičiama taip:

„6. Jeigu į degalų bakus įpiltas ar bakuose likęs degalų kiekis nustatomas naudojant tūrio vienetus (litrus), orlaivio naudotojas, taikydamas faktinį tankį, šį tūrio vienetais nurodytą kiekį konvertuoja į masės vienetus. Orlaivio naudotojas taiko tą degalų tankio vertę (tai gali būti faktinė arba standartinė 0,8 kg litre vertė), kuri naudojama dėl eksploatavimo ir saugos priežasčių.

Procedūra, pagal kurią matuojamas faktinis ar standartinis tankis, išdėstoma stebėsenos plane kartu su nuoroda į atitinkamus orlaivio naudotojo dokumentus.“

c) 7 dalis pakeičiama taip:

„7. 1 dalyje nurodytus skaičiavimus orlaivio naudotojas atlieka naudodamas III priedo 2 lentelėje pateiktus numatytuosius išmetamųjų teršalų faktorius. Jeigu degalai į minėtą lentelę neįtraukti, orlaivio naudotojas išmetamųjų teršalų faktorių nustato pagal 32 straipsnį. Tų degalų apatinis šilumingumas nustatomas ir pranešamas kaip papildomi duomenys.“

5) 54 straipsnio 2 dalies 1 pastraipa pakeičiama taip:

„2. Nukrypstant nuo 52 straipsnio, mažieji teršėjai sunaudojamų degalų kiekį gali nustatyti taikydami Eurokontrolės ar kitos atitinkamos organizacijos įdiegtas priemones, kurias naudojant galima apdoroti visą oro eismo informaciją ir išvengti nepakankamo išmestų ŠESD kiekio įvertinimo.“

6) 55 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Orlaivio naudotojas, rinkdamasis stebėsenos metodiką pagal 52 straipsnio 2 dalį, atsižvelgia į neapibrėžties šaltinius ir su jais susijusius neapibrėžties lygius.“

b) 2, 3 ir 4 dalys išbraukiamos.

7) 59 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„Taikydamas 58 straipsnio 3 dalies a punktą, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas užtikrina, kad laikantis šio reglamento reikalavimų ir proporcingai nustatytai rizikai visa susijusi matavimo įranga būtų reguliariai kalibruojama, reguliuojama ir tikrinama, įskaitant tikrinimą prieš pradedant ją naudoti, bei būtų palyginama su matavimo standartais, kurie grindžiami tarptautiniais matavimo standartais, jeigu jų yra.

Jeigu matavimo sistemos sudedamųjų dalių negalima kalibruoti, veiklos vykdytojas juos nurodo stebėsenos plane ir pasiūlo alternatyvių kontrolės būdų.

Jeigu nustatoma, kad įrangos veikimas neatitinka reikalavimų, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas nedelsdamas imasi veiksmų padėčiai ištaisyti.“

8) 65 straipsnio 2 dalis papildoma trečia pastraipa:

„Jeigu skrydžiai, kurių duomenyse yra spragų, nurodytų pirmose dviejose pastraipose, sudaro daugiau kaip 5 % visų metinių ataskaitoje nurodytų skrydžių, veiklos vykdytojas nepagrįstai nedelsdamas apie tai praneša kompetentingai institucijai ir imasi taisomųjų veiksmų stebėsenos metodikai tobulinti.“

9) I priedo 2 skirsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 2 poskirsnio b punkto ii papunktis pakeičiamas taip:

„ii) į bakus įpiltų degalų ir bakuose esančio degalų kiekio matavimo procedūras, naudojamų matavimo prietaisų aprašymą ir matavimų duomenų registravimo, suradimo, perdavimo ir laikymo procedūrų aprašymą, jei taikoma;“

b) 2 poskirsnio b punkto iii papunktis pakeičiamas taip:

„iii) tankio nustatymo metodą, jei taikoma;“

c) 2 poskirsnio b punkto iv papunktis pakeičiamas taip:

„iv) pasirinktos stebėsenos metodikos pagrindimą siekiant užtikrinti mažiausią neapibrėžties lygį pagal 55 straipsnio 1 dalį;“

d) 2 poskirsnio d punktas išbraukiamas;

e) 2 poskirsnio f punktas pakeičiamas taip:

„f) procedūrų ir sistemų, pagal kurias nustatomos, įvertinamos ir taisomos duomenų spragos pagal 65 straipsnio 2 dalį, aprašymas.“

10) III priedo 2 skirsnis išbraukiamas;

11) IV priedas iš dalies keičiamas taip:

a) 10 skirsnio B poskirsnio ketvirta pastraipa išbraukiama;

b) 14 skirsnio B poskirsnio trečia pastraipa išbraukiama.

12) IX priedas iš dalies keičiamas taip:

a) 1 skirsnio 2 punktas pakeičiamas taip:

„Dokumentai, kuriais pagrindžiamas stebėsenos metodikos pasirinkimas, ir dokumentai, kuriais pagrindžiami laikini arba nelaikini stebėsenos metodikos ir, jeigu taikytina, kompetentingos institucijos patvirtintų pakopų pakeitimai.“

b) 3 skirsnio 5 punktas pakeičiamas taip:

„5) Jei taikoma, metodikos, taikomos trūkstamiems duomenims gauti, dokumentai, skrydžių, apie kuriuos trūksta duomenų, skaičius, duomenys, naudoti duomenų spragoms užpildyti, ir, tais atvejais, kai trūksta duomenų apie daugiau kaip 5 % į ataskaitą įtrauktų skrydžių, – duomenų spragų priežastys ir dokumentai, kokių taisomųjų veiksmų imtasi.“

13) X priedo 2 skirsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 7 punktas pakeičiamas taip:

„7) Į ataskaitą įtrauktas bendras skrydžių kiekvienai valstybių porai skaičius.“

b) po 7 punkto įterpiamas šis punktas:

„7a) kiekvienos rūšies degalų masė (tonomis) kiekvienai valstybių porai.“

c) 10 punkto a papunktis pakeičiamas taip:

„a) skrydžių skaičius, išreikštas metinių skrydžių, apie kuriuos trūko duomenų, procentine dalimi; ir su duomenų trūkumu susijusios aplinkybės ir priežastys;“

d) 11 dalies a punktas pakeičiamas taip:

„a) skrydžių skaičius, išreikštas metinių skrydžių, apie kuriuos trūko duomenų, procentine dalimi (suapvalinant iki artimiausio 0,1 %); ir su duomenų trūkumu susijusios aplinkybės ir priežastys;“

77 straipsnis

Reglamento (ES) Nr. 601/2012 panaikinimas

1. Reglamentas (ES) Nr. 601/2012 panaikinamas nuo 2021 m. sausio 1 d.

Nuorodos į panaikintą reglamentą laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir aiškinamos pagal XI priede pateiktą atitikties lentelę.

2. Reglamento (ES) Nr. 601/2012 nuostatos toliau taikomos iki 2021 m. sausio 1 d. išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenai, ataskaitų teikimui, išmetamųjų ŠESD kiekio patikrai ir, jei taikoma, veiklos duomenims.

78 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2021 m. sausio 1 d.

Tačiau 76 straipsnis taikomas nuo 2019 m. sausio 1 d. arba nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos, atsižvelgiant į tai, kuri diena vėlesnė.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2018 m. gruodžio 19 d.

Komisijos vardu

Pirmininkas

Jean-Claude JUNCKER

I PRIEDAS

Būtinas stebėsenos plano turinys (12 straipsnio 1 dalis)

1. BŪTINAS ĮRENGINIŲ STEBĖSENOS PLANO TURINYS

Įrenginio stebėsenos plane turi būti bent ši informacija:

(1) bendro pobūdžio informacija apie įrenginį:

(a) įrenginio ir jame vykdomos veiklos, kurios stebėsena turi būti vykdoma, aprašymas, įskaitant su įrenginyje vykdoma kiekvienos rūšies veikla, kurios stebėsena turi būti vykdoma, susijusių taršos šaltinių ir sukėliklių sąrašą, atitinkantis šiuos kriterijus:

i) šis aprašymas turi būti tinkamas įrodyti, kad nebus duomenų spragų ir bus išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD kiekio apskaitos;

ii) turi būti pridedama paprasta taršos šaltinių, sukėliklių, ėminių ėmimo ir matavimo įrangos schema, jeigu to reikalauja kompetentinga institucija, arba, jeigu pridėjus šią schemą yra paprasčiau aprašyti įrenginį ar nurodyti taršos šaltinius, sukėliklius, matavimo prietaisus ir bet kurias kitas įrenginio sudedamąsias dalis, susijusias su stebėsenos metodika, įskaitant duomenų srauto veiklą ir kontrolę;

(b) su įrenginio stebėsena ir ataskaitų teikimu susijusių užduočių paskirstymo procedūros ir atsakingų darbuotojų kompetencijų valdymo procedūros aprašymas;

(c) stebėsenos plano tinkamumo reguliaraus vertinimo procedūros aprašymas, kuris apima bent šiuos dalykus:

i) taršos šaltinių ir sukėliklių sąrašo patikrinimą, užtikrinant, kad būtų įtraukti visi taršos šaltiniai ir sukėlikliai ir kad visi su įrenginio pobūdžiu ir veikimu susiję pakeitimai būtų įtraukti į stebėsenos planą;

ii) kiekvienam sukėlikliui ir taršos šaltiniui taikytų pakopų veiklos duomenų ir kitų parametrų (jei taikomi) neapibrėžties ribinių verčių atitikties vertinimą;

iii) priemonių, kuriomis būtų galima patobulinti taikomą stebėsenos metodiką, vertinimą;

(d) 58 straipsnyje numatytų duomenų srauto veiklos rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant diagramą, jeigu jos reikia dėl aiškumo;

(e) pagal 59 straipsnį nustatytų kontrolės rašytinių procedūrų aprašymas;

(f) jei taikoma, informacija apie svarbias sąsajas su veikla, vykdoma pagal Bendrijos aplinkos vadybos ir audito sistemą (EMAS), sukurtą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1221/2009 ([1]), sistemas, kurioms taikomas darnusis standartas ISO 14001:2004, ir kitas aplinkosaugos vadybos sistemas, įskaitant informaciją apie procedūras ir kontrolę, susijusias su išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsena ir ataskaitų teikimu;

(g) stebėsenos plano versijos numeris ir data, nuo kurios ta stebėsenos plano versija turi būti taikoma;

(h) įrenginio kategorija;

(2) išsamus skaičiavimu pagrįstų metodikų, jei jos taikomos, aprašymas, kurį sudaro šie dalykai:

a) išsamus taikomos skaičiavimu grindžiamos metodikos aprašymas, įskaitant įvesties duomenų ir naudojamų formulių sąrašą, veiklos duomenims taikomų pakopų sąrašą ir visus susijusius kiekvienam sukėlikliui, kurio stebėsena vykdoma, taikomus apskaičiavimo faktorius;

b) jei taikoma ir jeigu veiklos vykdytojas ketina supaprastinti mažųjų sukėliklių ir labai mažų sukėliklių stebėsenos planą, sukėliklių skirstymas į didžiuosius, mažuosius ir labai mažus sukėliklius;

c) naudojamų matavimo sistemų aprašymas ir jų matavimo intervalas, nurodytos neapibrėžtys ir tiksli matavimo prietaisų, naudojamų kiekvienam sukėlikliui, kurio stebėsena vykdoma, buvimo vieta;

([1]) OL L 342, 2009 12 22, p. 1.

d) jei taikoma, kiekvienam sukėlikliui taikomų apskaičiavimo faktorių numatytosios vertės, nurodant faktoriaus šaltinį ar atitinkamą šaltinį, pagal kurį numatytasis faktorius bus periodiškai nustatomas;

e) jei taikoma, analizės metodų, kurie bus naudojami nustatant kiekvienam sukėlikliui taikomus visus susijusius apskaičiavimo faktorius, sąrašas ir tų analizių rašytinių procedūrų aprašymas;

f) jei taikoma, procedūros, taikomos sudarant analizuotino kuro ir medžiagų ėminių ėmimo planą, ir procedūros, taikomos ėminių ėmimo plano tinkamumui peržiūrėti, aprašymas;

g) jei taikoma, laboratorijų, atliekančių atitinkamas analizės procedūras, sąrašas ir, jeigu laboratorija nėra akredituota, kaip nurodyta 34 straipsnio 1 dalyje, procedūros, taikomos įrodant jos atitiktį lygiaverčiams reikalavimams pagal 34 straipsnio 2 ir 3 dalis, aprašymas;

(3) jeigu pagal 22 straipsnį taikoma pakaitinė stebėsenos metodika, visiems sukėlikliams ar taršos šaltiniams, kuriems netaikoma pakopinė metodika, taikomos stebėsenos metodikos išsamus aprašymas ir rašytinės procedūros, naudojamos atliekant susijusią neapibrėžties analizę, aprašymas;

(4) išsamus skaičiavimu grindžiamų metodikų, jeigu taikomos, aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:

a) matavimo metodo aprašymą, įskaitant visų su matavimu susijusių rašytinių procedūrų aprašymus, ir:

i) visas skaičiavimo formules, naudojamas sumuojant duomenis ir nustatant kiekvieno sukėliklio metinį išmetamųjų ŠESD kiekį;

ii) metodą, kuriuo nustatoma, ar įmanoma apskaičiuoti kiekvieno parametro galiojančius valandinius ar trumpesnės trukmės atskaitos laikotarpius, ir trūkstamų duomenų nustatymo pagal 45 straipsnį metodą;

b) visų atitinkamų ŠESD išmetimo taškų įrenginiui veikiant įprastu režimu ir apribojimų taikymo bei pereinamuoju laikotarpiais, įskaitant gedimo arba eksploatavimo pradžios laikotarpius, sąrašą, papildytą proceso schema, jeigu to pageidauja kompetentinga institucija;

c) jeigu kaminų dujų debitas nustatomas skaičiuojant, – rašytinės to skaičiavimo procedūros, taikomos kiekvienam taršos šaltiniui, kurio stebėsena vykdoma naudojant matavimu grindžiamą metodiką, aprašymą;

d) visos susijusios įrangos sąrašą, nurodant ja atliekamo matavimo dažnumą, veikimo intervalą ir neapibrėžtį;

e) taikomų standartų ir visų nuokrypių nuo šių standartų sąrašą;

f) jei taikoma, rašytinės procedūros, taikomos atliekant patvirtinamuosius skaičiavimus pagal 46 straipsnį, aprašymą;

g) jei taikoma, metodo, naudotino apskaičiuojant iš biomasės išsiskyrusio CO_2 kiekį ir jo atėmimo iš išmatuoto CO_2 kiekio, aprašymą ir šiuo tikslu naudojamos rašytinės procedūros aprašymą;

h) jei taikoma ir jeigu veiklos vykdytojas ketina pasinaudoti galimybe supaprastinti mažųjų taršos šaltinių stebėsenos planą, taršos šaltinių skirstymas į didžiuosius ir mažuosius;

(5) be 4 punkte išvardytų elementų, išsamus stebėsenos metodikos aprašymas tuo atveju, jeigu vykdoma išmetamo N_2O kiekio stebėsena; prireikus tas aprašymas pateikiamas kaip taikomų rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:

a) metodą ir parametrus, taikomus nustatant gamybos procesui naudojamų medžiagų kiekį ir didžiausią medžiagos kiekį, kuris naudojamas veikiant visa galia;

b) metodą ir parametrus, taikomus nustatant per valandą pagaminamą produkto kiekį, išreikštą atitinkamai azoto rūgšties (100 %), adipo rūgšties (100 %), kaprolaktamo, glioksalio ir glioksilo rūgšties per valandą pagamintu kiekiu;

c) metodą ir parametrus, naudojamus N_2O koncentracijai iš kiekvieno taršos šaltinio išmetamose kaminų dujose nustatyti, eksploatavimo intervalą ir neapibrėžtį, ir išsamiai aprašytus visus alternatyvius metodus, taikomus tuo atveju, jeigu koncentracijos nepatenka į eksploatavimo intervalą, taip pat situacijas, kada tai gali atsitikti;

d) apskaičiavimo metodą, naudojamą iš periodinių, taršos mažinimo priemonių neturinčių įrenginių gaminant azoto rūgštį, adipo rūgštį, kaprolaktamą, glioksalį ir glioksilio rūgštį išmetamam N_2O kiekiui nustatyti;

e) duomenis apie tai, kaip ir kokiu pajėgumu įrenginys eksploatuojamas esant kintamoms apkrovoms ir kokiu būdu atliekamas eksploatavimo valdymas;

f) iš kiekvieno taršos šaltinio išmetamo N_2O metinio kiekio ir atitinkamų $CO_{2(e)}$ verčių nustatymo metodą ir visas taikytas skaičiavimo formules;

g) informaciją apie proceso sąlygas, kurios nukrypsta nuo įprastos eksploatacijos sąlygų, informaciją apie galimą tokių sąlygų dažnumą ir trukmę, taip pat informaciją apie tokio nukrypimo metu, pvz., sutrikus išmetamųjų teršalų mažinimo įrangai, išmetamą N_2O kiekį;

(6) išsamus perfluorangliavandenilių stebėsenos metodikos gaminant pirminį aliuminį aprašymas, prireikus pateikiamas kaip taikomų rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:

a) jei taikoma, matavimų, atliekamų siekiant nustatyti konkretaus įrenginio $NITF_{CF4}$ arba VĮK, ir D_{C2F6}, išmetamųjų teršalų faktorius, datas ir tvarkaraštį, kada tie faktoriai bus iš naujo nustatomi;

b) jei taikoma, protokolą, kuriame aprašyta, kokios procedūros laikytasi siekiant nustatyti konkretaus įrenginio CF_4 ir C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktorius, ir įrodoma, kad matavimai buvo atlikti ir bus atliekami pakankamai ilgai iki matuojamos vertės suartės, bet kokiu atveju, ne mažiau kaip 72 valandas;

c) jei taikoma, pirminio aliuminio gamybos įrenginiuose naudojamą nevaldomai išmestų ŠESD surinkimo veiksmingumo nustatymo metodiką;

d) elektrolizės vonios tipo ir anodo tipo aprašymus;

(7) išsamus stebėsenos metodikos aprašymas, jeigu atliekamas būdingojo CO_2 kaip sukėliklio dalies perdavimas pagal 48 straipsnį, CO_2 perdavimas pagal 49 straipsnį arba N_2O perdavimas pagal 50 straipsnį, kuris prireikus pateikiamas kaip taikomų rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:

a) vamzdynų tinklo temperatūros ir slėgio matavimo įrangos buvimo vietą, jei tokia įranga naudojama;

b) jei taikomos, vamzdynų tinklo nuotėkio prevencijos, nustatymo ir nutekančio kiekio matavimo procedūras;

c) vamzdynų tinklų atveju procedūras, kuriomis veiksmingai užtikrinama, kad CO_2 būtų perduodamas tik į tuos įrenginius, kuriems suteiktas galiojantis leidimas išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas, arba kad bet koks išmetamas CO_2 kiekis būtų veiksmingai stebimas ir apskaitomas pagal 49 straipsnį;

d) priimančiojo ir perduodančiojo įrenginių identifikacijos kodus, pripažįstamus pagal Reglamentą (ES) Nr. 1193/2011;

e) jei taikoma, nuolatinio matavimo sistemų, naudojamų CO_2 arba N_2O perdavimo taškuose tarp CO_2 arba N_2O perduodančiojo ir priimančiojo įrenginių, arba nustatymo metodo pagal 48, 49 ar 50 straipsnius aprašymą;

f) jei taikoma, apytikslio konservatyvaus nustatymo metodo, kuris naudojamas nustatant perduodamo CO_2 biomasės anglies dalį pagal 48 arba 49 straipsnius, aprašymą;

g) jei taikoma, kiekybinio įvertinimo metodikas, kuriomis nustatoma, kiek ŠESD arba CO_2 būtų išmesta į vandens storymę, jeigu įvyktų nuotėkis, ir naudojamas bei galbūt pritaikytas kiekybinio įvertinimo metodikas, kuriomis nustatoma, kiek ŠESD arba CO_2 faktiškai išmetama į vandens storymę dėl nuotėkio, kaip nurodyta VI priedo 23 skirsnyje.

2. BŪTINAS AVIACIJOS IŠMETAMŲJŲ ŠESD STEBĖSENOS PLANŲ TURINYS

1. Visų orlaivių naudotojų stebėsenos planuose turi būti pateikta tokia informacija:

a) orlaivio naudotojo tapatybė, šaukinys ar kitas unikalusis oro eismo kontrolės tikslais naudojamas žymuo, orlaivio naudotojo ir orlaivio naudotojo įmonės atsakingojo asmens kontaktiniai duomenys, adresas ryšiams, administruojanti valstybė narė, administruojanti kompetentinga institucija;

b) orlaivių tipų, kurie yra orlaivių naudotojo orlaivių parke tuo metu, kai pateikiamas stebėsenos planas, pirminis sąrašas ir kiekvieno tipo orlaivių skaičius, taip pat papildomų orlaivių, kuriuos ketinama eksploatuoti, sąrašas, įskaitant, jeigu žinoma, kiekvieno tipo orlaivių apytikrį skaičių ir su kiekvieno orlaivio tipu susijusių sukėliklių (degalų tipų) skaičių;

c) procedūrų, sistemų ir atsakomybės, susijusių su tuo, kad išsamus taršos šaltinių sąrašas būtų nuolat per stebėsenos metus atnaujinamas, aprašymas siekiant užtikrinti nuosavų ir išsinuomotų orlaivių išmetamųjų ŠESD stebėsenos ir teikiamų ataskaitų išsamumą;

d) procedūrų, taikomų tikrinant skrydžių, atliktų pagal unikalų aerodromų poros kodą, sąrašo išsamumą ir procedūrų, taikomų nustatant, ar skrydžiams taikomos Direktyvos 2003/87/EB I priedo nuostatos, aprašymas, siekiant užtikrinti, kad būtų įtraukti visi skrydžiai ir išvengta dvigubos apskaitos;

e) su stebėsena ir ataskaitų teikimu susijusių užduočių paskirstymo procedūros ir atsakingų darbuotojų kompetencijų valdymo procedūros aprašymas;

f) stebėsenos plano tinkamumo reguliaraus vertinimo procedūros aprašymas, įskaitant visas galimas stebėsenos metodikos ir susijusių taikomų procedūrų tobulinimo priemones;

g) duomenų srauto veiklos rašytinių procedūrų, numatytų 58 straipsnyje, aprašymas, įskaitant diagramą, jeigu jos reikia dėl aiškumo;

h) pagal 59 straipsnį vykdomos kontrolės rašytinių procedūrų aprašymas;

i) jei taikoma, informacija apie svarbias sąsajas su veikla, vykdoma pagal EMAS, su sistemomis, kurioms taikomas darnusis standartas ISO 14001:2004, ir kitomis aplinkosaugos vadybos sistemomis, įskaitant informaciją apie procedūras ir kontrolę, susijusias su išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsena ir ataskaitų teikimu;

j) stebėsenos plano versijos numeris ir data, nuo kurios ta stebėsenos plano versija turi būti taikoma;

k) patvirtinimas, kad orlaivio naudotojas ketina pasinaudoti supaprastinimo priemone pagal Direktyvos 2003/87/EB 28a straipsnio 6 dalį.

2. Į stebėsenos planą įtraukiama toliau nurodyta informacija apie orlaivių naudotojus, kurie pagal 55 straipsnio 1 dalį nelaikomi mažaisiais teršėjais arba neketina naudoti mažiesiems teršėjams skirtos priemonės pagal 55 straipsnio 2 dalį:

a) rašytinės procedūros, taikytinos nustatant papildomų orlaivių tipų, kuriuos veiklos vykdytojas ketina naudoti, stebėsenos metodiką, aprašymas;

b) kiekvieno orlaivio sunaudojamo degalų kiekio stebėsenos rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant:

i) pasirinktą metodiką (A arba B metodas), taikomą skaičiuojant degalų sunaudojimą; jeigu tas pats metodas netaikomas visų rūšių orlaiviams, tos metodikos pagrindimą, taip pat sąrašą, kuriame nurodyta, kuris metodas taikomas kuriomis sąlygomis;

ii) į bakus įpiltų degalų ir bakuose esančio degalų kiekio matavimo procedūras, naudojamų matavimo prietaisų aprašymą ir matavimų duomenų registravimo, suradimo, perdavimo ir laikymo procedūrų aprašymą, jei taikoma;

iii) pasirinktą tankio nustatymo metodą, jei taikoma;

iv) pasirinktos stebėsenos metodikos pagrindimą siekiant užtikrinti mažiausią neapibrėžties lygį pagal 56 straipsnio 1 dalį;

c) nuokrypių nuo b punkte aprašytos bendrosios stebėsenos metodikos, kuriuos konkretiems aerodromams leidžiama taikyti, sąrašas, jeigu dėl ypatingų aplinkybių orlaivio naudotojas negali pateikti visų su taikytina stebėsenos metodika susijusių privalomų duomenų;

d) kiekvienos rūšies degalų išmetamųjų teršalų faktoriai arba, alternatyvių degalų atveju, išmetamųjų teršalų faktorių nustatymo metodika, įskaitant ėminių ėmimo metodiką, analizės metodus, naudojamų laboratorijų aprašymą ir jų akreditacijos ir (arba) jų kokybės laidavimo procedūrų aprašymą;

e) procedūrų ir sistemų, kurias taikant pagal 66 straipsnio 2 dalį nustatomos, vertinamos ir šalinamos duomenų spragos, aprašymas.

3. BŪTINAS TONKILOMETRIŲ DUOMENŲ STEBĖSENOS PLANO TURINYS

Tonkilometrių duomenų stebėsenos plane pateikiama ši informacija:

a) šio priedo 2 skirsnio 1 punkte išvardyti elementai;

b) rašytinių procedūrų, taikomų nustatant kiekvieno skrydžio tonkilometrių duomenis, aprašymas, įskaitant:

i) atstumo tarp kiekvienos aerodromo poros aerodromų nustatymo ir registravimo procedūras, atsakomybę, duomenų šaltinius ir apskaičiavimo formules;

ii) nustatant keleivių masę, įskaitant registruotą bagažą, naudojamą pakopą; jei taikoma 2 pakopa, pateikiamas procedūros, kuri naudojama nustatant keleivių ir bagažo masę, aprašymas;

iii) nustatant krovinio ir pašto masę naudojamų procedūrų aprašymą, jei taikoma;

iv) matavimo prietaisų, naudojamų matuojant atitinkamai keleivių, krovinių ir pašto masę, aprašymą.

II PRIEDAS

Įrenginiams taikomų skaičiavimu grindžiamų metodikų pakopų apibrėžtys (12 straipsnio 1 dalis)

1. VEIKLOS DUOMENŲ PAKOPŲ APIBRĖŽTYS

1 lentelėje pateiktos neapibrėžties ribinės vertės taikomos su veiklos duomenų reikalavimais susijusioms pakopoms pagal šio reglamento 28 straipsnio 1 dalies a punktą, 29 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą ir IV priedą. Neapibrėžties ribinės vertės laikytinos didžiausiomis leidžiamomis neapibrėžties vertėmis nustatant sukėliklių duomenis ataskaitiniu laikotarpiu.

Jeigu 1 lentelėje nėra Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytos veiklos rūšies ir masės balansas netaikomas, tos rūšies veiklai veiklos vykdytojas taiko 1 lentelės skiltyje „Kuro deginimas ir kaip proceso žaliava naudojamas kuras“ nurodytas pakopas.

1 lentelė

Veiklos duomenų pakopos (didžiausia leidžiama kiekvienos pakopos neapibrėžtis)

Veikla / sukėliklio tipas	Parametras, kuriam taikoma neapibrėžtis	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
Kuro deginimas ir kaip proceso žaliava naudojamas kuras					
Komercinis standartinis kuras	Kuro kiekis [t] arba [Nm^3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Kitas dujinis ir skystasis kuras	Kuro kiekis [t] arba [Nm^3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Kietasis kuras	Kuro kiekis [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Fakelų deginimas	Fakelo dujų kiekis [Nm^3]	± 17,5 %	± 12,5 %	± 7,5 %	
Dujų plovimas: karbonatai (A metodas)	Sunaudotų karbonatų kiekis [t]	± 7,5 %			
Dujų plovimas: gipsas (B metodas)	Pagaminto gipso kiekis [t]	± 7,5 %			
Dujų plovimas: karbamidas	Sunaudotas karbamido kiekis	± 7,5 %			
Naftos perdirbimas					
Regeneravimas katalizinio krekingo įrenginiu (*)	Neapibrėžties reikalavimai taikomi atskirai kiekvienam taršos šaltiniui	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %
Kokso gamyba					
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Metalo rūdų deginimas ir kepinimas					
Karbonato žaliava ir proceso liekanos	Karbonato žaliava ir proceso liekanos [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %

Veikla / sukėliklio tipas	Parametras, kuriam taikoma neapibrėžtis	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
Geležies ir plieno gamyba					
Kuras kaip proceso žaliava	Kiekvienas masės srautas į įrenginį ir iš jo [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Cemento klinkerio gamyba					
Grindžiamas krosnies žaliava (A metodas)	Kiekvienos atitinkamos krosnies žaliava [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Klinkerio išeiga (B metodas)	Pagamintas klinkeris [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Cemento degimo krosnių dulkės	Cemento degimo krosnių dulkės arba pašalinės dulkės [t]	netaik. (**)	± 7,5 %		
Nekarbonatinė anglis	Kiekviena žaliava [t]	± 15 %	± 7,5 %		
Kalkių gamyba ir dolomitų bei magnezitų kalcinavimas					
Karbonatai ir kitos proceso medžiagos (A metodas)	Kiekvienos atitinkamos krosnies žaliava [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Šarminių žemių metalų oksidas (B metodas)	Pagamintos kalkės [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Degimo krosnių dulkės (B metodas)	Degimo krosnių dulkės [t]	netaik. (**)	± 7,5 %		
Stiklo ir mineralinės vatos gamyba					
Karbonatai ir kitos proceso medžiagos (žaliavos)	Visos su išmetamu CO_2 kiekiu susijusios karbonatinės žaliavos arba priedai [t]	± 2,5 %	± 1,5 %		
Keramikos produktų gamyba					
Anglies sąnaudos (A metodas)	Visos su išmetamu CO_2 kiekiu susijusios karbonatinės žaliavos arba priedai [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Šarminių metalų oksidas (B metodas)	Bendra produkcija, įskaitant iš krosnių ir tiekiant atmestus produktus ir šukes [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Dujų valymas	Sunaudoto sauso $CaCO_3$ kiekis [t]	± 7,5 %			
Celiuliozės ir popieriaus gamyba					
Sudėtinės cheminės medžiagos	$CaCO_3$ ir Na_2CO_3 kiekis [t]	± 2,5 %	± 1,5 %		
Suodžių gamyba					
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %

Veikla / sukėliklio tipas	Parametras, kuriam taikoma neapibrėžtis	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
Amoniako gamyba					
Kuras kaip proceso žaliava	Kuro, naudoto kaip proceso žaliava, kiekis [t] arba [Nm^3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Vandenilio ir sintezės dujų gamyba					
Kuras kaip proceso žaliava	Kuro, naudoto kaip proceso žaliava gaminant vandenilį, kiekis [t] arba [Nm^3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Biriųjų organinių cheminių medžiagų gamyba					
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Juodųjų ir spalvotųjų metalų gamyba ar apdirbimas, įskaitant antrinį aliuminį					
Proceso metu išsiskiriančios ŠESD	Kiekviena žaliava ar proceso atliekos, naudotos kaip proceso žaliava [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Pirminio aliuminio gamyba					
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Išmetamas PFC kiekis (nuolydžio metodas)	Pirminio aliuminio gamyba [t], anodinio efekto trukmė minutėmis [anodinių efektų skaičius / elektrolizės vonioje per dieną] ir [anodinio efekto trukmė minutėmis / atvejis]	± 2,5 %	± 1,5 %		
Išmetamas PFC kiekis (viršįtampio metodas)	Pirminio aliuminio gamyba [t], anodinio efekto viršįtampis [mV] ir srovės išnaudojimo koeficientas [-]	± 2,5 %	± 1,5 %		

(*) Vykdant išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną naftos perdirbimo įrenginiuose atliekant regeneravimą katalizinio krekingo įrenginiu (kitoks katalizinis regeneravimas ir „lanksčiojo“ koksavimo įrenginiai (angl. *flexi-cokers*)), privalomoji neapibrėžtis yra susijusi su viso iš to šaltinio išmetamo ŠESD kiekio bendrąja neapibrėžtimi.

(**) Naudojant sektoriaus geriausios patirties gaires apytiksliai nustatytas iš krosnies sistemos ataskaitiniu laikotarpiu išsiskiriantis cemento degimo krosnių dulkių kiekis [t] arba (atitinkamai) pašalinių dulkių kiekis.

2. PAKOPŲ, TAIKOMŲ NUSTATANT DEGIMO METU IŠSISKIRIANČIŲ ŠESD APSKAIČIAVIMO FAKTORIUS, APIBRĖŽTYS

Veiklos vykdytojai visų tipų degimo procesų, susijusių su bet kuria Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta veikla arba pagal tos direktyvos 24 straipsnį į Sąjungos sistemą įtraukta veikla, metu išmetamo CO_2 kiekio stebėseną vykdo remdamiesi šiame skirsnyje nustatytomis pakopų apibrėžtimis. Jeigu kuras arba degiosios medžiagos, kurias deginant išsiskiria CO_2, naudojamos kaip proceso žaliava, taikomas šio priedo 5 skirsnis. Jeigu kuras laikomas masės balanso dalimi pagal šio reglamento 25 straipsnio 1 dalį, taikomos šio priedo 3 skirsnyje pateiktos masės balanso pakopų apibrėžtys.

Proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio, kai vykdomas išmetamųjų dujų plovimas, atveju atitinkamai taikomos pakopų apibrėžtys pagal šio priedo 4 ir 5 skirsnius.

2.1. **Išmetamųjų teršalų faktorių pakopos**

Jeigu nustatoma mišraus kuro ar medžiagos biomasės anglies dalis, apibrėžtos pakopos siejamos su preliminariu išmetamųjų teršalų faktoriumi. Iškastinio kuro ir medžiagų pakopos siejamos su išmetamųjų teršalų faktoriumi.

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

a) VI priedo 1 skirsnyje išvardytus standartinius faktorius;

b) kitas pastovias vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies e punktą, jeigu VI priedo 1 skirsnyje nenurodyta jokia taikytina vertė.

2a pakopa. Veiklos vykdytojas atitinkamam kurui ar medžiagai taiko atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorius pagal 31 straipsnio 1 dalies b ir c punktus arba vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d punktą.

2b pakopa. Kuro išmetamųjų teršalų faktorius veiklos vykdytojas nustato remdamasis vienu iš toliau pateiktų nustatytų pakaitinių matų ir empirine koreliacija, nustatoma bent kartą per metus pagal 32–35 ir 39 straipsnius:

a) konkrečių naftos ar dujų rūšių, įskaitant įprastas naftos perdirbimo arba plieno pramonėje, tankio matavimu;

b) konkrečių anglių rūšių apatiniu šilumingumu.

Veiklos vykdytojas užtikrina, kad koreliacija atitiktų geros inžinerinės praktikos reikalavimus ir būtų taikoma tik pakaitinio mato vertėms, atitinkančioms intervalą, kuriam jos buvo nustatytos.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

a) išmetamųjų teršalų faktoriaus nustatymą pagal atitinkamas 32–35 straipsnių nuostatas;

b) 2b pakopai nustatytą empirinę koreliaciją, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad empirinės koreliacijos neapibrėžtis skiriasi ne daugiau kaip 1/3 neapibrėžties vertės, kurios turi laikytis veiklos vykdytojas nustatydamas su atitinkamu kuru ar medžiagomis susijusius veiklos duomenis;

2.2. **Apatinio šilumingumo (AŠ) pakopos**

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

a) VI priedo 1 skirsnyje išvardytus standartinius faktorius;

b) kitas pastovias vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies e punktą, jeigu VI priedo 1 skirsnyje nenurodyta jokia taikytina vertė.

2a pakopa. Veiklos vykdytojas atitinkamam kurui taiko atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorius pagal 31 straipsnio 1 dalies b ir c punktus arba vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d punktą.

2b pakopa. Komercinio kuro apatinis šilumingumas turi būti atitinkamo kuro pirkimo dokumentuose kuro tiekėjo nurodyta vertė, jeigu ji nustatyta remiantis pripažintais nacionaliniais ar tarptautiniais standartais.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas apatinį šilumingumą nustato pagal 32–35 straipsnius.

2.3. **Oksidacijos koeficientų pakopos**

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko oksidacijos koeficientą, kurio vertė 1.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko atitinkamo kuro oksidacijos koeficientus pagal 31 straipsnio 1 dalies b arba c punktą.

3 pakopa. Kuro atveju veiklos vykdytojas nustato tam tikrai veiklai taikomus oksidacijos faktorius remdamasis pelenuose, nuotekose ir kitose atliekose bei šalutiniuose produktuose esančios anglies kiekiu, taip pat kitomis atitinkamomis ne iki galo oksidavusiomis dujinėmis išmestos anglies formomis, išskyrus CO. Sudėties duomenys nustatomi pagal 32–35 straipsnius.

2.4. **Biomasės anglies dalies pakopos**

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko taikytiną kompetentingos institucijos ar Komisijos paskelbtą vertę arba vertes pagal 31 straipsnio 1 dalį.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko apytikslio nustatymo metodą, patvirtintą pagal 39 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas atlieka analizes pagal 39 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą ir pagal 32–35 straipsnius.

Jeigu veiklos vykdytojas pagal 39 straipsnio 1 dalį daro prielaidą, kad iškastinės anglies dalis sudaro 100 %, biomasės anglies daliai netaikoma jokia pakopa.

3. PAKOPŲ, KURIOS NAUDOJAMOS NUSTATANT MASĖS BALANSUI TAIKOMUS APSKAIČIAVIMO FAKTORIUS, APIBRĖŽTYS

Jeigu veiklos vykdytojas masės balansą taiko pagal 25 straipsnį, jis turi taikyti šiame skirsnyje pateiktas pakopų apibrėžtis.

3.1. **Anglies kiekio pakopos**

Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šiame punkte nurodytų pakopų. Nustatydamas anglies kiekį pagal išmetamųjų teršalų faktorių, veiklos vykdytojas naudoja šias lygtis:

a) jeigu išmetamųjų teršalų faktoriai išreikšti t CO_2/TJ $C = (ITF \times AŠ) / f$

b) jeigu išmetamųjų teršalų faktoriai išreikšti t CO_2/t $C = ITF/f$

Šiose lygtyse C – trupmena (tona anglies tonai produkto) išreikštas anglies kiekis, ITF – išmetamųjų teršalų faktorius, AŠ – apatinis šilumingumas, o f – 36 straipsnio 3 dalyje nustatytas faktorius.

Jeigu siekiama nustatyti mišraus kuro ar medžiagos biomasės anglies dalį, šiame skirsnyje apibrėžtos pakopos siejamos su bendru anglies kiekiu. Biomasės anglies dalis nustatoma naudojant šio priedo 2.4 skirsnyje apibrėžtas pakopas.

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

a) taikant VI priedo 1 ir 2 skirsniuose išvardytus standartinius faktorius nustatytą anglies kiekį;

b) kitas pastovias vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies e punktą, jeigu VI priedo 1 ir 2 skirsniuose nenurodyta jokia taikytina vertė.

2a pakopa. Veiklos vykdytojas anglies kiekį nustato taikydamas atitinkamo kuro ar medžiagos atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorius pagal 31 straipsnio 1 dalies b ir c punktus arba vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d punktą.

2b pakopa. Veiklos vykdytojas anglies kiekį nustato pagal kuro išmetamųjų teršalų faktorius, remdamasis vienu iš toliau pateiktų nustatytų pakaitinių dydžių ir empirine koreliacija, nustatoma bent kartą per metus pagal 32–35 straipsnius:

a) konkrečių naftos ar dujų rūšių, įprastų, pvz., naftos perdirbimo arba plieno pramonėje, tankio matavimu;

b) konkrečių anglių rūšių apatinis šilumingumas.

Veiklos vykdytojas užtikrina, kad koreliacija atitiktų geros inžinerinės praktikos reikalavimus ir būtų taikoma tik pakaitinio mato vertėms, atitinkančioms intervalą, kuriam jos buvo nustatytos.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

a) anglies kiekio nustatymą pagal atitinkamas 32–35 straipsnių nuostatas;

b) 2b pakopai nustatytą empirinę koreliaciją, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad empirinės koreliacijos neapibrėžtis skiriasi ne daugiau kaip 1/3 neapibrėžties vertės, kurios turi laikytis veiklos vykdytojas nustatydamas su atitinkamu kuru ar medžiagomis susijusius veiklos duomenis;

3.2. **Apatinio šilumingumo pakopos**

Taikomos šio priedo 2.2 skirsnyje apibrėžtos pakopos.

3.3. **Biomasės anglies dalies pakopos**

Taikomos šio priedo 2.4 skirsnyje apibrėžtos pakopos.

4. PAKOPŲ, KURIOS NAUDOJAMOS NUSTATANT KARBONATŲ IRIMO METU IŠSISKIRIANČIŲ ŠESD KIEKIO APSKAIČIAVIMO FAKTORIUS, APIBRĖŽTIS

Vykdant visų proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną, jeigu jos stebimos naudojant standartinę metodiką pagal 24 straipsnio 2 dalį, taikomos šios išmetamųjų teršalų faktoriaus ir konversijos koeficiento pakopų apibrėžtys:

(a) **A metodas.** Pagal žaliavas – išmetamųjų teršalų faktorius ir veiklos duomenys, susiję su procesui naudojamų žaliavų kiekiu;

(b) **B metodas:** Pagal išeigą – išmetamųjų teršalų faktorius ir veiklos duomenys, susiję su proceso produkcijos išeiga.

4.1. **Išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos naudojant A metodą**

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

(a) VI priedo 2 skirsnio 2 lentelėje išvardytus standartinius faktorius;

(b) kitas pastovias vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d ar e punktus, jeigu VI priede nenurodyta jokia taikytina vertė.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorių pagal 31 straipsnio 1 dalies b arba c punktą arba vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d punktą.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas išmetamųjų teršalų faktorių nustato pagal 32–35 straipsnius. Sudėties duomenims perskaičiuoti į išmetamųjų teršalų faktorius taikomi VI priedo 2 skirsnyje pateikti stechiometriniai koeficientai.

4.2. **Konversijos koeficiento pakopos naudojant A metodą**

1 pakopa. Naudojamas konversijos koeficientas, kurio vertė 1.

2 pakopa. Iš proceso pašalinami karbonatai ir kita anglis įvertinami taikant konversijos koeficientą, kurio vertė nuo 0 iki 1. Veiklos vykdytojas gali daryti prielaidą, kad vienos ar keleto žaliavos rūšių virsmas įvyksta visiškai, o nepakitusias medžiagas ar kitą anglį priskirti likusioms žaliavoms. Papildomi produktų atitinkami cheminiai parametrai nustatomi pagal 32–35 straipsnius.

4.3. **Išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos naudojant B metodą**

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

a) VI priedo 2 skirsnio 3 lentelėje išvardytus standartinius faktorius;

b) kitas pastovias vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d ar e punktus, jeigu VI priede nenurodyta jokia taikytina vertė.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorių pagal 31 straipsnio 1 dalies b arba c punktą arba vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d punktą.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas išmetamųjų teršalų faktorių nustato pagal 32–35 straipsnius. Sudėties duomenis perskaičiuojant į išmetamųjų teršalų faktorius naudojami VI priedo 2 skirsnio 3 lentelėje nurodyti stechiometriniai koeficientai, darant prielaidą, kad visi atitinkami metalų oksidai buvo gauti iš atitinkamų karbonatų. Šiuo tikslu veiklos vykdytojas atsižvelgia bent į CaO ir MgO ir pateikia kompetentingai institucijai įrodymus dėl to, kokie dar metalų oksidai yra susiję su žaliavose esančiais karbonatais.

4.4. **Konversijos koeficiento pakopos naudojant B metodą**

1 pakopa. Naudojamas konversijos koeficientas, kurio vertė 1.

2 pakopa. Atitinkamų metalų ne karbonatų junginių kiekis žaliavose, įskaitant grįžtamąsias dulkes ar lakiuosius pelenus ar kitas jau kalcinuotas medžiagas, perteikiamas naudojant konversijos koeficientus, kurių vertė nuo 0 iki 1, kai vertė 1 atitinka visišką žaliavos karbonatų virtimą į oksidus. Papildomi proceso žaliavų atitinkami cheminiai parametrai nustatomi pagal 32–35 straipsnius.

5. PAKOPŲ, TAIKOMŲ NUSTATANT IŠ KITŲ NEI KARBONATAI MEDŽIAGŲ PROCESO METU IŠSISKIRIANČIO CO_2 KIEKIO APSKAIČIAVIMO FAKTORIUS, APIBRĖŽTYS

Proceso medžiagų, iš kurių išsiskiria CO_2, įskaitant karbamidą, koksą, grafitą ir kitas medžiagas, kuriuose yra nekarbonatinės anglies, stebėsena vykdoma pagal šio skirsnio nuostatas taikant žaliavomis grindžiamą metodą, nebent šios medžiagos įtraukiamos į masės balansą.

5.1. **Išmetamųjų teršalų faktorių pakopos**

Taikomos šio priedo 2.1 skirsnyje apibrėžtos pakopos.

5.2. **Apatinio šilumingumo pakopos**

Jeigu proceso medžiagoje yra degiosios anglies, veiklos vykdytojas nurodo apatinį šilumingumą. Taikomos šio priedo 2.2 skirsnyje apibrėžtos pakopos.

5.3. **Konversijos ir (arba) oksidacijos koeficientų pakopos**

Jeigu proceso medžiagoje yra degiosios anglies, veiklos vykdytojas taiko oksidacijos koeficientą. Šiuo tikslu taikomos šio priedo 2.3 skirsnyje apibrėžtos pakopos.

Visais kitais atvejais veiklos vykdytojas taiko konversijos koeficientą. Šiuo tikslu taikomos šios pakopų apibrėžtys:

1 pakopa. Naudojamas konversijos koeficientas, kurio vertė 1.

2 pakopa. Iš proceso pašalinama anglis įvertinama taikant konversijos koeficientą, kurio vertė nuo 0 iki 1. Veiklos vykdytojas gali daryti prielaidą, kad vienos ar keleto žaliavos rūšių virsmas įvyksta visiškai, o nepakitusias medžiagas ar kitą anglį priskirti likusioms žaliavoms. Papildomi produktų atitinkami cheminiai parametrai nustatomi pagal 32–35 straipsnius.

5.4. **Biomasės anglies dalies pakopos**

Taikomos šio priedo 2.4 skirsnyje apibrėžtos pakopos.

III PRIEDAS

Aviacijos sektoriuje taikomos stebėsenos metodikos (53 ir 57 straipsniai)

1. AVIACIJOS SEKTORIUJE TAIKOMOS IŠMETAMŲJŲ ŠESD KIEKIO APSKAIČIAVIMO METODIKOS

A metodas

Orlaivio naudotojas taiko šią formulę:

per kiekvieną skrydį faktiškai sunaudojamas degalų kiekis [t] = degalų kiekis orlaivio bakuose, užbaigus degalų atsargų papildymą skrydžiui [t] – degalų kiekis orlaivio bakuose, užbaigus degalų atsargų papildymą paskesniam skrydžiui [t] + tam paskesniam skrydžiui įpiltų degalų kiekis [t].

Jeigu degalų atsargos nepapildomos skrydžiui ar paskesniam skrydžiui, orlaivio bakuose esantis degalų kiekis nustatomas trinkelių patraukimo metu ruošiantis skrydžiui ar paskesniam skrydžiui. Išskirtiniu atveju, kai orlaiviu vykdoma kita veikla negu skrydis, pavyzdžiui, atliekamas jo kapitalinis techninis aptarnavimas, kurio metu reikia ištuštinti bakus, po skrydžio, kurio metu sunaudotų degalų kiekį norima nustatyti, orlaivio naudotojas dydį „Degalų kiekis orlaivio bakuose, užbaigus degalų atsargų papildymą paskesniam skrydžiui + tam paskesniam skrydžiui įpiltų degalų kiekis“ gali pakeisti dydžiu „Bakuose likusių degalų kiekis paskesnės orlaivio veiklos pradžioje“, užregistruotu techninės būklės žurnaluose.

B metodas

Orlaivio naudotojas taiko šią formulę:

per kiekvieną skrydį faktiškai sunaudojamas degalų kiekis [t] = orlaivio bakuose likęs degalų kiekis trinkelių uždėjimo metu ankstesnio skrydžio pabaigoje [t] + skrydžiui įpiltų degalų kiekis [t] – bakuose esantis degalų kiekis trinkelių uždėjimo metu skrydžio pabaigoje [t].

Trinkelių uždėjimo momentas gali būti laikomas lygiaverčiu variklio išjungimo momentui. Jeigu orlaiviu neatliktas skrydis prieš skrydį, kurio metu sunaudotų degalų kiekį norima nustatyti, orlaivio naudotojas dydį „Orlaivio bakuose likęs degalų kiekis trinkelių uždėjimo metu ankstesnio skrydžio pabaigoje“ gali pakeisti dydžiu „Orlaivio bakuose likęs degalų kiekis ankstesnės orlaivio veiklos pabaigoje“, užregistruotu techninės būklės žurnaluose.

2. STANDARTINIŲ DEGALŲ IŠMETAMŲJŲ TERŠALŲ FAKTORIAI

1 lentelė

Aviacijos degalų CO_2 išmetamųjų teršalų faktoriai

Degalai	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO_2/t degalų)
Aviacinis benzinas (AvGas)	3,10
Reaktyvinis benzinas (Jet B)	3,10
Reaktyvinis žibalas (Jet A1 arba Jet A)	3,15

3. ORTODROMINIO ATSTUMO APSKAIČIAVIMAS

Atstumas [km] = ortodrominis atstumas [km] + 95 km

Ortodrominis atstumas – tai trumpiausias atstumas tarp bet kurių dviejų Žemės paviršiaus taškų, kurie priartinami naudojant Čikagos konvencijos 15 priedo 3.7.1.1 straipsnyje nurodytą sistemą (WGS 84).

Aerodromų ilguma ir platuma paimama iš aerodromo vietovės duomenų, kurie skelbiami aeronautikos informacijos leidiniuose (AIL) pagal Čikagos konvencijos 15 priedą, arba iš šaltinio, kuriame naudojamasi tokiais AIL duomenimis.

Taip pat galima naudoti atstumus, kurie apskaičiuojami naudojantis programine įranga arba apskaičiuojami trečiosios šalies, jeigu ši apskaičiavimo metodika pagrįsta šiame skirsnyje pateikta formule, AIL duomenimis ir WGS 84 reikalavimais.

IV PRIEDAS

Konkrečiai įrenginiuose vykdomai veiklai taikomos stebėsenos metodikos (20 straipsnio 2 dalis)

1. KONKREČIOS DEGIMO PROCESO METU IŠSISKIRIANČIŲ ŠESD STEBĖSENOS TAISYKLĖS

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojai visų tipų degimo procesų, susijusių su bet kuria Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta veikla arba pagal tos direktyvos 24 straipsnį į Sąjungos sistemą įtraukta veikla, metu, įskaitant susijusius dujų plovimo procesus, išmetamo CO_2 kiekio stebėseną vykdo taikydami šiame priede nustatytas taisykles. Nepažeidžiant kitos ŠESD klasifikacijos, visos iš kuro, kuris naudojamas kaip proceso žaliava, išsiskiriančios ŠESD taikant stebėsenos ir ataskaitų teikimo metodikas laikomos degimo proceso metu išsiskiriančiomis ŠESD.

Veiklos vykdytojas nevykdo iš vidaus degimo variklių, kurie naudojami transportavimo tikslais, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsenos ir neteikia ataskaitų. Visas įrenginyje deginant kurą išsiskiriančias ŠESD veiklos vykdytojas priskiria tam įrenginiui, nepaisant kitiems įrenginiams perduodamos šilumos ar elektros energijos. Veiklos vykdytojas savo įrenginiui nepriskiria tų ŠESD, kurios susijusios su tos šilumos ar elektros energijos, kuri iš kitų įrenginių perduodama priimančiajam įrenginiui, gamyba.

Veiklos vykdytojas visų pirma į stebėseną įtraukia šiuos taršos šaltinius: katilus, degiklius, turbinas, šildytuvus, kūryklas, atliekų deginimo įrenginius, kalcinavimo įrenginius, degimo krosnis, krosnis, džiovyklas, variklius, kuro elementus, cheminės cirkuliacijos degimo įrenginius, fakelus, terminio arba katalizinio deginimo įrenginius ir dujų plautuvus (proceso metu išsiskiriančias ŠESD) ir bet kurią įrangą ar mašinas, kuriose naudojamas kuras, išskyrus įrangą ar mašinas su vidaus degimo varikliais, kurios naudojamos transportavimo tikslais.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Degimo procesų metu išsiskiriančių ŠESD kiekis apskaičiuojamas pagal 24 straipsnio 1 dalį, nebent kuras įtraukiamas į masės balansą pagal 25 straipsnį. Taikomos II priedo 2 skirsnyje apibrėžtos pakopos. Be to, proceso metu išsiskiriančių ŠESD, gaunamų plaunant kaminų dujas, kiekio stebėsena vykdoma taikant C poskirsnio nuostatas.

Degant fakelams išsiskiriančioms ŠESD taikomi specialūs šio skirsnio D poskirsnyje nustatyti reikalavimai.

Degimo procesų, vykstančių dujų apdorojimo terminaluose, stebėseną galima vykdyti naudojant masės balansą pagal 25 straipsnį.

C. **Kaminų dujų plovimas**

C.1. *Nusierinimas*

Proceso, kai karbonatas naudojamas rūgščiosioms dujoms iš kaminų dujų debito plauti, metu išsiskiriantis CO_2 kiekis apskaičiuojamas pagal 24 straipsnio 2 dalį remiantis sunaudoto karbonato kiekiu (toliau pateikiamas A metodas) ar pagaminto gipso kiekiu (toliau pateikiamas B metodas). Nukrypstant nuo II priedo 4 skirsnio, taikomos toliau pateiktos nuostatos.

A metodas. Išmetamųjų teršalų faktorius

1 pakopa. Išmetamųjų teršalų faktorius nustatomas remiantis VI priedo 2 skirsnyje nustatytais stechiometriniais koeficientais. Atitinkamoje žaliavoje esančio $CaCO_3$ ir $MgCO_3$ ar kitų karbonatų kiekis nustatomas pagal sektoriaus geriausios patirties gaires.

B metodas. Išmetamųjų teršalų faktorius

1 pakopa. Išmetamųjų teršalų faktorius yra sauso gipso ($CaSO_4 \times 2H_2O$) ir išmesto CO_2 stechiometrinis koeficientas – 0,2558 t CO_2/t gipso.

Konversijos koeficientas

1 pakopa. Naudojamas konversijos koeficientas, kurio vertė 1.

C.2. *De-NO_x*

Nukrypstant nuo II priedo 5 skirsnio nuostatų, proceso, kai karbamidas naudojamas kaminų dujų debitui plauti, metu išsiskiriantis CO_2 kiekis apskaičiuojamas pagal 24 straipsnio 2 dalį taikant toliau nurodytas pakopas.

Išmetamųjų teršalų faktorius:

1 pakopa. Atitinkamoje žaliavoje esančio karbamido kiekis nustatomas pagal sektoriaus geriausios patirties gaires. Išmetamųjų teršalų faktorius nustatomas taikant 0,7328 t CO_2/t karbamido stechiometrinį koeficientą.

Konversijos koeficientas:

taikoma tik 1 pakopa.

D. **Fakelai**

Apskaičiuodamas degant fakelams išmetamą ŠESD kiekį veiklos vykdytojas įtraukia įprastinį nesunaudotų dujų deginimą fakelu ir eksploatacinį nesunaudotų dujų deginimą fakelu (sujungimas, paleidimas ir sustabdymas, taip pat avarinis išleidimas). Veiklos vykdytojas taip pat įtraukia būdingąjį CO_2 pagal 48 straipsnį.

Nukrypstant nuo II priedo 2.1 skirsnio nuostatų, išmetamųjų teršalų faktoriaus 1 ir 2b pakopos apibrėžiamos taip:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas naudoja pamatinį išmetamųjų teršalų faktorių 0,00393 t CO_2/Nm^3, nustatytą remiantis sudegusio gryno etano kiekiu, kuriuo remiamasi kaip pakaitiniu konservatyviai nustatytu fakelo dujų matu.

2b pakopa. Konkrečiam įrenginiui skirti išmetamųjų teršalų faktoriai gaunami įvertinus fakelo srauto molekulinę masę modeliuojant procesą pagal standartinius pramonės modelius. Įvertinant atitinkamas kiekvieno iš sudėtinių srautų santykines dalis ir molekulinę masę gaunama fakelo dujų masės svertinio metinio vidurkio vertė.

Nukrypstant nuo II priedo 2.3 skirsnio nuostatų, fakelų oksidacijos faktoriui taikomos tik 1 ir 2 pakopos.

2. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTAS NAFTOS PERDIRBIMAS

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas vykdo viso vykstant degimo ir gamybos procesams naftos perdirbimo gamyklose išmetamo CO_2 kiekio stebėseną ir teikia ataskaitas.

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: katilus, technologinius šildytuvus ir (arba) perdirbimo įrenginius, vidaus degimo variklius ir (arba) turbinas, katalitinio ir šiluminio oksidavimo įrenginius, kokso išdeginimo krosnis, vandens siurblius, skirtus gaisrui gesinti, avarinius ir (arba) atsarginius generatorius, fakelus, atliekų deginimo įrenginius, krekingo įrenginius, vandenilio gamybos įrenginius, Klauso proceso įrenginius, katalizinio regeneravimo įrenginius (katalizinio krekingo ir kitų katalizinių procesų) ir koksavimo įrenginius („lanksčiojo“ koksavimo įrenginius, uždelstojo koksavimo įrenginius).

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Naftos perdirbimo veiklos stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnio nuostatas, taikomas degimo proceso metu išsiskiriančioms ŠESD, įskaitant kaminų dujų plovimą. Veiklos vykdytojas gali rinktis masės balanso metodiką pagal 25 straipsnį taikyti visai naftos perdirbimo gamyklai ar pavieniams gamybos vienetams, pvz., mazuto dujinimo ar kalcinavimo įrenginiams. Jeigu naudojamas standartinės metodikos ir masės balanso derinys, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai pateikia įrodymus, kad bus vykdoma viso išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsena ir bus išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

Iš specialių vandenilio gamybos įrenginių išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 19 skirsnį.

Nukrypstant nuo 24 ir 25 straipsnio nuostatų, regeneravimo katalizinio krekingo įrenginių bei kitokio katalizinio regeneravimo ir „lanksčiųjų“ koksavimo įrenginių išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsena vykdoma naudojant masės balansą, atsižvelgiant į paduodamo oro ir kaminų dujų būseną. Visas kaminų dujose esančios anglies monoksido (CO) kiekis turi būti apskaitomas kaip CO_2 taikant masės santykį: t CO_2 = t CO * 1,571. Paduodamo oro ir kaminų dujų analizė atliekama ir pakopos pasirenkamos pagal 32–35 straipsnius. Konkreti skaičiavimo metodika turi būti patvirtina kompetentingos institucijos.

3. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTA KOKSO GAMYBA

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavas (įskaitant anglis arba naftos koksą), įprastą kurą (įskaitant gamtines dujas), procesų dujas (įskaitant aukštakrosnių dujas (AKD), kitą kurą ir išmetamųjų dujų plovimą.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Vykdydamas gaminant koksą išmetamų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas gali rinktis naudoti masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį arba taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2 ir 4 skirsnius.

4. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTAS METALŲ RŪDOS APDEGINIMAS IR SUKEPINIMAS

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavas (kalkakmenio, dolomito ir karbonatinių geležies rūdų, įskaitant $FeCO_3$, kalcinavimas), įprastą kurą (įskaitant gamtines dujas ir koksą arba kokso anglių dulkes), procesų dujas (įskaitant koksavimo dujas (KD) ir aukštakrosnių dujas (AKD)), proceso atliekas, naudojamas kaip žaliavos, įskaitant iš sukepinimo įrenginio, konverterio ir aukštakrosnių išfiltruotas dulkes, kitą kurą ir kaminų dujų plovimą.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Vykdydamas apdeginant metalo rūdą, ją sukepinant ir granuliuojant išmetamų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas gali rinktis naudoti masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį arba taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2, 4 ir 5 skirsnius.

5. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTA LUITINIO KETAUS IR PLIENO GAMYBA

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavas (kalkakmenio, dolomito ir karbonatinių geležies rūdų, įskaitant $FeCO_3$, kalcinavimą), įprastą kurą (gamtines dujas, anglis ir koksą), redukcinius reagentus (įskaitant koksą, anglis, plastikus), procesų dujas (koksavimo dujas (KD), aukštakrosnių dujas (AKD) ir pagrindinių deguoninių krosnių dujas (PDKD)), sunaudojamus grafito elektrodus, kitą kurą ir išmetamųjų dujų plovimą.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Vykdydamas gaminant luitinį ketų ir plieną išmetamų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas gali rinktis bent daliai sukėliklių naudoti masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį arba taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2 ir 4 skirsnius užtikrindamas, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

Nukrypstant nuo II priedo 3.1 skirsnio nuostatų, anglies kiekiui taikoma 3 pakopa apibrėžiama taip:

3 pakopa. Veiklos vykdytojas sąnaudų ir išeigos srautų anglies kiekį nustato laikydamasis 32–35 straipsnių nuostatų dėl kuro, produktų bei šalutinių produktų tipinių ėminių ėmimo ir anglies kiekio bei biomasės anglies dalies juose nustatymo. Anglies kiekį produktuose ar pusfabrikačiuose veiklos vykdytojas pagrindžia pagal šio reglamento 32–35 straipsnių nuostatas atliktomis metinėmis analizėmis arba jį nustato pagal vidutinio intervalo sudėties vertes, nurodytas atitinkamuose tarptautiniuose ar nacionaliniuose standartuose.

6. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTA JUODŲJŲ IR SPALVOTŲJŲ METALŲ GAMYBA ARBA APDIRBIMAS

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas šio skirsnio nuostatų netaiko gaminant luitinį ketų, plieną ir pirminį aliuminį išmetamo CO2 kiekio stebėsenai ir ataskaitų teikimui.

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent į šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: tradicinį kurą alternatyvų kurą, įskaitant granuliuotą plastiką iš pjaustymo įrenginių; redukcinius agentus, įskaitant koksą ir grafito elektrodus; žaliavas, įskaitant kalkakmenį ir dolomitą; anglies turinčias metalų rūdas ir koncentratus; antrines žaliavas.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Jeigu anglis, susidaranti iš šiame įrenginyje naudojamo kuro ar žaliavų, išlieka produkte ar kitoje gamybos išeigoje, veiklos vykdytojas taiko masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį. Jeigu taip nėra, veiklos vykdytojas degimo metu ir procesų metu išmetamų ŠESD kiekį apskaičiuoja atskirai taikydamas standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2 ir 4 skirsnius.

Jeigu taikomas masės balansas, veiklos vykdytojas gali pasirinkti degimo procesų metu išmetamas ŠESD įtraukti į masės balansą arba daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį, užtikrindamas, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

7. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTOS PIRMINIO ALIUMINIO GAMYBOS AR JO APDIRBIMO METU IŠMETAMAS CO_2 KIEKIS

A. **Taikymo sritis**

Šio skirsnio nuostatas veiklos vykdytojas taiko vykdydamas CO_2, išmetamo gaminant elektrodus, naudojamus atliekant pirminio aliuminio lydymą, įskaitant pavienius šių elektrodų gamybos įrenginius, kiekio ir elektrolizės metu sunaudojamų elektrodų stebėseną ir teikdamas ataskaitas.

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: šilumos ar garo gamybai naudojamą kurą, elektrodų gamybą, Al_2O_3 redukciją vykstant elektrolizei, kuriai naudojami elektrodai, natrio karbonato ar kitų karbonatų naudojimą plaunant išmetamąsias dujas.

Dėl anodinių efektų išmetamo perfluorangliavandenilių (PFC) kiekio, įskaitant nevaldomai išmetamą jų kiekį, stebėsena vykdoma pagal šio priedo 8 skirsnį.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Gaminant pirminį aliuminį ir jį apdirbant išmetamą CO_2 kiekį veiklos vykdytojas nustato taikydamas masės balanso metodiką pagal 25 straipsnį. Taikant masės balanso metodiką turi būti įvertinama visa žaliavose, atsargose, produktuose ir kituose maišant, formuojant, kepant ir perdirbant elektrodus, taip pat elektrolizei naudojant elektrodus iš įrenginio išeinančiuose srautuose esanti anglis. Jeigu naudojami iš anksto sukepinti anodai, jų gamybą ir naudojimą galima apskaičiuoti atskirai taikant masės balanso metodiką arba apskaičiuoti bendrai visą elektrodų gamybos ir naudojimo masės balansą. Sioderbergo elektrolizės vonių atveju veiklos vykdytojas apskaičiuoja vieną bendrą masės balansą.

Veiklos vykdytojas gali pasirinkti degimo procesų metu išsiskiriančias ŠESD įtraukti į masės balansą arba bent daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį siekdamas užtikrinti, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

8. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTOS PIRMINIO ALIUMINIO GAMYBOS AR JO APDIRBIMO METU IŠMETAMAS PFC KIEKIS

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas šias nuostatas taiko dėl anodinio efekto išmetamam PFC kiekiui, įskaitant nevaldomai išmetamą PFC kiekį. Susijusiam išmetamam CO_2 kiekiui, įskaitant gaminant elektrodus išmetamą ŠESD kiekį, veiklos vykdytojas taiko šio priedo 7 skirsnio nuostatas. Be to, veiklos vykdytojas apskaičiuoja su anodiniu efektu nesusijusį išmetamųjų PFC teršalų kiekį pagal apytikslio nustatymo metodus, remdamasis sektoriaus geriausia patirtimi ir šiuo tikslu Komisijos paskelbtomis gairėmis.

B. **Išmetamo perfluorangliavandenilių (PFC) kiekio nustatymas**

Išmetamųjų PFC teršalų kiekis apskaičiuojamas prie išmetamo kiekio, išmatuojamo dujotakiuose arba kaminuose (taškiniuose taršos šaltiniuose), pridedant nevaldomai išmestą PFC kiekį, kuris nustatomas pagal dujotakio surinkimo efektyvumą:

Išmetamas PFC kiekis (bendras) = išmetamas PFC kiekis (dujotakio) / surinkimo efektyvumas.

Surinkimo efektyvumas išmatuojamas, kai nustatomi konkretaus įrenginio išmetamųjų teršalų faktoriai. Juos nustatant turi būti naudojamasi naujausia rekomendacijų, nurodytų 2006 m. TKKK gairių 4.4.2.4 skirsnio 3 pakopai skirtoje dalyje, versija.

Veiklos vykdytojas per dujotakį arba kaminą išmetamus CF_4 ir C_2F_6 teršalus apskaičiuoja taikydamas vieną iš šių metodų:

a) A skaičiavimo metodas taikomas, kai registruojama anodinio efekto trukmė minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną;

b) B metodas taikomas, kai registruojamas anodinio efekto viršįtampis.

A skaičiavimo metodas. Nuolydžio metodas

Nustatydamas išmetamą PFC kiekį veiklos vykdytojas taiko šias lygtis:

$$\text{Išmetamas } CF_4 \text{ kiekis [t]} = AEM \times (NITF_{CF4}/1\ 000) \times P_{Al}$$

$$\text{Išmetamas } C_2F_6 \text{ kiekis [t]} = CF_4 \text{ išmetimas} * D_{C2F6}$$

kur:

AEM = anodinio efekto trukmė minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną;

$NITF_{CF4}$ = išmetamųjų teršalų faktorius pagal nuolydžio metodą [(kg CF_4 / t pagaminto Al) / (anodinio efekto trukmės minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną)]. Naudojant skirtingų tipų elektrolizės vonias prireikus galima taikyti skirtingą išmetamųjų teršalų faktorių pagal nuolydžio metodą.

P_{Al} = per metus pagaminamas pirminio aliuminio kiekis [t];

D_{C2F6} = C_2F_6 svorio dalis (t C_2F_6 / t CF_4).

Anodinio efekto trukmė minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną išreiškiamas anodinio efekto dažnumas (anodinių efektų skaičius vienoje elektrolizės vonioje per dieną), padaugintas iš vidutinės anodinio efekto trukmės (anodinio efekto trukmė minutėmis / atvejis):

$$AEM = \text{dažnumas} \times \text{vidutinė trukmė}$$

Išmetamųjų teršalų faktorius. Išmetamųjų teršalų faktoriumi (išmetamųjų teršalų faktoriumi pagal nuolydžio metodą, $NITF_{CF4}$) išreiškiamas CF_4 kiekis [kg] vienai pagaminto aliuminio tonai / anodinio efekto minutei / elektrolizės voniai per dieną. C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktoriumi (svorio dalimi D_{C2F6}) išreiškiamas išmetamas C_2F_6 kiekis [t] kaip išmesto CF_4 kiekio [t] proporcija.

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko IV priedo šio skirsnio 1 lentelėje nustatytus konkrečių technologijų išmetamųjų teršalų faktorius.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas naudoja konkrečių įrenginių CF_4 ir C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktorius, kurie nustatyti atliekant nuolatinius arba pertraukiamus matavimus. Nustatydamas šiuos išmetamųjų teršalų faktorius veiklos vykdytojas naudojasi naujausia 2006 m. TKKK gairių 4.4.2.4 skirsnio 3 pakopai skirtoje dalyje nurodytų rekomendacijų versija ([1]). Nustatant išmetamųjų teršalų faktorių, taip pat atsižvelgiama į išmetamąsias ŠESD, susijusias su neanodiniu efektu. Veiklos vykdytojas kiekvieną išmetamųjų teršalų faktorių nustato su ne didesne kaip ± 15 % neapibrėžtimi.

Veiklos vykdytojas išmetamųjų teršalų faktorius nustato bent kas trejus metus arba dažniau, jei to reikia dėl susijusių pakeitimų įrenginyje. Susiję pakeitimai apima anodinio efekto trukmės pasiskirstymo pasikeitimus, kontrolinio algoritmo, nuo kurio priklauso anodinio efekto tipų derinys, pasikeitimus arba anodinio efekto užbaigimo praktikos pobūdžio pasikeitimus.

([1]) Tarptautinis aliuminio institutas; Aliuminio sektoriaus išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų protokolas (angl. *The Aluminium Sector Greenhouse Gas Protocol*); 2006 m. spalio mėn.; JAV Aplinkos apsaugos agentūra ir Tarptautinis aliuminio institutas; Gaminant pirminį aliuminį išmetamo tetrafluormetano (CF_4) ir heksafluoretano (C_2F_6) kiekio matavimo protokolas (angl. *Protocol for Measurement of Tetrafluoromethane (CF4) and Hexafluoroethane (C2F6) Emissions from Primary Aluminum Production*); 2008 m. balandžio mėn.

1 lentelė

Su nuolydžio metodo veiklos duomenimis susiję konkrečių technologijų išmetamųjų teršalų faktoriai

Technologijos	CF_4 išmetamųjų teršalų faktorius ($NITF_{CF4}$) [(kg CF_4/t Al)/(AE min / elektrolizės vonioje per dieną)]	C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktorius (D_{C2F6}) [t C_2F_6 / t CF_4]
Tiekimas į vonių su termiškai apdorotais perforuotais anodais centrą (CWPB)	0,143	0,121
Sioderbergo vonia su vertikaliais strypais (VSS)	0,092	0,053

B skaičiavimo metodas – viršįtampio metodas

Jeigu matuojamas anodinio efekto viršįtampis, apskaičiuodamas išmetamą PFC kiekį veiklos vykdytojas taiko toliau pateiktas formules:

$$\text{Išmetamas } CF_4 \text{ kiekis [t]} = VĮK \times (AEV/EN) \times P_{Al} \times 0{,}001$$

$$\text{Išmetamas } C_2F_6 \text{ kiekis [t]} = CF_4 \text{ emissions} \times D_{CF2F6}$$

kur:

VĮK = viršįtampio koeficientas („išmetamųjų teršalų faktorius“), išreikštas CF_4 kilogramais vienai pagaminto aliuminio tonai / vienam mV viršįtampio;

AEV = vienos elektrolizės vonios anodinio efekto viršįtampis [mV], nustatomas kaip integralas (laikas × didesnė nei numatyta įtampa), padalytas iš duomenų rinkimo laiko (trukmės);

EN = vidutinis aliuminio gamybos esamas našumas [%];

P_{Al} = per metus pagaminamas pirminio aliuminio kiekis [t];

D_{CF2F6} = C_2F_6 svorio dalis (t C_2F_6 / t CF_4);

Terminu AEV/EN (anodinio efekto viršįtampis / esamas našumas) išreiškiamas vidutinis anodinio efekto viršįtampis [mV viršįtampis] atsižvelgiant į laiką ir esant vidutiniam esamam našumui [%].

Išmetamųjų teršalų faktorius. CF_4 išmetamųjų teršalų faktoriumi („viršįtampio koeficientas“ VĮK) išreiškiamas išmestas CF_4 kiekis [kg] vienai pagaminto aliuminio tonai / vienam viršįtampio milivoltui [mV]. C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktoriumi 6 (svorio dalimi D_{C2F6}) išreiškiamas išmetamas C_2F_6 kiekis [t] kaip išmesto CF_4 kiekio [t] proporcija.

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko IV priedo šio skirsnio 2 lentelėje nustatytus konkrečių technologijų išmetamųjų teršalų faktorius.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas naudoja nuolatiniu arba pertraukiamu matavimu nustatytus konkrečių įrenginių CF_4 [(kg CF_4/t Al)/(mV)] ir C_2F_6 [t C_2F_6/t CF_4] išmetamųjų teršalų faktorius. Nustatydamas šiuos išmetamųjų teršalų faktorius veiklos vykdytojas naudojasi naujausia 2006 m. TKKK gairių 4.4.2.4 skirsnio 3 pakopai skirtoje dalyje nurodytų rekomendacijų versija. Veiklos vykdytojas kiekvieną išmetamųjų teršalų faktorių nustato su ne didesne kaip ± 15 % neapibrėžtimi.

Veiklos vykdytojas išmetamųjų teršalų faktorius nustato bent kas trejus metus arba dažniau, jei to reikia dėl susijusių pakeitimų įrenginyje. Susiję pakeitimai apima anodinio efekto trukmės pasiskirstymo pasikeitimus, kontrolinio algoritmo, nuo kurio priklauso anodinio efekto tipų derinys, pasikeitimus arba anodinio efekto užbaigimo praktikos pobūdžio pasikeitimus.

2 lentelė

Konkrečių technologijų išmetamieji teršalų faktoriai, susiję su viršįtampio aktyvumo duomenimis

Technologijos	CF_4 išmetamųjų teršalų faktorius [(kg CF_4/t Al) / mV]	C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktorius [t C_2F_6 / t CF_4]
Tiekimas į vonių su termiškai apdorotais perforuotais anodais centrą (CWPB)	1,16	0,121
Sioderbergo vonia su vertikaliais strypais (VSS)	netaikoma	0,053

C. **Išmetamo $CO_{2(e)}$ kiekio nustatymas**

Veiklos vykdytojas išmestų CF_4 ir C_2F_6 $CO_{2(e)}$ ekvivalentą apskaičiuoja taikydamas VI priedo 3 skirsnio 6 lentelėje išvardytus visuotinio atšilimo potencialus (VAP):

$$\text{išmetamų PFC kiekis [t } CO_{2(e)}\text{]} = \text{išmetamo } CF_4 \text{ kiekis [t]} * VAP_{CF4} + \text{išmetamas } C_2F_6 \text{ kiekis [t]} * VAP_{C2F6}$$

9. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTA CEMENTO KLINKERIO GAMYBA

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavose esančio kalkakmenio kalcinavimą, tradicinį iškastinį degimo krosnių kurą, alternatyvų iškastinį krosnių kurą ir žaliavas, biomasės degimo krosnių kurą (biomasės atliekas), ne degimo krosnių kurą, kalkakmenio ir skalūnų organinės kilmės anglį bei išmetamųjų dujų plovimui naudojamas žaliavas.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavinio mišinio sudedamųjų dalių išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal I priedo 4 skirsnį remiantis karbonatų kiekiu proceso žaliavoje (A apskaičiavimo metodas) arba pagaminto klinkerio kiekiu (B apskaičiavimo metodas). Taikant A metodą, karbonatai, į kuriuos privaloma atsižvelgti, yra bent $CaCO_3$, $MgCO_3$ ir $FeCO_3$. Taikydamas B metodą, veiklos vykdytojas atsižvelgia bent į CaO ir MgO ir pateikia kompetentingai institucijai įrodymus dėl to, kokia apimtimi reikia atsižvelgti į papildomus anglies šaltinius.

Su dulkėmis, kurios šalinamos iš proceso, ir su žaliavose esančia organine anglimi susijęs išmetamas CO_2 kiekis yra pridedamas pagal IV priedo šio skirsnio C ir D poskirsnius.

A apskaičiavimo metodas, grindžiamas krosnies sąnaudomis

Jeigu cemento degimo krosnių dulkės (CDKD) ir pašalinės dulkės palieka krosnies sistemą, veiklos vykdytojas susijusių žaliavų neturi laikyti proceso žaliavomis ir CDKD išmetamųjų ŠESD kiekius apskaičiuoti pagal C poskirsnį.

Jeigu žaliavinis mišinys nėra apibūdinamas, veiklos vykdytojas veiklos duomenims nustatytus neapibrėžties reikalavimus taiko atskirai kiekvienai anglies turinčiai krosnies žaliavai, siekdamas išvengti dvigubos apskaitos ir nepraleisdamas į procesą grąžinamų arba šalutinių medžiagų. Jeigu veiklos duomenys nustatomi atsižvelgiant į pagaminto klinkerio kiekį, grynąjį žaliavinio mišinio kiekį galima nustatyti remiantis konkrečiai vietai skirtu empiriškai nustatytu žaliavinio mišinio ir klinkerio santykiu. Šis santykis ne rečiau kaip kartą per metus iš naujo nustatomas taikant sektoriaus geriausios praktikos gaires. B

B apskaičiavimo metodas grindžiamas pagaminto klinkerio kiekiu

Veiklos vykdytojas vienu iš toliau nurodytų būdų nustato veiklos duomenis, kurie atitinka ataskaitiniu laikotarpiu pagamintą klinkerio kiekį [t]:

a) tiesiogiai pasveria klinkerį;

b) remdamasis pristatytu cemento kiekiu ir atsižvelgdamas į išsiųstą klinkerio kiekį, gautą klinkerį ir klinkerio atsargų pokytį, nustatydamas medžiagos balansą pagal šią formulę:

pagamintas klinkeris [t] = ((pristatytas cementas [t] – cemento atsargų pokytis [t]) * klinkerio ir cemento santykis [t klinkerio/t cemento]) – (gautas klinkeris [t]) + (išsiųstas klinkeris [t]) – (klinkerio atsargų pokytis [t])

Veiklos vykdytojas klinkerio ir cemento santykį nustato atskirai skirtingiems cemento produktams pagal 32–35 straipsnius arba apskaičiuoja santykį atsižvelgdamas į pristatyto cemento kiekio, atsargų pokyčių ir visų į cementą dedamų medžiagų, įskaitant pašalines dulkes ir cemento degimo krosnių dulkes, skirtumą.

Nukrypstant nuo II priedo 4 skirsnio nuostatų, išmetamųjų dujų faktoriaus 1 pakopa apibrėžiama taip:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko 0,525 t CO_2/t klinkerio išmetamųjų teršalų faktorių.

C. **Su pašalinamomis dulkėmis susijusios išmetamosios ŠESD**

Veiklos vykdytojas sudeda CO_2 kiekius, kurie išsiskiria iš krosnies sistemą paliekančių pašalinių dujų ar cemento degimo krosnių dulkių (CDKD), ir pakoreguoja atsižvelgdamas į CDKD dalinio kalcinavimo santykį, apskaičiuotą kaip proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekis pagal 24 straipsnio 2 dalį. Nukrypstant nuo II priedo 4 skirsnio nuostatų, išmetamųjų dujų faktoriaus 1 ir 2 pakopos apibrėžiamos taip:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko 0,525 t CO_2/t dulkių išmetamųjų teršalų faktorių.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas bent kartą per metus nustato išmetamųjų teršalų faktorių (ITF) pagal 32–35 straipsnius ir naudodamas šią formulę:

$$ITF_{CDKD} = \left(\frac{ITF_{kli}}{1 + ITF_{kli}} \cdot d\right) / \left(1 - \frac{ITF_{kli}}{1 + ITF_{kli}} \cdot l\right)$$

kur:

ITF_{CDKD} = iš dalies kalcinuotų cemento degimo krosnių dulkių išmetamųjų teršalų faktorius [t CO_2/t CDKD];

ITF_{kli} = konkretaus įrenginio klinkerio išmetamųjų teršalų faktorius [t CO_2/t klinkerio];

l = CDKD kalcinavimo laipsnis (išmestas CO_2, išreikštas kaip bendro karbonato kiekio CO_2 žaliaviniame mišinyje procentinė dalis).

3 pakopa išmetamųjų teršalų faktoriui netaikoma.

D. **Iš žaliaviniame mišinyje esančios nekarbonatinės anglies išsiskiriančios ŠESD**

Veiklos vykdytojas nustato iš nekarbonatinės anglies išsiskiriantį ŠESD kiekį (bent iš kalkakmenio, skalūnų ar pakaitinių žaliavų (pvz., lakiųjų pelenų), naudojamų krosnies žaliaviniame mišinyje) pagal 24 straipsnio 2 dalį.

Taikomos šios išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopų apibrėžtys:

1 pakopa. Nekarbonatinės anglies kiekis atitinkamoje žaliavoje įvertinamas pagal geriausios pramonės praktikos gaires.

2 pakopa. Nekarbonatinės anglies kiekis atitinkamoje žaliavoje įvertinamas ne rečiau nei kartą per metus pagal 32–35 straipsnius.

Taikomos šios išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos apibrėžtys:

1 pakopa. Taikomas konversijos koeficientas, kurio vertė 1.

2 pakopa. Konversijos koeficientas apskaičiuojamas pagal sektoriaus geriausios patirties gaires.

10. KALKIŲ GAMYBA ARBA DOLOMITO AR MAGNEZITO KALCINAVIMAS, KAIP NURODYTA DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavose esančio kalkakmenio, dolomito ar magnezito kalcinavimą, įprastą iškastinį degimo krosnių kurą, alternatyvų iškastinį degimo krosnių kurą ir žaliavas, biomasės degimo krosnių kurą (biomasės atliekas) ir kitą kurą.

Jeigu degtos kalkės ir iš kalkakmenio išsiskyręs CO_2 valymo procesams naudojamos taip, kad apytiksliai toks pats CO_2 kiekis vėl sunaudojamas, karbonatų irimo ir minėto valymo proceso nebūtina atskirai įtraukti į įrenginio stebėsenos planą.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavų išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal II priedo 4 ir 5 skirsnį. Visada turi būti atsižvelgiama į kalcio ir magnio karbonatus. Į kitus žaliavoje esančius karbonatus ir organinę anglį atsižvelgiama, jeigu to reikia apskaičiuojant išmetamųjų ŠESD kiekį.

Jeigu taikoma sąnaudomis grindžiama metodika, karbonatų kiekio vertės patikslinamos atsižvelgiant į drėgmės ir uolienų priemaišų kiekį medžiagoje. Jeigu gaminamas magnio oksidas, prireikus turi būti atsižvelgiama į kitus nei karbonatai magnio turinčius mineralus.

Turi būti vengiama praleidimų ir dvigubos apskaitos, susijusių su grąžintomis ar šalutinėmis medžiagomis. Taikant B metodą, prireikus kalkių degimo krosnies dulkės laikomos atskiru sukėlikliu.

11. STIKLO, STIKLO PLUOŠTO AR MINERALINĖS IZOLIAVIMO VATOS GAMYBA KAIP NURODYTA DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE

A. **Taikymo sritis**

Šio skirsnio nuostatas veiklos vykdytojas taip pat taiko tirpiojo stiklo ir akmens vatos gamybos įrenginiams.

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavose esančių šarminių ir žemės šarminių metalų karbonatų skilimą lydant žaliavą, įprastą iškastinį kurą, alternatyvų iškastinį kurą ir žaliavas, biomasės kurą (biomasės atliekas), kitą kurą, priedus, kurių sudėtyje yra anglies, įskaitant koksą, anglių dulkes ir grafitą, kaminų dujų sudeginimą ir kaminų dujų plovimą.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavų išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal II priedo 4 skirsnį. Turi būti atsižvelgiama bent į šiuos karbonatus: $CaCO_3$, $MgCO_3$, Na_2CO_3, $NaHCO_3$, $BaCO_3$, Li_2CO_3, K_2CO_3, ir $SrCO_3$. Taikytinas tik A metodas. Iš proceso medžiagų, įskaitant koksą, grafitą ir anglių dulkes, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal II priedo 5 skirsnį.

Nukrypstant nuo II priedo 4 skirsnio nuostatų, išmetamųjų teršalų faktoriui taikomos šios pakopų apibrėžtys:

1 pakopa. Taikomi VI priedo 2 skirsnyje išvardyti stechiometriniai koeficientai. Atitinkamų sunaudojamų žaliavų grynumas nustatomas pagal geriausią sektoriaus praktiką.

2 pakopa. Atitinkamų karbonatų kiekis kiekvienoje atitinkamoje žaliavoje nustatomas pagal 32–35 straipsnius.

Konversijos faktoriui taikoma tik 1 pakopa.

12. KERAMIKOS PRODUKTŲ GAMYBA, KAIP NURODYTA DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: krosnių kurą, žaliavoje esančio kalkakmenio (dolomito) ir kitų karbonatų kalcinavimą, kalkakmenį ir kitus karbonatus oro teršalams mažinti bei kitoms kūryklų dujoms valyti, iškastinius ir (arba) biomasės priedus, naudojamus siekiant didesnio akytumo, įskaitant polistirolą, popieriaus gamybos liekanas ar pjuvenas, iškastines organines medžiagas molyje ir kitose žaliavose.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavinio mišinio sudedamųjų dalių ir priedų išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal II priedo 4 ir 5 skirsnius. Keramikos produktams, pagamintiems iš valyto ar sintetinio molio, veiklos vykdytojas gali taikyti A metodą arba B metodą. Keramikos produktams, pagamintiems iš neapdoroto molio, jeigu naudojamas molis ar priedai, kuriuose yra didelis organinių medžiagų kiekis, veiklos vykdytojas taiko A metodą. Visada turi būti atsižvelgiama į kalcio karbonatus. Į kitus žaliavoje esančius karbonatus ir organinę anglį atsižvelgiama, jeigu to reikia apskaičiuojant išmetamųjų ŠESD kiekį.

Pagal A metodą su žaliavomis susiję veiklos duomenys gali būti nustatyti taikant tinkamą geriausia sektoriaus patirtimi pagrįstą ir kompetentingos institucijos patvirtintą atgalinio skaičiavimo metodą. Taikant tokį atgalinio skaičiavimo metodą, atsižvelgiama į tai, kokių matavimo duomenų turima apie sausuosius žaliuosius produktus ar degtus produktus, ir į atitinkamus duomenų šaltinius apie molio drėgnį, priedus ir susijusių medžiagų netekimą kaitinant (iškaitinimo nuostolį).

Nukrypstant nuo II priedo 4 skirsnio nuostatų, proceso metu iš žaliavų, kuriose yra karbonatų, išsiskiriančių ŠESD išmetamųjų teršalų faktoriams taikomos šios pakopų apibrėžtys:

A metodas (grindžiamas sąnaudomis)

1 pakopa. Apskaičiuojant išmetamųjų teršalų faktorių vietoj analizės rezultatų taikoma 0,2 tonos $CaCO_3$ konservatyvi vertė (atitinkanti 0,08794 tonos CO_2) sauso molio tonai. Visa molio medžiagoje esanti neorganinė ir organinė anglis laikoma įskaičiuota į šią vertę. Priedai laikomi neįskaičiuotais į šią vertę.

2 pakopa. Kiekvieno sukėliklio išmetamųjų teršalų faktorius nustatomas ir atnaujinamas bent kartą per metus šiuo tikslu naudojant sektoriaus geriausią patirtį, atitinkančią konkrečias vietos sąlygas ir įrenginyje naudojamą produktų mišinį.

3 pakopa. Atitinkamų žaliavų sudėtis nustatoma pagal 32–35 straipsnius. Sudėties duomenims perskaičiuoti į išmetamųjų teršalų faktorius taikomi VI priedo 2 skirsnyje pateikti stechiometriniai koeficientai.

B metodas (grindžiamas išeiga)

1 pakopa. Apskaičiuojant išmetamųjų teršalų faktorių vietoj analizės rezultatų taikoma 0,123 tonos CaO konservatyvi vertė (atitinkanti 0,09642 tonos CO_2) produkto tonai. Visa molio medžiagoje esanti neorganinė ir organinė anglis laikoma įskaičiuota į šią vertę. Priedai laikomi neįskaičiuotais į šią vertę.

2 pakopa. Išmetamųjų teršalų faktorius nustatomas ir atnaujinamas ne rečiau kaip kartą per metus taikant geriausią sektoriaus praktiką, atitinkančią konkrečias vietos sąlygas bei įrenginyje naudojamą produktų mišinį.

3 pakopa. Atitinkamų produktų sudėtis nustatoma pagal 32–35 straipsnius. Jeigu taikoma, sudėties duomenis perskaičiuojant į išmetamųjų teršalų faktorius naudojami VI priedo 2 skirsnio 3 lentelėje nurodyti stechiometriniai koeficientai, darant prielaidą, kad visi atitinkami metalų oksidai buvo gauti iš atitinkamų karbonatų.

Nukrypstant nuo šio priedo 1 skirsnio nuostatų, plaunant kaminų dujas išmetamųjų teršalų faktoriui taikoma ši pakopa:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko $CaCO_3$ stechiometrinį koeficientą, kaip nurodyta VI priedo 2 skirsnyje.

Dujų plovimui netaikoma nei jokia kita pakopa, nei konversijos koeficientas. Panaudotas kalkakmenis, kuris tame pačiame įrenginyje perdirbamas kaip žaliava, neturi būti apskaitomas du kartus.

13. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTA GIPSO PRODUKTŲ IR GIPSO KARTONINIŲ PLOKŠČIŲ GAMYBA

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent CO_2 kiekius, kurie išmetami vykdant visų tipų degimo veiklą.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį.

14. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTA PLAUŠIENOS IR POPIERIAUS GAMYBA

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: katilus, dujų turbinas ir kitus deginimo įrenginius, kuriuose gaminamas garas ar elektra, išgavimo katilus ir kitus įrenginius, kūrenamus sunaudotomis celiuliozės perdirbimo nuoviromis, atliekų deginimo krosnis, kalkių degimo krosnis ir kalcinavimo įrenginius, išmetamųjų dujų plovimą ir kuru kūrenamas džiovyklas (pvz., infraraudonųjų spindulių džiovyklas).

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Degimo procesų metu, įskaitant kaminų dujų plovimą, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį.

Proceso metu iš žaliavų, kurios naudojamos kaip sudėtinės pradinės cheminės medžiagos, įskaitant bent klintis ir natrio karbonatą, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma taikant A metodą pagal II priedo 4 skirsnį. CO_2 kiekis, išsiskiriantis išgaunant kalkių defekatą celiuliozės gamyboje, laikomas iš perdirbtos biomasės išsiskyrusiu CO_2. Laikoma, kad tik tas CO_2 kiekis, kuris proporcingas sudėtinių pradinių cheminių medžiagų sąnaudoms, yra deginant iškastinį kurą išskiriantis CO_2.

Iš sudėtinių pradinių cheminių medžiagų išsiskiriančių ŠESD išmetamųjų teršalų faktoriui taikomos šios pakopų apibrėžtys:

1 pakopa. Taikomi VI priedo 2 skirsnyje išvardyti stechiometriniai koeficientai. Atitinkamų sunaudojamų žaliavų grynumas nustatomas pagal geriausią sektoriaus praktiką. Gautos vertės perskaičiuojamos pagal naudojamų karbonatinių medžiagų drėgnumą ir uolienų priemaišų kiekį.

2 pakopa. Atitinkamų karbonatų kiekis kiekvienoje atitinkamoje žaliavoje nustatomas pagal 32–35 straipsnius. Sudėties duomenims perskaičiuoti į išmetamųjų teršalų faktorius taikomi VI priedo 2 skirsnyje pateikti stechiometriniai koeficientai.

Konversijos koeficientui taikoma tik 1 pakopa.

15. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTA SUODŽIŲ GAMYBA

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į stebėseną kaip CO_2 išmetimo šaltinius įtraukia bent degimo procesams naudojamą visų rūšių kurą ir tą kurą, kuris naudojamas kaip proceso medžiaga.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Gaminant suodžius išmetamų ŠESD kiekio stebėseną galima vykdyti kaip degimo proceso, įskaitant kaminų dujų plovimą, stebėseną pagal šio priedo 1 skirsnio nuostatas, arba taikant masės balanso metodiką pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį.

16. Į DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDĄ ĮTRAUKTOS AZOTO RŪGŠTIES, ADIPO RŪGŠTIES, KAPROLAKTAMO, GLIOKSALIO IR GLIOKSILO RŪGŠTIES GAMYBOS METU IŠMETAMO AZOTO SUBOKSIDO (N_2O) KIEKIO NUSTATYMAS

A. **Taikymo sritis**

Kiekvienas veiklos vykdytojas, vykdantis bet kokią veiklą, kurią vykdant išmetamas N_2O, į stebėseną įtraukia visus šaltinius, iš kurių vykstant gamybos procesams išmetamas N_2O, įskaitant tuo atveju, jeigu gamybos metu išmestas N_2O perleidžiamas per bet kokią išmetamųjų teršalų kiekį mažinančią įrangą. Tai apima:

(a) azoto rūgšties gamybą, kurios metu kataliziškai oksiduojant amoniaką ir (arba) iš NO_x/N_2O teršalų mažinimo įrenginių išmetamas N_2O;

(b) adipo rūgšties gamybą, kurios metu išmetamas N_2O, įskaitant tą N_2O, kuris išsiskiria vykstant oksidacijos reakcijai, bet kuriam tiesioginiam dujų išleidimo procesui ir (arba) naudojant bet kurią išmetamųjų teršalų kontrolės įrangą;

(c) glioksalio ir glioksilo rūgšties gamybą, kurios metu išmetamas N_2O, įskaitant tą N_2O, kuris išsiskiria proceso metu vykstant įvairioms reakcijoms, bet kuriam tiesioginiam dujų išleidimo procesui ir (arba) naudojant bet kurią išmetamųjų teršalų kontrolės įrangą;

(d) kaprolaktamo gamybą, kurios metu išmetamas N_2O, įskaitant tą N_2O, kuris išsiskiria proceso metu vykstant įvairioms reakcijoms, bet kuriam tiesioginiam dujų išleidimo procesui ir (arba) naudojant bet kurią išmetamųjų teršalų kontrolės įrangą.

Šios nuostatos netaikomos jokiam kurą deginant išmetamam N_2O.

B. **Išmetamo N_2O kiekio nustatymas**

B.1. *Metinis išmetamas N_2O kiekis*

Stebėdamas gaminant azoto rūgštį išmetamą N_2O kiekį veiklos vykdytojas taiko nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo metodą. Veiklos vykdytojas gaminant adipo rūgštį, kaprolaktamą, glioksalį ir glioksilo rūgštį išmetamo N_2O kiekio stebėseną vykdo naudodamas matavimu grindžiamą metodiką, jeigu naudojama išmetamųjų teršalų mažinimo įranga, ir apskaičiavimu grindžiamą metodiką (grindžiamą masės balanso metodu), jeigu vykdoma atsitiktinai išmetamo valymo įranga neapdoroto N_2O stebėsena.

Veiklos vykdytojas kiekvieno taršos šaltinio, kuriam taikomas nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo metodas, bendrą metinį išmetamųjų ŠESD kiekį laiko visų valandinių išmestų ŠESD kiekių suma pagal VIII priedo 3 skirsnyje pateiktą 1 lygtį.

B.2. *Valandinis išmetamas N_2O kiekis*

Veiklos vykdytojas kiekvieno taršos šaltinio, kuriam taikomas nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo metodas, metinį vidutinį valandinį išmetamo N_2O kiekį apskaičiuoja pagal VIII priedo 3 skirsnyje pateiktą 2 lygtį.

Veiklos vykdytojas valandines N_2O koncentracijas kiekvieno taršos šaltinio kaminų dujose nustato reprezentatyviuose taškuose taikydamas matavimu grindžiamą metodiką po to, kai šios dujos apdorojamos NO_x/N_2O šalinimo įranga (jeigu ji taikoma). Veiklos vykdytojas turi taikyti metodikas, tinkamas išmatuoti iš visų taršos šaltinių išmetamo N_2O koncentracijas, jeigu naudojama išmetamųjų teršalų kiekį mažinanti įranga ir tuo atveju, kai ji nenaudojama. Jeigu šiais laikotarpiais padidėja neapibrėžtys, veiklos vykdytojas atsižvelgia į jas neapibrėžties vertinime.

Veiklos vykdytojas visus matavimus prireikus patikslina naudodamas sausų dujų vertę ir nuolat juos pateikia ataskaitose.

B.3. *Kaminų dujų debito nustatymas*

Veiklos vykdytojas šio reglamento 43 straipsnio 5 dalyje nurodytus kaminų dujų debito stebėsenos metodus naudoja kaminų dujų debito N_2O kiekiui nustatyti. Gamindamas azoto rūgštį veiklos vykdytojas taiko 43 straipsnio 5 dalies a punkte nurodytą metodą, nebent jo techniškai neįmanoma taikyti. Tokiu atveju, gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, veiklos vykdytojas taiko alternatyvų metodą, įskaitant pagal masės balanso metodiką, grindžiamą reikšminiais parametrais (pvz., procesui naudojamo amoniako kiekiu), arba srautą išmatuoja taikydamas nuolatinio išmetamųjų ŠESD srauto matavimo sistemą.

Kaminų dujų debitas apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$V_{\text{kaminų dujų debitas}}\ [Nm^3/h] = V_{\text{oro}} * (1 - O_{2,\,\text{oro}}) / (1 - O_{2,\,\text{kaminų dujų}})$$

kur:

V_{oro} = bendras oro srautas Nm^3/h įprastomis sąlygomis;

$O_{2,\,\text{oro}}$ = O_2 tūrio dalis sausame ore [= 0,2095];

$O_{2,\,\text{kaminų dujų}}$ = O_2 tūrio dalis kaminų dujose.

V_{oro} apskaičiuojamas sudėjus visų oro srautų, patenkančių į azoto rūgšties gamybos vienetą, vertes.

Jeigu stebėsenos plane nenurodyta kitaip, veiklos vykdytojas taiko šią formulę:

$$V_{\text{oro}} = V_{\text{pirm}} + V_{\text{antrin}} + V_{\text{sandar}}$$

kur:

V_{pirm} = pirminis tiekiamo oro srautas (Nm^3/h) įprastomis sąlygomis;

V_{antr} = antrinis tiekiamo oro srautas (Nm^3/h) įprastomis sąlygomis;

V_{sandar} = tiekiamas sandarinimo oro srautas (Nm^3/h) įprastomis sąlygomis.

Veiklos vykdytojas V_{pirm} nustato nuolat matuodamas srautą prieš srautui susimaišant su amoniaku. Veiklos vykdytojas V_{antrin} nustato nuolat matuodamas srautą, pvz., prieš srautui patenkant į šilumos atgavimo įrenginį. V_{sandar} veiklos vykdytojas laiko išvalytą oro srautą, susijusį su azoto rūgšties gamyba.

Jeigu visos tiekiamo oro srovės sudaro mažiau nei 2,5 % bendro oro srauto, kompetentinga institucija gali leisti oro srautą įvertinti taikant oro srauto tūrio įvertinimo metodus, kuriuos veiklos vykdytojas pasiūlo remdamasis geriausia sektoriaus patirtimi.

Veiklos vykdytojas pateikia normaliomis įrenginio eksploatavimo sąlygomis atliktus matavimus, kuriais įrodoma, kad išmatuotas kaminų dujų debitas pakankamai vienalytis, kad būtų galima taikyti siūlomą matavimo metodą. Jeigu šiais matavimais patvirtinama, kad dujų debitas nėra vienalytis, veiklos vykdytojas atsižvelgia į šį faktą pasirinkdamas tinkamus stebėsenos metodus ir apskaičiuodamas išmesto N_2O kiekio neapibrėžtį.

Veiklos vykdytojas visus matavimus patikslina naudodamas sausųjų dujų vertę ir nuolat juos pateikia ataskaitose.

B.4. *Deguonies (O_2) koncentracijos*

Veiklos vykdytojas išmatuoja deguonies koncentraciją kaminų dujų debite, jeigu to reikia kaminų dujų debitui apskaičiuoti pagal IV priedo šio skirsnio B.3 poskirsnį. Matuodamas veiklos vykdytojas laikosi 41 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų koncentracijos matavimo reikalavimų. Nustatydamas išmetamo N_2O kiekio neapibrėžtį, veiklos vykdytojas atsižvelgia į O_2 koncentracijos matavimų neapibrėžtį.

Veiklos vykdytojas visus matavimus prireikus patikslina naudodamas sausų dujų vertę ir nuolat juos pateikia ataskaitose.

B.5 *Išmetamo N_2O kiekio apskaičiavimas*

Jeigu gaminant adipo rūgštį, kaprolaktamą, glioksalį ir glioksilo rūgštį tam tikrais periodais išmetami valymo įranga neapdoroto N_2O kiekiai (įskaitant valymo įranga neapdorotus teršalus, išmetamus saugumo tikslais išleidžiant dujas ir (arba) tais atvejais, jeigu sugenda teršalų apdorojimo įrenginys) ir jeigu nuolatinis išmetamo N_2O kiekio stebėjimas techniškai neįmanomas, veiklos vykdytojas gali išmetamą N_2O kiekį apskaičiuoti taikydamas masės balanso metodiką, jeigu tą konkrečią metodiką patvirtina kompetentinga institucija. Šiuo tikslu bendroji neapibrėžtis turi būti panaši į tą rezultatą, kuris gaunamas taikant 41 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus pakopų reikalavimus. Veiklos vykdytojas skaičiavimo metodą grindžia teršalų išmetimo proceso metu vykstant cheminei reakcijai išsiskiriančio N_2O didžiausiu galimu kiekiu.

Nustatydamas taršos šaltinio metinę vidutinę valandinę neapibrėžtį veiklos vykdytojas atsižvelgia į bet kurio tam tikro taršos šaltinio apskaičiuoto teršalų kiekio neapibrėžtį.

B.6. *Su konkrečia veikla susijusios gamybos apimties nustatymas*

Gamybos apimtis apskaičiuojama remiantis kasdienės gamybos ataskaitomis ir eksploatavimo valandų skaičiumi.

B.7. *Ėminių ėmimo dažnumas*

Pagal 44 straipsnį apskaičiuojami šie galiojantys valandiniai vidurkiai ar trumpesnių ataskaitinių laikotarpių vidurkiai:

(a) N_2O koncentracija kaminų dujose;

(b) bendras kaminų dujų debitas, jeigu reikia ir jeigu jis matuojamas tiesiogiai;

(c) visi dujų debitai ir deguonies koncentracijos, kurių reikia bendram kaminų dujų debitui nustatyti netiesioginiu būdu.

C. **Metinio CO_2 ekvivalento ($CO_{2(e)}$) nustatymas**

Veiklos vykdytojas bendrą metinį iš visų taršos šaltinių išmetamą N_2O kiekį (matuojamas tonomis tūkstantųjų tikslumu) paverčia metiniu $CO_{2(e)}$ išmetamųjų teršalų kiekiu (vertė suapvalinama iki tonų) naudodamas VI priedo 3 skirsnyje pateiktas visuotinio atšilimo potencialo (VAP) vertes ir šią formulę:

$$CO_{2(e)}\ [t] = N_2O_{metinis}[t] * VAP_{N2O}$$

kur:

$N_2O_{metinis}$ = bendras metinis išmetamas N_2O kiekis, apskaičiuojamas pagal VIII priedo 3 skirsnyje pateiktą 1 lygtį.

Bendras metinis iš visų taršos šaltinių išmetamo $CO_{2(e)}$ kiekis bei visi iš kitų taršos šaltinių (jeigu jie nurodyti leidime išmesti ŠESD) tiesiogiai išmetami CO_2 kiekiai pridedami prie bendro metinio iš įrenginio išmetamo CO_2 kiekio ir naudojami teikiant ataskaitas bei atsisakant apyvartinių taršos leidimų.

Bendras metinis N_2O išmetamųjų teršalų kiekis ataskaitose nurodomas tonomis tūkstantųjų tikslumu ir suapvalintomis $CO_{2(e)}$ tonomis.

17. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTA AMONIAKO GAMYBA

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: kuro deginimas siekiant tiekti šilumą riformingui arba dalinei oksidacijai, kuras, naudojamas kaip proceso žaliava gaminant amoniaką (riformingas ar dalinė oksidacija), kuras, naudojamas kitiems degimo procesams, įskaitant karšto vandens ar garo ruošimą.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Degimo procesų metu ir iš kuro, kuris naudojamas kaip proceso žaliava, išsiskiriančių ŠESD stebėsena vykdoma taikant standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį.

Jeigu gaminant amoniaką išsiskyręs CO_2 naudojamas kaip karbamido ar kitų cheminių medžiagų gamybos žaliava arba jeigu jis iš įrenginio perduodamas, kad būtų naudojamas bet kuria kita į 49 straipsnio 1 dalį neįtraukta paskirtimi, atitinkamas CO_2 kiekis laikomas išmestu iš to įrenginio, kuriame jis susidarė.

18. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTA BIRIŲJŲ ORGANINIŲ CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ GAMYBA

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas atsižvelgia bent į šiuos CO_2 išmetimo šaltinius: krekingą (katalizinį ir nekatalizinį), riformingą, dalinę ar visišką oksidaciją, panašius procesus, kuriems vykstant CO_2 išmetamas iš anglies, esančios žaliavose, kurių pagrindas angliavandeniliai, išmetamųjų dujų ir fakelų deginimą bei kuro deginimą vykdant kitus deginimo procesus.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Jeigu biriųjų organinių cheminių medžiagų gamyba techniškai yra integruota naftos perdirbimo įmonėje, tokio įrenginio veiklos vykdytojas taiko atitinkamas šio priedo 2 skirsnio nuostatas.

Nepaisydamas pirmos pastraipos, veiklos vykdytojas degimo procesų metu išmetamo ŠESD kiekio stebėseną, jeigu naudojamas kuras nėra susijęs su biriųjų organinių cheminių medžiagų gamybos reakcijomis ir jeigu jis nėra gautas vykstant šioms cheminėms reakcijoms, vykdo taikydamas standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį. Visais kitais atvejais veiklos vykdytojas gali pasirinkti gaminant biriąsias chemines medžiagas išmetamų ŠESD stebėseną vykdyti taikydamas balanso metodiką pagal 25 straipsnį arba standartinę metodiką pagal 24 straipsnį. Jeigu veiklos vykdytojas taiko standartinę metodiką, jis kompetentingai institucijai pateikia įrodymus, kad pasirinkta metodika apima visas susijusias išmetamas ŠESD, kurioms taip pat būtų taikoma masės balanso metodika.

Nustatant anglies kiekį pagal 1 pakopos reikalavimus, taikomi VI priedo 5 lentelėje išvardyti pamatiniai išmetamųjų teršalų faktoriai. Anglies kiekį VI priedo 5 lentelėje ar kituose šio reglamento skirsniuose neišvardytose cheminėse medžiagose veiklos vykdytojas apskaičiuoja pagal stechiometrinį anglies kiekį grynoje medžiagoje ir cheminės medžiagos koncentraciją sąnaudų arba išeigos sraute.

19. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTA VANDENILIO IR SINTEZĖS DUJŲ GAMYBA

A. **Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į ŠESD stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: vandenilio ar sintezės dujų gamybos procesui naudojamą kurą (riformingas arba dalinė oksidacija) ir kitiems degimo procesams, įskaitant karšto vandens ar garo ruošimą, naudojamą kurą. Pagamintos sintezės dujos pagal masės balanso metodiką laikomos sukėlikliu.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Vykdant degimo procesų metu išsiskiriančių ir iš kuro, kuris gaminant vandenilį naudojamas kaip proceso žaliava, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną taikoma standartinė metodika pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį.

Vykdant ŠESD, kurios išmetamos gaminant sintezės dujas, kiekio stebėseną taikoma masės balanso metodika pagal 25 straipsnį. Atskirų degimo procesų metu išsiskiriančias ŠESD veiklos vykdytojas gali pasirinkti įtraukti į masės balansą arba bent daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį siekdamas užtikrinti, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

Jeigu vandenilis ir sintezės dujos gaminami tame pačiame įrenginyje, veiklos vykdytojas išmestą CO_2 kiekį apskaičiuoja vandeniliui ir sintezės dujoms taikydamas skirtingus metodus, kaip nurodyta šio poskirsnio pirmose dviejose pastraipose, arba apskaičiuodamas vieną bendrą masės balansą.

20. DIREKTYVOS 2003/87/EB I PRIEDE NURODYTA NATRIO KARBONATO IR NATRIO VANDENILIO KARBONATO GAMYBA

A. **Taikymo sritis**

Natrio karbonato ir natrio vandenilio karbonato gamybos įrenginių CO_2 taršos šaltiniai ir sukėlikliai apima šiuos dalykus:

(a) degimo procesams naudojamą kurą, įskaitant kurą, naudojamą siekiant gauti karštą vandenį arba garus;

(b) žaliavas, įskaitant kalcinuojant kalkakmenį išleidžiamas dujas, kurios nenaudojamos saturavimui;

(c) išmetamąsias dujas, susidarančias po saturavimo atliekamo plovimo arba filtravimo metu, kurios nenaudojamos saturavimui.

B. **Konkrečios stebėsenos taisyklės**

Vykdydamas gaminant natrio karbonatą ir natrio vandenilio karbonatą išmetamų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas taiko masės balansą pagal 25 straipsnį. Degimo procesų metu išsiskiriančias ŠESD veiklos vykdytojas gali pasirinkti įtraukti į masės balansą arba bent daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį siekdamas užtikrinti, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

Jeigu gaminant natrio karbonatą išsiskyręs CO_2 naudojamas gaminant natrio vandenilio karbonatą, iš natrio karbonato išsiskyręs CO_2, kuris naudojamas gaminant natrio vandenilio karbonatą, laikomas išmestu iš įrenginio, kuriame susidarė.

21. VYKDANT CO_2 SURINKIMO VEIKLĄ, KURIA CO_2 SIEKIAMA TRANSPORTUOTI Į DIREKTYVA 2009/31/EB LEIDŽIAMĄ GEOLOGINIO SAUGOJIMO VIETĄ IR JOJE SAUGOTI, IŠSISKIRIANČIŲ ŠESD KIEKIO NUSTATYMAS

A. **Taikymo sritis**

CO_2 renkamas tam skirtame atskirame įrenginyje, į kurį perduodamas CO_2 iš vieno ar daugiau kitų įrenginių, arba jis renkamas tame pačiame įrenginyje, kuriame vykdoma veikla, dėl kurios išmetamas CO_2, ir kuriam taikomas tas pats leidimas išmesti ŠESD. Visos įrenginio, susijusio su CO_2 surinkimu, tarpiniu laikymu, perdavimu į CO_2 vamzdynų tinklą arba CO_2 ŠESD geologinio saugojimo vietą, dalys įtraukiamos į leidimą išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas ir į susijusį stebėsenos planą. Jeigu įrenginyje vykdoma kita veikla, kuriai taikoma Direktyva 2003/87/EB, ją vykdant išmestų ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal atitinkamus šio priedo skirsnius.

CO_2 surinkimo veiklą vykdantis veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius:

(a) CO_2 surinkimo įrenginiams perduotą CO_2;

(b) su CO_2 surinkimu susijusią įrenginyje vykdomą deginimo ir kitą susijusią veiklą, įskaitant kuro ir žaliavų naudojimą.

B. **Perduoto ir išmesto CO_2 kiekio nustatymas**

B.1. *Kiekybinis įrenginio lygio nustatymas*

Kiekvienas veiklos vykdytojas ŠESD kiekį apskaičiuoja atsižvelgdamas į CO_2 kiekį, kuris gali būti išmetamas vykdant visus atitinkamus procesus įrenginyje, ir į surinktą bei į vamzdynų tinklą perduotą CO_2 kiekį pagal šią formulę:

$$Išm_{surink.\ įrenginio} = CO_{2\ perduotas} + Išm_{be\ surinkimo} - CO_{2\ saugomas}$$

kur:

$Išm_{surink.įrenginio}$ = bendras surinkimo įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekis;

$CO_{2\ perduotas}$ = į surinkimo įrenginį perduotas CO_2 kiekis, kuris nustatomas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį;

$Išm_{be\ surinkimo}$ = ŠESD kiekis, kuris būtų išmestas iš įrenginio, jeigu CO_2 nebūtų surinktas, t. y. visų vykdant visų kitų rūšių veiklą įrenginyje išmestų ŠESD kiekių, nustatytų vykdant stebėseną pagal atitinkamus IV priedo skirsnius, suma;

$CO_{2\ saugomas}$ = į vamzdynų tinklą ar saugojimo vietą perduotas CO_2 kiekis, nustatytas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį.

Tais atvejais, kai CO_2 surenkamas tame pačiame įrenginyje, kuriame jis išmetamas, veiklos vykdytojas dydžiui $CO_{2\ perduotas}$ naudoja vertę 0.

Jeigu surinkimo įrenginys yra atskiras, veiklos vykdytojas laiko, kad $Išm_{be\ surinkimo}$ atitinka tą ŠESD kiekį, kuris išmetamas iš kitų šaltinių nei CO_2 perdavimas į surinkimo įrenginį. Veiklos vykdytojas tokių išmetamųjų ŠESD kiekį nustato pagal šio reglamento nuostatas.

Jeigu CO_2 rinkimo įrenginys yra atskiras, įrenginio, kuris CO_2 perduoda surinkimo įrenginiui, veiklos vykdytojas iš savo įrenginio išmestų ŠESD kiekio atima $CO_{2\ perduotas}$ kiekį pagal 49 straipsnio nuostatas.

B.2. *Perduoto CO_2 kiekio nustatymas*

Kiekvienas veiklos vykdytojas iš surinkimo įrenginio perduotą CO_2 kiekį ir į šį įrenginį perduotą CO_2 kiekį nustato pagal 49 straipsnį taikydamas matavimu grindžiamas metodikas pagal 40–46 straipsnius.

Tik tuo atveju, jeigu įrenginio, iš kurio CO_2 perduodamas į surinkimo įrenginį, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai tinkamai įrodo, kad į surinkimo įrenginį perduodamas visas CO_2 ir bent lygiaverčiu tikslumu, kompetentinga institucija gali tam veiklos vykdytojui leisti perduoto CO_2 kiekį ($CO_{2\ perduotas}$) nustatyti skaičiavimu grindžiama metodika pagal 24 arba 25 straipsnį, t. y. nereikalauti taikyti matavimu grindžiamas metodikas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį.

22. VAMZDYNU PERDUODANT CO_2 Į GEOLOGINĘ SAUGYKLĄ, KURIĄ LEIDŽIAMA NAUDOTI DIREKTYVA 2009/31/EB, IŠSISKIRIANČIŲ ŠESD KIEKIO NUSTATYMAS

A. **Taikymo sritis**

Transportuojant CO_2 vamzdynais, įskaitant visus su vamzdynų tinklu funkciškai susijusius įrenginius, tokius kaip slėginės ir šildytuvai, išmetamo CO_2 kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo ribos nustatomos vamzdynų tinklo leidime išmesti ŠESD. Kiekviename vamzdynų tinkle turi būti bent vienas pradinis ir vienas galinis taškas; abu jie turi būti sujungti su kitais įrenginiais, kuriuose vykdoma vienos ar daugiau čia paminėtų rūšių veikla: CO_2 surinkimas, transportavimas arba geologinis saugojimas. Pradinis ir galinis taškas gali būti prie vamzdynų tinklo išsišakojimo (į dvi dalis) ar valstybių pasienyje. Leidime išmesti ŠESD nurodomas pradinis bei galinis taškas ir įrenginiai, su kuriais jie sujungti.

Kiekvienas veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: su vamzdynų tinklu funkciškai sujungtuose įrenginiuose, įskaitant slėginėse, vykstančius degimo ir kitus procesus, nenumatytą išmetimą iš vamzdynų tinklo, iš vamzdynų tinklo apgalvotai išmetamą CO_2, dėl vamzdynų tinklo nuotėkio išmetamą CO_2.

B. **Kiekybinio CO_2 įvertinimo metodikos**

Vamzdynų tinklų veiklos vykdytojas išmestą ŠESD kiekį nustato taikydamas vieną iš šių metodų:

a) A metodą (visų sąnaudų ir išeigos srautų bendrasis masės balansas), išdėstytą B.1 poskirsnyje;

b) B metodą (atskirų sukėliklių stebėsena), išdėstytą B.2 poskirsnyje.

Rinkdamasis, kurį metodą (A ar B) taikyti, veiklos vykdytojas, teikdamas leidimo išmesti ŠESD ir stebėsenos plano patvirtinimo prašymą, kompetentingai institucijai įrodo, kad, remiantis geriausiais esamais metodais ir žiniomis, pasirinktąja metodika bus gauti patikimesni rezultatai, t. y. bendras ŠESD kiekis bus nustatytas su mažesne neapibrėžtimi ir nepatiriant nepagrįstai didelių išlaidų. Jeigu veiklos vykdytojas pasirenka B metodą, jis kompetentingai institucijai tinkamai įrodo, kad bendras metinis iš veiklos vykdytojo vamzdynų tinklo išmetamų ŠESD kiekis bus apskaičiuotas su ne didesne kaip 7,5 % neapibrėžtimi.

B metodą taikantis veiklos vykdytojas iš kito įrenginio, turinčio leidimą pagal Direktyvą 2003/87/EB, gauto CO_2 kiekio neprideda prie savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio ir iš savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio neatima jokio CO_2 kiekio, perduoto į kitą įrenginį, turintį leidimą pagal Direktyvą 2003/87/EB.

Kiekvienas vamzdynų tinklo veiklos vykdytojas bent kartą per metus taikydamas A metodą patvirtina B metodu nustatytų rezultatų patikimumą. Taikydamas A metodą tokiam patvirtinimui atlikti, veiklos vykdytojas gali taikyti žemesnes pakopas.

B.1. **A metodas**

Kiekvienas veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį nustato pagal tokią formulę:

$$Išmestas\ kiekis\ [t\ CO_2] = Išmet_{sava\ veikla} + \sum_i Perd_{Į,i} - \sum_i Perd_{IŠ,\ i}$$

kur:

Išmestas kiekis = bendras iš vamzdynų tinklo išmestas CO_2 kiekis [t CO_2];

$Išmet_{sava\ veikla}$ = vykdant su vamzdynų tinklu susijusią veiklą išmetamo CO_2 kiekis, t. y. ne transportuojant išmestas CO_2 kiekis, bet įskaitant ŠESD, išmestas deginant kurą slėginėse, kurių kiekis nustatomas pagal atitinkamus IV priedo skirsnius;

$Perd_{Į,i}$ = CO_2 kiekis, perduotas į vamzdynų tinklą pradiniame taške *i*, nustatytas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį;

$Perd_{IŠ,\ i}$ = CO_2 kiekis, perduotas iš vamzdynų tinklo galiniame taške *i*, nustatytas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį.

B.2. **B metodas**

Kiekvienas veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį nustato atsižvelgdamas į visus su ŠESD išmetimu susijusius procesus įrenginyje ir į surinktą bei į perdavimo įrenginį perduotą CO_2 kiekį pagal šią formulę:

$$Išmestas\ kiekis\ [t\ CO_2] = CO_{2\ nevaldomas} + CO_{2\ apgalvotas} + CO_{2\ nuotėkio} + CO_{2\ įrenginių}$$

kur:

Išmestas kiekis = bendras iš vamzdynų tinklo išmestas CO_2 kiekis [t CO_2];

$CO_{2\ nevaldomas}$ = iš vamzdynų tinklo, kuriuo transportuojamas CO_2, išmestas nevaldomojo CO_2 kiekis [t CO_2], įskaitant per sandariklius, vožtuvus, tarpines kompresorių stotis ir tarpinius saugojimo įrenginius prasiskverbusį CO_2;

$CO_{2\ apgalvotas}$ = iš vamzdynų tinklo, kuriuo transportuojamas CO_2, apgalvotai išleistas CO_2 kiekis [t CO_2];

$CO_{2\ nuotėkio}$ = vamzdynų tinklu perduodant CO_2 dėl vienos ar daugiau šio tinklo sudedamųjų dalių gedimo išmesto CO_2 kiekis [t CO_2];

$CO_{2\ įrenginių}$ = CO_2, išmetamo vykstant degimo procesams, funkciškai susijusiems su CO_2 perdavimu vamzdynais vamzdynų tinkle, kiekis [t CO_2], nustatomas pagal IV priedo atitinkamų skirsnių nuostatas.

B.2.1. *Iš vamzdynų tinklo nevaldomai išmestų ŠESD kiekis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia iš šių tipų įrangos nevaldomai išmestas ŠESD:

(a) sandariklių;

(b) matavimo prietaisų;

(c) vožtuvų;

(d) tarpinių kompresorių stočių;

(e) tarpinių saugojimo įrenginių.

Eksploatacijos pradžioje ir vėliausiai pirmų ataskaitinių metų, kuriais vamzdynų tinklas eksploatuojamas, pabaigoje veiklos vykdytojas nustato kiekvieno įrenginio ir atvejo, kai gali būti nevaldomai išmetamos ŠESD, vidutinius išmetamųjų teršalų faktorius ITF (išreiškiamus CO_2 g per laiko vienetą). Atsižvelgdamas į geriausias esamas technologijas ir žinias, veiklos vykdytojas šiuos faktorius persvarsto bent kas penkerius metus.

Veiklos vykdytojas nevaldomai išmestą ŠESD kiekį apskaičiuoja kiekvienos kategorijos įrenginių skaičių daugindamas iš išmetamųjų teršalų faktoriaus ir sudėdamas kiekvienos kategorijos rezultatus, kaip parodyta toliau pateiktoje lygtyje:

$$Nevaldomos\ išlakos\ [t\ CO_2] = \left(\sum_{kategorija} ITF[g\ CO_2/atvejų] \cdot N_{atvejų} \right) / 10^6$$

atvejų skaičius ($N_{atvejų}$) yra konkrečios kategorijos įrenginių skaičius, padaugintas iš laiko vienetų per metus skaičiaus.

B.2.2. *Dėl nuotėkio išmetamas ŠESD kiekis*

Vamzdynų tinklo veiklos vykdytojas pateikia tinklo vientisumo įrodymą pasitelkdamas reprezentatyviuosius (erdvės ir laiko) temperatūros ir slėgio duomenis. Jeigu duomenys rodo, kad įvyko nuotėkis, veiklos vykdytojas apskaičiuoja nutekėjusio CO_2 kiekį pagal tinkamą stebėsenos plane dokumentuotą metodiką, pagrįstą sektoriaus geriausios patirties gairėmis, be kita ko, pasinaudodamas skirtumu, gautu palyginus temperatūros ir slėgio duomenis su vidutinėmis temperatūros ir slėgio vertėmis, naudotomis vientisumui įrodyti.

B.2.3. *Apgalvotai išmestas ŠESD kiekis*

Kiekvienas veiklos vykdytojas stebėsenos plane pateikia galimų situacijų, kai ŠESD būtų išmetamos apgalvotai, įskaitant techninės priežiūros ar avarijų atvejus, analizę ir tinkamą dokumentais pagrįstą apgalvotai išmesto CO_2 kiekio nustatymo metodiką, kuri būtų pagrįsta sektoriaus geriausios patirties gairėmis.

23. CO_2 GEOLOGINIS SAUGOJIMAS DIREKTYVA 2009/31/EB LEIDŽIAMOJE SAUGYKLOJE

A. **Taikymo sritis**

Remdamasi pagal Direktyvą 2009/31/EB išduotame leidime nurodytomis saugyklos ir saugyklos komplekso ribomis, kompetentinga institucija kiekvienai CO_2 geologinei saugyklai nustato konkrečias joje saugomo CO2 išmetimo stebėsenos ir ataskaitų teikimo ribas. Jeigu nustatoma, kad saugykloje įvyko nuotėkis ir dėl jo CO_2 išmestas arba išleistas į vandens storymę, veiklos vykdytojas nedelsdamas atlieka tokius veiksmus:

(a) praneša kompetentingai institucijai;

(b) nuotėkį priskiria atitinkamo įrenginio taršos šaltiniams;

(c) vykdo išmetamo CO_2 kiekio stebėseną ir teikia jo ataskaitą.

Tik kai įgyvendinamos ištaisomosios priemonės pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį ir nustatoma, kad CO_2 nebeišmetamas ir nebeišleidžiamas į vandens storymę, veiklos vykdytojas gali atitinkamą nuotėkį išbraukti iš stebėsenos plano kaip taršos šaltinį ir nebevykdyti jo stebėsenos ir nebeteikti ataskaitų.

Kiekvienas geologinės saugyklos veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: kuro naudojimą atitinkamose slėginėse ir kitą degimo veiklą, įskaitant vietines jėgaines, apgalvotą CO_2 išmetimą vykdant jo suleidimą arba vykdant veiksmingesnės angliavandenilių gavybos operacijas, nenumatytą išmetimą suleidimo vietoje, CO_2 prasiskverbimą vykdant veiksmingesnės angliavandenilių gavybos operacijas ir nuotėkius.

B. **Išmetamo CO_2 kiekio nustatymas**

Geologinės saugyklos veiklos vykdytojas iš kito įrenginio gauto CO_2 kiekio neprideda prie savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio ir iš savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio neatima jokio CO_2 kiekio, kuris saugomas geologinėje saugykloje arba perduotas į kitą įrenginį.

B.1. *Vykdant suleidimo veiklą apgalvotai arba nevaldomai išmestos ŠESD*

Apgalvotai arba nevaldomai išmestų ŠESD kiekį veiklos vykdytojas nustato taip:

$$\text{Išmestas } CO_2 \text{ kiekis } [t\ CO_2] = A\ CO_2\ [t\ CO_2] + N\ CO_2\ [t\ CO_2]$$

kur:

A CO_2 = apgalvotai išmesto CO_2 kiekis;

N CO_2 = nevaldomai išmesto CO_2 kiekis.

Kiekvienas veiklos vykdytojas A CO_2 kiekį nustato taikydamas matavimu grindžiamą metodiką pagal šio reglamento 41–46 straipsnius. Nukrypdamas nuo ankstesnio sakinio ir gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, veiklos vykdytojas į stebėsenos planą gali įtraukti sektoriaus geriausia patirtimi grindžiamą atitinkamą A CO_2 nustatymo metodiką, jeigu taikant matavimu grindžiamą metodiką būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

Veiklos vykdytojas N CO_2 laiko vienu šaltiniu, t. y. su pakopomis susiję neapibrėžties reikalavimai pagal VIII priedo 1 skirsnį taikomi visai vertei, o ne pavieniams išmetimo taškams. Kiekvienas veiklos vykdytojas stebėsenos plane pateikia galimų šaltinių, iš kurių ŠESD būtų išmetamos nevaldomai, analizę ir tinkamą dokumentais pagrįstą nevaldomai išmesto N CO_2 kiekio apskaičiavimo arba išmatavimo metodiką, pagrįstą sektoriaus geriausios patirties gairėmis. Nustatydamas N CO_2 kiekį veiklos vykdytojas gali naudoti pagal Direktyvos 2009/31/EB 32–35 straipsnį ir II priedo 1.1 skirsnio e–h punktus surinktus suleidimo įrenginio duomenis, jeigu jie atitinka šio reglamento reikalavimus.

B.2. *Vykdant veiksmingesnės angliavandenilių gavybos operacijas apgalvotai ir nevaldomai išmetamos ŠESD*

Kiekvienas veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia šiuos galimus papildomus taršos šaltinius vykdant veiksmingesnės angliavandenilių gavybos operacijas (VASO):

(a) naftos ir dujų atskyrimo įrenginius ir dujų perdirbimo įrenginius, iš kurių nevaldomai gali būti išmetamas CO_2;

(b) fakelą, iš kurio ŠESD gali būti išmetamos taikant nuolatines teigiamo slėgio prapūtimo sistemas ir mažinant slėgį angliavandenilių gamybos įrenginyje;

(c) CO_2 prapūtimo sistemą, naudojamą, kad liepsna neužgestų dėl didelės CO_2 koncentracijos.

Kiekvienas veiklos vykdytojas nevaldomai arba apgalvotai išmetamo CO_2 kiekį nustato pagal IV priedo šio skirsnio B.1 poskirsnį.

Kiekvienas veiklos vykdytojas iš fakelo išmetamą ŠESD kiekį nustato pagal šio priedo 1 skirsnio D poskirsnį, atsižvelgdamas į galimą fakelo dujose esantį būdingojo CO_2 kiekį pagal 48 straipsnį.

B.3. *Nuotėkis iš saugyklos komplekso*

Išmetamas ir į vandens storymę išleidžiamas ŠESD kiekis nustatomas taip:

$$\textit{Išmestas } CO_2 \textit{ kiekis } [t\,CO_2] = \sum_{T_{pradžia}}^{T_{pabaiga}} N\,CO_2 [t\,CO_2/d]$$

čia:

N CO_2 = dėl nuotėkio per kalendorinę dieną išmesto arba išleisto CO_2 masė, laikantis visų toliau nurodytų dalykų:

(a) kiekvieną kalendorinę dieną, kurią stebimas nuotėkis, kiekvienas veiklos vykdytojas N CO_2 apskaičiuoja taip: per valandą nutekėjusio CO_2 vidutinė masė [t CO_2/h] dauginama iš 24;

(b) kiekvienas veiklos vykdytojas per valandą nutekėjusių dujų masę nustato pagal patvirtinto stebėsenos plano nuostatas dėl saugyklos ir nuotėkio;

(c) veiklos vykdytojas laiko, kad kiekvieną kalendorinę dieną iki nuotėkio stebėsenos pradžios, per dieną nutekėjusi masė yra lygi pirmą stebėjimo dieną nutekėjusiai masei ir užtikrina, kad nebūtų nustatomas per mažas nutekėjęs kiekis.

$T_{pradžia}$ = vėliausia vertė iš šių trijų:

a) paskutinė diena, kurią dar nepranešta apie jokį CO_2 išmetimą ar išleidimą į vandens storymę iš aptariamo šaltinio;

b) diena, kai pradėta suleisti CO_2;

c) kita data, jeigu kompetentingai institucijai priimtinu būdu galima įrodyti, kad išmetimas arba išleidimas į vandens storymę iki tos dienos dar nebuvo prasidėjęs.

$T_{pabaiga}$ = data, iki kurios įgyvendintos ištaisomosios priemonės pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį ir CO_2 išmetimo arba išleidimo į vandens strorymę nebeaptinkama.

Kompetentinga institucija patvirtina ir leidžia taikyti kitus įvykus nuotėkiui išmetamo arba į vandens storymę išleidžiamo CO_2 kiekio nustatymo būdus, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai gali tinkamai įrodyti, kad taikant šiuo metodus būtų užtikrinamas didesnis tikslumas nei taikant šiame poskirsnyje nurodytą metodiką.

Per kiekvieną nuotėkį iš saugyklos komplekso nutekėjusio CO_2 kiekį veiklos vykdytojas nustato tokiu tikslumu, kad per visą ataskaitinį laikotarpį bendra neapibrėžtis neviršytų 7,5 %. Jeigu atliekant kiekybinį įvertinimą taikomas toks metodas, kad neapibrėžtis viršija 7,5 %, kiekvienas veiklos vykdytojas taiko šią korekciją:

$$CO_{2,\ ataskaitos}\ [t\ CO_2] = CO_{2,\ kiekybiškai\ įvertintas}\ [t\ CO_2] * (1 + (Neapibrėžtis_{Sistemos}\ [\%]/100) - 0{,}075)$$

kur:

$CO_{2,\ ataskaitos}$ = į metinę išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą įtrauktinas per konkretų nuotėkį nutekėjęs CO_2 kiekis;

$CO_{2,\ kiekybiškai\ įvertintas}$ = taikant kiekybinio įvertinimo metodą nustatytas per konkretų nuotėkį nutekėjęs CO_2 kiekis;

$Neapibrėžtis_{Sistemos}$ = neapibrėžties lygis, susijęs su kiekybinio įvertinimo metodika, taikoma konkretaus nuotėkio atveju.

V PRIEDAS

A kategorijos įrenginiams taikomų apskaičiavimu grindžiamų metodikų ir B bei C kategorijos įrenginiuose naudojamo komercinio standartinio kuro apskaičiavimo faktorių būtiniausi pakopų reikalavimai (26 straipsnio 1 dalis)

1 lentelė

A kategorijos įrenginiams taikomų apskaičiavimu grindžiamų metodikų būtiniausios pakopos ir visuose įrenginiuose naudojamo komercinio standartinio kuro apskaičiavimo faktorių pakopos pagal 26 straipsnio 1 dalies a punktą

Veikla / sukėliklio tipas	Veiklos duomenys		Išmetamųjų teršalų faktorius (*)	Sudėties duomenys (anglies kiekis) (*)	Oksidacijos koeficientas	Konversijos koeficientas
	Kuro ar medžiagos kiekis	Apatinis šilumingumas				
Kuro deginimas						
Komercinis standartinis kuras	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	1	netaik.
Kitas dujinis ir skystasis kuras	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	1	netaik.
Kietasis kuras	1	2a/2b	2a/2b	netaik.	1	netaik.
Masės balanso metodika dujų apdorojimo terminalams	1	netaik.	netaik.	1	netaik.	netaik.
Fakelai	1	netaik.	1	netaik.	1	netaik.
Dujų plovimas (karbonatai)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Dujų plovimas (gipsas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Dujų plovimas (karbamidas)	1	1	1	netaik.	1	netaik.
Naftos perdirbimas						
Regeneravimas katalizinio krekingo įrenginiu	1	netaik.	netaik.	netaik.	netaik.	netaik.
Kokso gamyba						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Kuras kaip proceso žaliava	1	2	2	netaik.	netaik.	netaik.
Metalo rūdų deginimas ir kepinimas						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Karbonatų sąnaudos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Geležies ir plieno gamyba						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Kuras kaip proceso žaliava	1	2a/2b	2	netaik.	netaik.	netaik.

Veikla / sukėliklio tipas	Veiklos duomenys		Išmetamųjų teršalų faktorius (*)	Sudėties duomenys (anglies kiekis) (*)	Oksidacijos koeficientas	Konversijos koeficientas
	Kuro ar medžiagos kiekis	Apatinis šilumingumas				
Juodųjų ir spalvotųjų metalų gamyba ar apdirbimas, įskaitant antrinį aliuminį						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Proceso metu išsiskiriančios ŠESD	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Pirminio aliuminio gamyba						
Išmetamo CO_2 masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Išmetamas PFC kiekis (nuolydžio metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Išmetamas PFC kiekis (viršįtampio metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Cemento klinkerio gamyba						
Grindžiamas krosnies žaliava (A metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Klinkerio išeiga (B metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Cemento degimo krosnių dulkės	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Nekarbonatinės anglies žaliava	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Kalkių gamyba ir dolomitų bei magnezitų kalcinavimas						
Karbonatai (A metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Kitos proceso žaliavos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Šarminių žemių metalų oksidas (B metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Stiklo ir mineralinės vatos gamyba						
Karbonatų sąnaudos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Kitos proceso žaliavos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Keramikos produktų gamyba						
Anglies sąnaudos (A metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Kitos proceso žaliavos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Šarminių metalų oksidas (B metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Dujų valymas	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.

Veikla / sukėliklio tipas	Veiklos duomenys		Išmetamųjų teršalų faktorius (*)	Sudėties duomenys (anglies kiekis) (*)	Oksidacijos koeficientas	Konversijos koeficientas
	Kuro ar medžiagos kiekis	Apatinis šilumingumas				
Gipso ir gipso kartoninių plokščių gamyba: žr. „Kuro deginimas“						
Celiuliozės ir popieriaus gamyba						
Sudėtinės cheminės medžiagos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Suodžių gamyba						
Masės balanso metodika	1	netaik.	netaik.	1	netaik.	netaik.
Amoniako gamyba						
Kuras kaip proceso žaliava	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	netaik.	netaik.
Biriųjų organinių cheminių medžiagų gamyba						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Vandenilio ir sintezės dujų gamyba						
Kuras kaip proceso žaliava	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	netaik.	netaik.
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Natrio karbonato ir natrio vandenilio karbonato gamyba						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.

(„netaik.“ reiškia „netaikoma“)

(*) Išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos siejamos su preliminariu išmetamųjų teršalų faktoriumi, o anglies kiekis – su visu anglies kiekiu. Mišriose medžiagose biomasės anglies dalis turi būti nustatoma atskirai. 1 pakopa – A kategorijos įrenginių atveju ir visuose įrenginiuose naudojamo komercinio standartinio atveju pagal 26 straipsnio 1 dalies a punktą biomasės anglies daliai taikoma būtiniausia pakopa.

VI PRIEDAS

Pamatinės apskaičiavimo faktorių vertės (31 straipsnio 1 dalies a punktas)

1. SU APATINIU ŠILUMINGUMU SUSIJĘ KURO IŠMETAMŲJŲ TERŠALŲ FAKTORIAI

1 lentelė

Su apatiniu šilumingumu ir kuro masės vieneto apatiniu šilumingumu susiję kuro išmetamųjų teršalų faktoriai

Kuro tipo aprašymas	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO_2/TJ)	Apatinis šilumingumas (TJ/Gg)	Šaltinis
Naftos žaliava	73,3	42,3	2006 m. TKKK G
Orimulsija	77,0	27,5	2006 m. TKKK G
Suskystintos gamtinės dujos	64,2	44,2	2006 m. TKKK G
Automobilinis benzinas	69,3	44,3	2006 m. TKKK G
Žibalas (išskyrus reaktyvinį žibalą)	71,9	43,8	2006 m. TKKK G
Skalūnų alyva	73,3	38,1	2006 m. TKKK G
Gazolis ir (arba) dyzelinas	74,1	43,0	2006 m. TKKK G
Mazuto distiliavimo likutis	77,4	40,4	2006 m. TKKK G
Suskystintosios naftos dujos	63,1	47,3	2006 m. TKKK G
Etanas	61,6	46,4	2006 m. TKKK G
Pirminis benzinas	73,3	44,5	2006 m. TKKK G
Bitumas	80,7	40,2	2006 m. TKKK G
Tepalai	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Naftos koksas	97,5	32,5	2006 m. TKKK G
Naftos perdirbimo įmonių žaliava	73,3	43,0	2006 m. TKKK G
Naftos perdirbimo įmonių dujos	57,6	49,5	2006 m. TKKK G
Parafinas	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Vaitspiritas ir SBP	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Kiti naftos produktai	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Antracitas	98,3	26,7	2006 m. TKKK G
Koksinės anglys	94,6	28,2	2006 m. TKKK G
Kitos bituminės akmens anglys	94,6	25,8	2006 m. TKKK G
Subbituminės akmens anglys	96,1	18,9	2006 m. TKKK G
Lignitas	101,0	11,9	2006 m. TKKK G
Skalūnų alyva ir gudroniniai smėliai	107,0	8,9	2006 m. TKKK G
Akmens anglių briketai	97,5	20,7	2006 m. TKKK G
Kokso krosnių koksas ir lignito koksas	107,0	28,2	2006 m. TKKK G

Kuro tipo aprašymas	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO_2/TJ)	Apatinis šilumingumas (TJ/Gg)	Šaltinis
Dujinis koksas	107,0	28,2	2006 m. TKKK G
Akmens anglių degutas	80,7	28,0	2006 m. TKKK G
Dujų gamyklos dujos	44,4	38,7	2006 m. TKKK G
Koksavimo dujos	44,4	38,7	2006 m. TKKK G
Aukštakrosnių dujos	260	2,47	2006 m. TKKK G
Deguoninių plieno aukštakrosnių dujos	182	7,06	2006 m. TKKK G
Gamtinės dujos	56,1	48,0	2006 m. TKKK G
Pramoninės atliekos	143	netaik.	2006 m. TKKK G
Alyvų atliekos	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Durpės	106,0	9,76	2006 m. TKKK G
Mediena; medienos atliekos	—	15,6	2006 m. TKKK G
Kita pirminė kietoji biomasė	—	11,6	2006 m. TKKK G (tik AŠ)
Medžio anglys	—	29,5	2006 m. TKKK G (tik AŠ)
Biobenzinas	—	27,0	2006 m. TKKK G (tik AŠ)
Biodyzelinas	—	27,0	2006 m. TKKK G (tik AŠ)
Kiti skystieji biodegalai	—	27,4	2006 m. TKKK G (tik AŠ)
Sąvartynų dujos	—	50,4	2006 m. TKKK G (tik AŠ)
Dumblo dujos	—	50,4	2006 m. TKKK G (tik AŠ)
Kitos biodujos	—	50,4	2006 m. TKKK G (tik AŠ)
Panaudotos padangos	85,0 [1]	netaik.	Pasaulio verslo subalansuotos plėtros taryba (WBCSD CSI)
Anglies monoksidas	155,2 [2]	10,1	J. Falbe ir M. Regitz, Römpp Chemie Lexikon, Štutgartas, 1995 m.
Metanas	54,9 [3]	50,0	J. Falbe ir M. Regitz, Römpp Chemie Lexikon, Štutgartas, 1995 m.

[1] Ši vertė yra preliminarus išmetamųjų teršalų faktorius, t. y. prieš įskaitant biomasės anglies dalį, jeigu taikytina.
[2] Remiantis 10,12 TJ/t apatiniu šilumingumu.
[3] Remiantis 50,01 TJ/t apatiniu šilumingumu.

2. SU PROCESO METU IŠSISKIRIANČIOMIS ŠESD SUSIJĘ IŠMETAMŲJŲ TERŠALŲ FAKTORIAI

2 lentelė

Stechiometrinis išmetamųjų teršalų faktorius, taikomas karbonatų irimo proceso metu išsiskiriančioms ŠESD (A metodas)

Karbonatas	Išmetamųjų teršalų faktorius [t CO_2/t karbonato]
$CaCO_3$	0,440
$MgCO_3$	0,522
Na_2CO_3	0,415

Karbonatas	Išmetamųjų teršalų faktorius [t CO_2/t karbonato]
$BaCO_3$	0,223
Li_2CO_3	0,596
K_2CO_3	0,318
$SrCO_3$	0,298
$NaHCO_3$	0,524
$FeCO_3$	0,380
Bendrosios nuostatos	Išmetamųjų teršalų faktorius = $[M(CO_2)] / \{Y * [M(x)] + Z * [M(CO_3^{2-})]\}$ X = metalas M(x) = X molekulinė masė [g/mol] $M(CO_2)$ = CO_2 molekulinė masė [g/mol] $M(CO_3^{2-})$ = CO_3^{2-} molekulinė masė [g/mol] Y = X stechiometrinis skaičius Z = CO_3^{2-} stechiometrinis skaičius

3 lentelė

Karbonatui yrant išsiskiriančioms ŠESD taikomas stechiometrinis išmetamųjų teršalų faktorius remiantis šarminių žemės metalų oksidais (B metodas)

Oksidas	Išmetamųjų teršalų faktorius [t CO_2/t oksidas]
CaO	0,785
MgO	1,092
BaO	0,287
Bendrosios pastabos X_YO_Z	Išmetamųjų teršalų faktorius = $[M(CO_2)] / \{Y * [M(x)] + Z * [M(CO_3^{2-})]\}$ X = žemės šarminis arba šarminis metalas M(x) = X molekulinė masė [g/mol] $M(CO_2)$ = CO_2 molekulinė masė [g/mol] M(O) = O molekulinė masė [g/mol] Y = X stechiometrinis skaičius = 1 (šarminių žemės metalų) = 2 (šarminių metalų) Z = O stechiometrinis skaičius = 1

4 lentelė

Išmetamųjų teršalų faktoriai, taikomi iš kitų proceso medžiagų proceso metu išsiskiriančioms ŠESD (geležies bei plieno gamyba ir juodųjų metalų apdirbimas) [1]

Žaliava arba išeigos medžiaga	Anglies kiekis (t C/t)	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO_2/t)
Tiesiogiai redukuojama geležis (DRI)	0,0191	0,07
EAF anglies elektrodai	0,8188	3,00

[1] 2006 m. TKKK nacionalinės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos gairės.

Žaliava arba išeigos medžiaga	Anglies kiekis (t C/t)	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO_2/t)
EAF krūvio anglis	0,8297	3,04
Karštojo briketavimo geležis	0,0191	0,07
Deguoninių plieno aukštakrosnių dujos	0,3493	1,28
Naftos koksas	0,8706	3,19
Perkama geležis luitais	0,0409	0,15
Geležis ir (arba) geležies laužas	0,0409	0,15
Plienas ir (arba) plieno laužas	0,0109	0,04

5 lentelė

Stechiometriniai išmetamųjų teršalų faktoriai, taikomi iš kitų proceso medžiagų proceso metu išsiskiriančioms ŠESD (biriosios organinės cheminės medžiagos) [1]

Medžiaga	Anglies kiekis (t C/t)	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO_2/t)
Acetonitrilas	0,5852	2,144
Akrilnitrilas	0,6664	2,442
Butadienas	0,888	3,254
Suodžiai	0,97	3,554
Etilenas	0,856	3,136
Etileno dichloridas	0,245	0,898
Etilenglikolis	0,387	1,418
Etileno oksidas	0,545	1,997
Cianido rūgštis	0,4444	1,628
Metanolis	0,375	1,374
Metanas	0,749	2,744
Propanas	0,817	2,993
Propilenas	0,8563	3,137
Vinilchlorido monomeras	0,384	1,407

[1] 2006 m. TKKK nacionalinės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos gairės.

3. KITŲ ŠESD NEI CO_2 VISUOTINIO ATŠILIMO POTENCIALAS

6 lentelė

Visuotinio atšilimo potencialai

Dujos	Visuotinio atšilimo potencialas
N_2O	298 t $CO_{2(e)}$ / t N_2O
CF_4	7 390 t $CO_{2(e)}$ / t CF_4
C_2F_6	12 200 t $CO_{2(e)}$ / t C_2F_6

VII PRIEDAS

Minimalus analizės atlikimo dažnis (35 straipsnis)

Kuras arba medžiaga	Minimalus analizės atlikimo dažnis
Gamtinės dujos	Bent kartą per savaitę
Kitos dujos, visų pirma sintezės dujos ir proceso dujos, kaip antai naftos perdirbimo įmonių mišrios dujos, koksavimo krosnių dujos, aukštakrosnių dujos ir konverterio dujos, naftos telkinių ir dujų telkinių dujos	Bent kartą per parą, taikant atitinkamas procedūras skirtingu paros laiku
Mazutas (pvz., lengvasis, vidutinis arba sunkusis mazutas, bitumas)	Kas 20 000 tonų ir bent šešis kartus per metus
Anglys, techninės (koksinės) anglys, koksas, naftos koksas, durpės	Kas 20 000 tonų kuro arba medžiagos ir bent šešis kartus per metus
Kitas kuras	Kas 10 000 tonų kuro ir bent keturis kartus per metus
Neapdorotos kietosios atliekos (grynasis iškastinis kuras arba mišrusis iškastinis biokuras)	Kas 5 000 tonų atliekų ir bent keturis kartus per metus
Skystosios atliekos, apdorotos kietosios atliekos	Kas 10 000 tonų atliekų ir bent keturis kartus per metus
Karbonato mineralai (įskaitant kalkakmenį ir dolomitą)	Kas 50 000 tonų medžiagos ir bent keturis kartus per metus
Molis ir skalūnai	50 000 tonų CO_2 atitinkančius medžiagos kiekius bent keturis kartus per metus
Kitos medžiagos (pirminiai, tarpiniai ir galutiniai produktai)	Atsižvelgiant į medžiagos tipą ir kaitą, 50 000 tonų CO_2 atitinkančius medžiagos kiekius bent keturis kartus per metus

VIII PRIEDAS

Matavimu grindžiamos metodikos (41 straipsnis)

1. MATAVIMU GRINDŽIAMŲ METODIKŲ APIBRĖŽTYS

Matavimu grindžiamos metodikos patvirtinamos pagal pakopas su toliau nurodytomis didžiausiomis leidžiamomis neapibrėžtimis pagal šio priedo 3 skirsnio 2 lygtį apskaičiuojant metinį vidutinį valandinį išmetamųjų ŠESD kiekį.

1 lentelė

Nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo sistemai taikomos pakopos (didžiausia leidžiama kiekvienos pakopos neapibrėžtis)

CO_2 atveju neapibrėžtis turi būti taikoma visam išmatuotam CO_2 kiekiui. Jeigu biomasės anglies dalis nustatoma taikant matavimu grindžiamą metodiką, biomasės anglies daliai taikoma ta pati pakopos apibrėžtis kaip ir ta, kuri taikoma CO_2.

	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
CO_2 išmetimo šaltiniai	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %
N_2O išmetimo šaltiniai	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	netaikoma
CO_2 perdavimas	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %

2. A KATEGORIJOS ĮRENGINIAMS TAIKOMI BŪTINIAUSI PAKOPŲ REIKALAVIMAI

2 lentelė

Būtiniausios A kategorijos įrenginiams taikomų matavimu grindžiamų metodikų pakopos pagal 41 straipsnio 1 dalies a punktą

Šiltnamio efektą sukeliančios dujos	Mažiausias privalomas pakopos lygis
CO_2	2
N_2O	2

3. ŠESD KIEKIO NUSTATYMAS TAIKANT MATAVIMU GRINDŽIAMAS METODIKAS

1 lygtis. Metinio išmetamųjų ŠESD kiekio apskaičiavimas pagal 43 straipsnio 1 dalį

$$Išmestas\ ŠESD\ kiekis_{bendras}\ [t] = \sum_{i=1}^{valandos} ŠESD\ konc_{valandinė,\ i} \cdot K_{valandinis,\ i} \cdot 10^{-6}\,[t/g]$$

2 lygtis. Vidutinių valandinių išmetamųjų ŠESD kiekių nustatymas:

$$Išmestas\ ŠESD\ kiekis_{vidutinis}\ [kg/h] = \frac{Išmestas\ ŠESD\ kiekis_{bendras}}{valandos} \cdot 10^{3}\,[kg/t]$$

2a lygtis. Metinių vidutinių valandinių ŠESD koncentracijų, nurodomų teikiant ataskaitą pagal X priedo 1 skirsnio 9 dalies b punktą, nustatymas:

$$ŠESD\ konc_{vidutinė}\ [g/Nm^3] = \frac{išmestas\ ŠESD\ kiekis_{visas}}{\sum_{i=1}^{valandos} K_{valandinis,\ i}} \cdot 10^{6}\,[g/t]$$

2b lygtis. Metinio vidutinio valandinio kaminų dujų debito, nurodomo teikiant ataskaitą pagal X priedo 1 skirsnio 9 dalies b punktą, nustatymas:

$$Debitas_{vidutinis}\ [Nm^3/h] = \frac{\sum_{i=1}^{valandos} K_{valandinis,\ i}}{Valandos}$$

2c lygtis. Metinio išmetamųjų ŠESD kiekio, nurodomo teikiant metinę išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą pagal X priedo 1 skirsnio 9 dalies b punktą, apskaičiavimas:

$$Išmestas\ ŠESD\ kiekis_{visas}\ [t] = ŠESD\ konc_{vidutinė} \cdot Debitas_{vidutinis} \cdot Valandos \cdot 10^{-6}\ [t/g]$$

Toliau nurodytos 1–2c lygtyse vartojamos santrumpos.

Indeksu i nurodoma atskira eksploatavimo valanda. Jeigu veiklos vykdytojas naudoja trumpesnius atskaitos laikotarpius pagal 44 straipsnio 1 dalį, tas atskaitos laikotarpis atliekant šiuos skaičiavimus naudojamas vietoj valandų.

Išm. ŠESD kiekis$_{visas}$ = visas metinis išmetamųjų ŠESD kiekis tonomis

ŠESD konc.$_{valandinė,\ i}$ = vykdant veiklą per valandą *i* išmatuota valandinė ŠESD koncentracija (g/Nm³) kaminų dujų debite;

$K_{valandinis,\ i}$ = per valandą *i* išmestas dujų kiekis (Nm³) *(integruotas srautas per valandą ar trumpesnį apskaitos laikotarpį)*;

Išm. ŠESD kiekis$_{vidutinis}$ = metinis vidutinis valandinis iš šaltinio išmestas ŠESD kiekis (kg/h);

Valandos = bendras valandų, kai taikomas matavimu grindžiama metodika, skaičius, įskaitant valandas, kurioms taikomos pakaitinės duomenų vertės pagal 45 straipsnio 2–4 dalis;

ŠESD konc.$_{vdutinė}$ = metinės vidutinės valandinės išmetamųjų ŠESD koncentracijos (g/Nm³);

Debitas$_{vidutinis}$ = metinis vidutinis valandinis kaminų dujų debitas (Nm³/h).

4. KONCENTRACIJOS APSKAIČIAVIMAS TAIKANT NETIESIOGINĮ KONCENTRACIJOS MATAVIMĄ

3 lygtis. Koncentracijos apskaičiavimas

$$ŠESD\ koncentracija\ [\%] = 100\% - \sum_{i} i\ komponento\ koncentracija\ [\%]$$

5. TRŪKSTAMŲ KONCENTRACIJOS DUOMENŲ PAKEITIMAS TAIKANT MATAVIMU GRINDŽIAMAS METODIKAS

4 lygtis. Trūkstamų duomenų pakeitimas taikant matavimu grindžiamas metodikas

$$K^{*}_{pakaitinė} = \overline{K} + 2\sigma c_$$

kur:

$\overline{K}$ = konkretaus parametro koncentracijos aritmetinis vidurkis visu ataskaitiniu laikotarpiu arba, jeigu susiklostė ypatingos aplinkybės tuo metu, kai buvo prarasti duomenys, konkrečias aplinkybes atitinkančiu kitu atitinkamu laikotarpiu;

σC_ = geriausias konkretaus parametro koncentracijos standartinio nuokrypio įvertis visu ataskaitiniu laikotarpiu arba, jeigu susiklostė ypatingos aplinkybės tuo metu, kai buvo prarasti duomenys, konkrečias aplinkybes atitinkančiu kitu atitinkamu laikotarpiu.

IX PRIEDAS

Pagal 67 straipsnio 1 dalį privalomi laikyti būtiniausi duomenys ir informacija

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai laiko bent tokią informaciją:

1. ĮRENGINIŲ VEIKLOS VYKDYTOJAMS IR ORLAIVIŲ NAUDOTOJAMS BENDRI ELEMENTAI:

1) kompetentingos institucijos patvirtintas stebėsenos planas;

2) dokumentai, kuriais pagrindžiamas stebėsenos metodikos pasirinkimas, ir dokumentai, kuriais pagrindžiami laikini arba nelaikini stebėsenos metodikos ir, jeigu taikytina, kompetentingos institucijos patvirtintų pakopų pakeitimai;

3) stebėsenos planų visi atitinkami atnaujinimai, apie kuriuos kompetentingai institucijai pranešta pagal 15 straipsnį, ir kompetentingos institucijos atsakymai;

4) stebėsenos plane, įskaitant ėminių ėmimo planą (jeigu reikia), nurodytos visos rašytinės procedūros, duomenų srauto veiklos procedūros ir kontrolės procedūros;

5) visų naudojamų stebėsenos plano versijų ir visų susijusių procedūrų sąrašas;

6) su stebėsena ir ataskaitų teikimu susijusios atsakomybės paskirstymo dokumentai;

7) veiklos vykdytojo arba orlaivio naudotojo atliktas rizikos vertinimas, jeigu taikoma;

8) tobulinimo ataskaitos pagal 69 straipsnį;

9) patikrinta metinė išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaita;

10) patikros ataskaita;

11) visa kita informacija, kuri nurodyta kaip reikalinga metinės išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos patikrai atlikti.

2. STACIONARIESIEMS ĮRENGINIAMS, IŠ KURIŲ IŠMETAMOS ŠESD, TAIKOMI ELEMENTAI:

(1) leidimas išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas ir visi jo atnaujinimai;

(2) visi neapibrėžties įvertinimai, jeigu taikoma;

(3) jeigu įrenginiams taikomos apskaičiavimu grindžiamos metodikos:

a) veiklos duomenys, kuriais remiantis apskaičiuojamas kiekvieno sukėliklio išmetamųjų ŠESD kiekis, sugrupuoti pagal procesą ir kuro ar medžiagos rūšį;

b) visų numatytųjų apskaičiavimo faktorių verčių sąrašas, jeigu taikoma;

c) visas ėminių ėmimo ir analizės rezultatų, skirtų apskaičiavimo faktoriams nustatyti, rinkinys;

d) visų ištaisytų neveiksmingų procedūrų ir korekcinių veiksmų, kurių imtasi pagal 64 straipsnį, dokumentai;

e) visi matavimo prietaisų kalibravimo ir techninės priežiūros rezultatai;

(4) jeigu įrenginiams taikomos matavimu grindžiamos metodikos, šie papildomi elementai:

a) dokumentai, kuriais pagrindžiamas pasirinkimas taikyti matavimu grindžiamą metodiką;

b) pagal procesus sugrupuoti duomenys, naudoti kiekvieno taršos šaltinio išmetamųjų ŠESD kiekio neapibrėžčių analizei atlikti;

c) duomenys, kuriais patvirtinami skaičiavimai ir skaičiavimų rezultatai;

d) išsamus techninis nuolatinio matavimo sistemos aprašas, įskaitant kompetentingos institucijos suteikto patvirtinimo dokumentus;

e) neapdoroti ir suvestiniai nuolatinio matavimo sistemos duomenys, įskaitant laikui bėgant įvykusių pasikeitimų dokumentus, bandymų, prastovų, kalibravimo, remonto ir techninės priežiūros registracijos žurnalą;

f) visų nuolatinės matavimo sistemos pakeitimų dokumentai;

g) visi matavimo prietaisų kalibravimo ir techninės priežiūros rezultatai;

h) jeigu taikoma, siekiant pagal 45 straipsnio 4 dalį nustatyti pakaitinius duomenis taikytas masės ar energijos balanso modelis ir pamatinės prielaidos;

(5) jeigu taikoma 22 straipsnyje nurodyta pakaitinė stebėsenos metodika, visi duomenys, būtini nustatyti iš taršos šaltinių ir sukėliklių, kuriems taikoma ta metodika, išmestų ŠESD kiekį, taip pat veiklos duomenų pakaitiniai duomenys, apskaičiavimo faktoriai ir kiti parametrai, apie kuriuos turėtų būti pranešama pagal pakopinę metodiką;

(6) pirminio aliuminio gamybos įrenginių atveju šie papildomi elementai:

a) matavimo kampanijų, kuriomis siekta nustatyti konkretaus įrenginio išmetamųjų teršalų CF_4 ir C_2F_6 faktorius, rezultatų dokumentai;

b) rezultatų, gautų siekiant nustatyti nevaldomai išmetamų ŠESD surinkimo veiksmingumą, dokumentai;

c) visi atitinkami pirminio aliuminio gamybos duomenys, anodinio efekto dažnumo ir trukmės arba viršįtampio duomenys;

(7) surinkimo, transportavimo ir geologinio saugojimo įrenginių atveju – šie papildomi elementai (jeigu taikoma):

a) dokumentai, kuriuose nurodomas CO_2 geologinio saugojimo įrenginiais į saugyklos kompleksą suleistas CO_2 kiekis;

b) reprezentatyvūs suvestiniai vamzdynų tinklo temperatūros ir slėgio duomenys;

c) leidimo saugoti kopija kartu su patvirtintu stebėsenos planu, kaip numatyta Direktyvos 2009/31/EB 9 straipsnyje;

d) ataskaitos, pateiktos pagal Direktyvos 2009/31/EB 14 straipsnį;

e) pagal Direktyvos 2009/31/EB 15 straipsnį atliktų patikrinimų rezultatų ataskaitos;

f) ištaisomųjų priemonių, kurių imtasi pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį, dokumentai.

3. SU AVIACIJOS VEIKLA SUSIJĘ KONKRETŪS ELEMENTAI:

1) turimų, išnuomotų ir išsinuomotų orlaivių sąrašas ir būtini įrodymai, kad tas sąrašas yra išsamus; kiekvieno orlaivio įtraukimo į orlaivio naudotojo laivyną ir orlaivio pašalinimo iš šio laivyno data;

2) per kiekvieną ataskaitinį laikotarpį atliktų skrydžių sąrašas ir būtini įrodymai, kad tas sąrašas yra išsamus;

3) atitinkami duomenys, naudojami nustatant sunaudoto kuro ir išmestų ŠESD kiekį;

4) duomenys, naudojami nustatant naudingąją apkrovą ir atstumą per tuos metus, kurių tonkilometrių duomenų ataskaita teikiama;

5) jei taikoma, metodikos, taikomos trūkstamiems duomenims gauti, dokumentai, skrydžių, apie kuriuos trūksta duomenų, skaičius, duomenys, naudoti duomenų spragoms užpildyti, ir, tais atvejais, kai trūksta duomenų apie daugiau kaip 5 % į ataskaitą įtrauktų skrydžių, – duomenų spragų priežastys ir dokumentai, kokių taisomųjų veiksmų imtasi.

X PRIEDAS

Būtinas metinių ataskaitų turinys (68 straipsnio 3 dalis)

1. STACIONARIŲJŲ ĮRENGINIŲ IŠMETAMŲJŲ ŠESD KIEKIO METINĖS ATASKAITOS

Įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio metinėje ataskaitoje turi būti bent tokia informacija:

(1) įrenginio atpažinties duomenys, kaip nurodyta Direktyvos 2003/87/EB IV priede, ir unikalusis jo leidimo numeris;

(2) ataskaitos vertintojo pavadinimas ir adresas;

(3) ataskaitiniai metai;

(4) nuoroda į naujausią patvirtintą stebėsenos planą ir jo versijos numeris, data, nuo kurios jis taikomas, taip pat nuorodos į bet kokius kitus ataskaitiniais metais taikomus stebėsenos planus ir jų versijų numeriai;

(5) atitinkami įrenginio eksploatacijos pakeitimai ir kompetentingos institucijos patvirtinto stebėsenos plano pakeitimai bei per ataskaitinį laikotarpį įvykę laikini nukrypimai nuo jo, įskaitant laikinus ar pastovius pakopų pakeitimus, tų pakeitimų priežastis, pakeitimų taikymo pradžios datą ir laikinų pakeitimų taikymo pradžios ir pabaigos datas;

(6) visų taršos šaltinių ir sukėliklių informacija, kurią sudaro bent:

a) bendras išmestų ŠESD kiekis, nurodytas $CO_{2(e)}$ tonomis;

b) jeigu išmetamos kitos ŠESD nei CO_2, bendras išmestų ŠESD kiekis tonomis;

c) informacija apie tai, ar taikomas 21 straipsnyje nurodytas matavimo ar apskaičiavimo metodas;

d) taikytos pakopos;

e) veiklos duomenys:

i) jeigu naudojamas kuras, atskirai nurodomas kuro kiekis (tonomis ar Nm^3) ir apatinis šilumingumas (GJ/t arba GJ/Nm^3);

ii) visų kitų sukėliklių atveju kiekis nurodomas tonomis arba Nm^3;

f) išmetamųjų teršalų faktoriai, išreikšti taip, kaip reikalaujama 36 straipsnio 2 dalyje; biomasės anglies dalis, oksidacijos koeficientas ir konversijos koeficientas, išreikšti kaip nedimensinės trupmenos;

g) jeigu kuro išmetamųjų teršalų faktoriai yra susiję su mase arba tūriu, o ne su energija, pagal 26 straipsnio 5 dalį nustatytos atitinkamo sukėliklio apatinio šilumingumo vertės;

(7) jeigu taikomas masės balanso metodas, kiekvieno sukėliklio atveju masės srautas ir anglies kiekis, patenkantys į įrenginį ir išeinantys iš jo; biomasės anglies dalis ir apatinis šilumingumas, jeigu taikoma;

(8) papildoma informacija, kurią sudaro bent:

a) sudegintos biomasės kiekis (nurodoma TJ) arba procesams sunaudotos biomasės kiekis (nurodoma tonomis ar Nm^3);

b) iš biomasės išsiskyręs CO_2 kiekis (nurodoma CO_2 tonomis), jeigu išmetamųjų ŠESD kiekis nustatomas taikant matavimu grindžiamą metodiką;

c) biomasės, kuri naudojama kaip kuras, sukėliklių apatinio šilumingumo pakaitiniai duomenys, jeigu taikoma;

d) sudegintų skystųjų bioproduktų ir biodegalų kiekiai (t) ir jų energijos kiekis (TJ);

e) jeigu taikomas 49 arba 50 straipsnis, į įrenginį perduotas arba iš įrenginio gautas CO_2 arba N_2O kiekis (nurodomas $CO_{2(e)}$ tonomis);

f) jeigu taikomas 48 straipsnis, įrenginiui perduotas arba iš įrenginio gautas būdingojo CO_2 kiekis (nurodomas CO_2 tonomis);

g) jeigu taikoma, įrenginio pavadinimas ir jo identifikacijos kodas, pripažintas pagal deleguotuosius aktus, priimtus pagal Reglamento (ES) Nr. 2003/87/EB:

i) įrenginio (-ių), į kurį (-iuos) CO_2 arba N_2O buvo perduotas pagal šio 8 punkto e ir f papunkčius;

ii) įrenginio (-ių), į kurį (-iuos) CO_2 arba N_2O buvo gautas pagal šio 8 punkto e ir f papunkčius.

Jeigu tas įrenginys tokio identifikacijos kodo neturi, nurodomas įrenginio pavadinimas ir adresas, taip pat atitinkama kontaktinio asmens kontaktinė informacija;

h) perduoto CO_2, išsiskyrusio iš biomasės, kiekis, išreikštas CO_2 tonomis;

(9) jeigu taikoma matavimu grindžiama metodika:

a) jeigu CO_2 kiekis matuojamas kaip metinis deginant iškastinį kurą išsiskyrusio CO_2 kiekis ir metinis naudojant biomasę išsiskyrusio CO_2 kiekis;

b) nuolatinio išmetamųjų ŠESD matavimo sistemos (CEMS) veikimo valandos, išmatuotos ŠESD koncentracijos ir kaminų dujų debitas, nurodyti kaip metinis valandinis vidurkis ir kaip metinė bendroji vertė;

(10) jeigu taikoma 22 straipsnyje nurodyta stebėsenos metodika, visi duomenys, būtini nustatyti iš taršos šaltinių ir sukėliklių, kuriems taikoma ta metodika, išmestų ŠESD kiekį, taip pat veiklos duomenų pakaitiniai duomenys, apskaičiavimo faktoriai ir kiti parametrai, apie kuriuos turėtų būti pranešama pagal pakopinę metodiką;

(11) jeigu nustatyta duomenų spragų ir jos užpildytos pakaitiniais duomenimis pagal 66 straipsnio 1 dalį:

a) sukėliklis ar taršos šaltinis, kurio duomenų trūko;

b) kiekvieno duomenų trūkumo priežastys;

c) kiekvieno duomenų trūkumo pradžios ir pabaigos data bei trukmė;

d) taikant pakaitinius duomenis apskaičiuotas išmestų ŠESD kiekis;

e) jeigu pakaitinių duomenų įvertinimo metodas dar nėra įtrauktas į stebėsenos planą, išsamus apytikslio jų nustatymo metodo aprašymas, įskaitant įrodymus, kad taikant šį metodą atitinkamu laikotarpiu nebus nustatytas per mažas išmetamųjų ŠESD kiekis;

(12) bet kokie kiti ataskaitiniu laikotarpiu atlikti įrenginio pakeitimai, turintys įtakos iš šio įrenginio ataskaitiniu laikotarpiu išmestų ŠESD kiekiui;

(13) jeigu taikoma, pirminio aliuminio gamybos lygis, anodinio efekto dažnumas ir vidutinė trukmė per ataskaitinį laikotarpį arba anodinio efekto viršįtampio duomenys per ataskaitinį laikotarpį, taip pat konkrečiam įrenginiui skirto išmetamųjų teršalų CF_4 ir C_2F_6 faktoriaus naujausio nustatymo rezultatai, kaip išdėstyta IV priede, ir naujausia dujotakių surinkimo veiksmingumo vertė.

Iš to paties įrenginio, kuris naudojamas vykdant tos pačios rūšies veiklą, skirtingų taršos šaltinių ar to paties tipo sukėliklių išmestų ŠESD kiekį galima nurodyti duomenis sumuojant pagal atitinkamą veiklos rūšį.

Jeigu pakopos buvo pakeistos ataskaitiniu laikotarpiu, veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį apskaičiuoja ir nurodo atskiruose metinės atskaitos skirsniuose, skirtuose atitinkamoms ataskaitinio laikotarpio dalims.

Saugyklą uždarius pagal Direktyvos 2009/31/EB 17 straipsnio nuostatas CO_2 saugyklos veiklos vykdytojai gali teikti supaprastintas išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitas, į kurias įtraukiami bent 1–5 punktuose išvardyti elementai, jeigu leidime išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas nenurodyta jokių taršos šaltinių.

2. ORLAIVIŲ NAUDOTOJŲ TEIKIAMOS IŠMETAMŲJŲ ŠESD KIEKIO METINĖS ATASKAITOS

Orlaivio naudotojo parengtoje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje turi būti bent ši informacija:

(1) duomenys, pagal kuriuos nustatomas orlaivio naudotojo tapatumas, kaip nustatyta Direktyvos 2003/87/EB IV priede, šaukinys ar unikalieji žymenys, naudojami oro eismo kontrolės tikslais, ir susijusi informacija ryšiams;

(2) ataskaitos vertintojo pavadinimas ir adresas;

(3) ataskaitiniai metai;

(4) nuoroda į naujausią patvirtintą stebėsenos planą ir jo versijos numeris, data, nuo kurios jis taikomas, nuorodos į kitus ataskaitiniais metais taikomus stebėsenos planus ir jų versijų numeriai;

(5) svarbūs veiklos pakeitimai ir nukrypimai nuo patvirtinto stebėsenos plano per ataskaitinį laikotarpį;

(6) laikotarpiu, kurio ataskaita teikiama, orlaivio naudotojo veiklai, kuriai taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, vykdyti naudojamų orlaivių registracijos numeriai ir orlaivių tipai;

(7) į ataskaitą įtrauktas bendras skrydžių kiekvienai valstybių porai skaičius;

(8) kiekvienos rūšies degalų masė (tonomis) kiekvienai valstybių porai;

(9) bendras išmestų CO_2 kiekis (nurodomas CO_2 tonomis) pagal išvykimo ir atvykimo valstybes nares;

(10) jeigu išmetamųjų ŠESD kiekis apskaičiuojamas taikant išmetamųjų teršalų faktorių arba su mase ar tūriu susietą anglies kiekį, nurodomi degalų apatinio šilumingumo pakaitiniai duomenys;

(11) jeigu nustatyta duomenų spragų ir jos užpildytos pakaitiniais duomenimis pagal 66 straipsnio 2 dalį:

a) skrydžių skaičius, išreikštas metinių skrydžių, apie kuriuos trūko duomenų, procentine dalimi (suapvalinant iki artimiausio 0,1 %); ir su duomenų spragomis susijusios aplinkybės ir priežastys;

b) taikomų pakaitinių duomenų apytikslio nustatymo metodas;

c) taikant pakaitinius duomenis apskaičiuotas išmestų ŠESD kiekis;

(12) papildoma informacija:

a) ataskaitiniais metais kaip kuras sunaudotos biomasės kiekis (nurodomas tonomis arba m^3) pagal kuro rūšis;

b) alternatyvių degalų apatinis šilumingumas;

(13) veiklos vykdytojas prie metinės išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos prideda šiuos priedus: per metus išmestų ŠESD kiekio duomenis ir metinį skrydžių skaičių pagal aerodromų poras. Gavusi veiklos vykdytojo prašymą kompetentinga institucija šią informaciją laiko slapta.

3. ORLAIVIŲ NAUDOTOJŲ TEIKIAMOS TONKILOMETRIŲ DUOMENŲ ATASKAITOS

Orlaivio naudotojo parengtoje tonkilometrių duomenų ataskaitoje turi būti bent ši informacija:

(1) duomenys, pagal kuriuos nustatomas orlaivio naudotojo tapatumas, kaip nustatyta Direktyvos 2003/87/EB IV priede, šaukinys ar unikalusis žymuo, naudojamas oro eismo kontrolės tikslais, ir susijusi informacija ryšiams;

(2) ataskaitos vertintojo pavadinimas ir adresas;

(3) ataskaitiniai metai;

(4) nuoroda į naujausią patvirtintą stebėsenos planą ir jo versijos numeris, data, nuo kurios jis taikomas, nuorodos į kitus ataskaitiniais metais taikomus stebėsenos planus ir jų versijų numeriai;

(5) svarbūs veiklos pakeitimai ir nukrypimai nuo patvirtinto stebėsenos plano per ataskaitinį laikotarpį;

(6) laikotarpiu, kurio ataskaita teikiama, orlaivio naudotojo veiklai, kuriai taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, vykdyti naudojamų orlaivių registracijos numeriai ir orlaivių tipai;

(7) pasirinktas keleivių bei registruoto bagažo ir krovinio bei pašto masės apskaičiavimo metodas;

(8) visų skrydžių, atliktų tais metais, kurių ataskaita teikiama ir kurie vykdyti kaip Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta aviacijos veikla, bendras keleivio kilometrų bei tonkilometrių skaičius;

(9) apie kiekvieną aerodromo porą pateikiama ši informacija: abiejų aerodromų ICAO žymuo; atstumas kilometrais (ortodrominis atstumas, prie kurio pridedami 95 km); bendras tarp kiekvienos aerodromų poros aerodromų atliktų skrydžių skaičius ataskaitiniu laikotarpiu; bendra kiekvienos aerodromų poros keleivių ir registruoto bagažo masė (tonomis) ataskaitiniu laikotarpiu; bendras keleivių skaičius ataskaitiniu laikotarpiu; kiekvienos aerodromų poros bendras keleivių skaičius, padaugintas iš kilometrų skaičiaus; bendra kiekvienos aerodromų poros krovinių ir pašto masė (tonomis) ataskaitiniu laikotarpiu; bendras kiekvienos aerodromų poros tonkilometrių skaičius (t km).

XI PRIEDAS

Atitikties lentelė

Komisijos reglamentas (ES) Nr. 601/2012	Šis reglamentas
1–49 straipsniai	1–49 straipsniai
—	50 straipsnis
50–67 straipsniai	51–68 straipsniai
68 straipsnis	—
69–75 straipsniai	69–75 straipsniai
—	76 straipsnis
76–77 straipsniai	77–78 straipsniai
I–X priedai	I–X priedai
—	XI priedas